

HIFEL-E IFTENT?

Rimóczy László	007	Fekete Feng Shui
zöldtara	013	Spiritours
Habony Gábor	022	Terített piros betli
nextepp béla	029	Másféle találkozás istennel
Ephemeria Silver – Nettitia K. Froese	034	Abi al-Maarri krizantémalmája
Gráf Légrádi Balázs	037	A kevesebből tán több lenne
b. pap endre	038	hattyúdál lédának
Hartay Csaba	039	Szent négy
Schultz Szabina	040	Kalózima
Novák Valentin	041	KAFÉ

PERMUTÁCIÓ

Jorgosz Baia	049	Versek
Havasi Attila	050	Versek
Mogyorósi László	052	Versek
Ignác Krisztián	054	Versek
Molnár Illés	055	Versek
Bán Olivér	057	ha én lennék az isten
Álvares Cabotino	058	Ő és ők: öt kép
Bozók Ferenc	060	Versek
Mohácsi Árpád	061	Átvitt és más értelemben
Marczinka Csaba	062	Első élet
Merényi Krisztián	064	Párbaj
Dombi Krisztián	065	Versek
Pollágh Péter	068	Versek
Bodnár Csaba	070	Versek
Bajnóczy Zoltán	072	Az utolsó előtti
Spiegelmann Laura	075	Közzjáték nagykanállal
Középkor - reneszánsz - kora újkor	076	Francesco Petrarca

MODULÁCIÓ

Pál Dániel Levente	081	Összetett (m)agyarszavak
Batta Barnabás	089	A Zenei Újrahasznosítás Kora (I.)

CODA

H. Nagy Péter	099	A Koponya-sziget természetrajza
---------------	-----	---------------------------------

HIFEL-E IFTENT?

HIFEL-E IFTENT?

Rimóczy László

Fekete Feng Shui

— avagy a tértorzítás új nyugati művészete —

Minden kezdet nehéz...

Hahó! A nevem Judy Hope.

Körülbelül tíz évvel ezelőtt találkoztam először a Fekete Feng Shui mozgalommal. Egy megszállott pillepalackgyűjtő barátnőm vitt magával, aki pont emiatt vett ki szabadságot a fröccsöntő üzemből.

Nancy elmesélte, hogy amióta csatlakozott a gyakorlati csoporthoz, minőségi változtatásokat hajtott végre lakóterén, mely a személyiségét is átalakította. Elhagyta az alkoholt és átszokott a hígítós tapétaragasztóra, vásárolt egy ütött-kopott veterán terepjárót, a ruhátárát pedig zsákvászon modellekre cserélte. Azóta avantgard festőművészek tartja magát, és az áruszába helyezett zsírkréttával rajzolgat köztereken.

Bevallom, vonakodva mentem annakidején Nancy-vel a Fekete Feng Shui-kurzusra, de valahogy ösztönösen éreztem, hogy ez döntő fordulat lesz életemben.

Ahogy beléptem a pincébe, amely helyt adott a tanfolyamnak, mellbevágott a szabadság. – Hogy maradhatott ki eddig az életemből?? – üvöltöttem a hajam tépve.

Amerre csak néztem felborított asztalok, hervadt virágok, elhajigált sörös dobozok, célirányosan felgyújtott helyiségek. A mennyezetet szétcincált magnószalagok futottak, bohókás dekorációként. Mintha egy nagy hepaj zajlott volna itt nemrég.

Az előadást egy helybeli szívsebész és hot dog-árus tartotta, Jonathan Price. Ő volt a Fekete Feng Shui földi helytartója és legalaposabban felkészült mestere. Birtokában volt minden tudásnak és csatlakozó irodalomnak. Tévedés lenne azt hinni, hogyha valaki szemtelenül fiatal, akkor nincs mögötte megalapozott egzisztencia és kiforrott szellemi háttér. Mr. Price csupán huszonhat éves volt, de már eldicsekedhetett számos műkincsrongálással, középület-robbantással, múzeumra fütyüléssel, illegális szervkereskedelemmel és vágóhídon rendezett divatbemutatóval.

Profi módon felépített előadása magával ragadta a hallgatót és teljesen átformálta, összezúzta. A tanítványokkal folytatott beszélgetéseiből számos könyvet publikált, a hétköznapiakban is könnyedén megvalósítható gyakorlati példákkal alátámasztva, mint például a *Lumpolj és rombolj!* vagy éppen a *Le veled!* című kötetek.

Mindig is érdekelt a térrombolás, de még engem is meglepett, hogy ennyire!

Ahogy hazaértem, első dolgom volt, hogy feldúljam a konyhát. Nem volt nehéz dolgom, hiszen már azelőtt is úgy nézett ki, mintha odahányták volna, de azért megizzadtam. Aztán a nappali következett. Konyhakéssel vettem magam a kétezer dolláros bőrdíványra, és szét-szabdaltam a matracot. Szállt a vatta! Hurrá! Ez a szabadság!

007
prae

A fürdőszobába vágattam és a törülközőtartó rúddal szétvertem a vécésészét, a kádat pedig teledobáltam klasszikus irodalmi művekkel. Igazából sosem szerettem olvasni, időpocsékolás.

Már alig vártam a következő alkalmat, hogy ismét együtt lehessenek tértorzító testvéreimmel. Volt köztük elmeroggyant könyvtáros, gyilkos nővér, strici, rendőr, tanár. Egy magasan kvalifikált értelmiségi réteg. Ez a kis szociográfia szinte az egész társadalmat leképezte.

Én voltam a csoportban a lelelkesebb nebuló; majd leestem a krumplis zsákról, amin ültem, úgy jelentkeztem. A tanár úr felfigyelt rám és igazi tehetségnek tartott. Külön foglalkozott velem egy pakuratárolómeder partján. A *Fekete folyó*. Így neveztük. Egész nap csak neveltünk és romboltunk! Igazán közel kerültünk egymáshoz. Ennek aztán később be is érett a gyümölcse. Laurának neveztem el.

Két év múlva már én vezettem egy egész tanfolyamot, és számtalan meghívást kaptam egyetemem részéről, hogy tartsak előadást.

Jártam Bukarestben, Bejrutban, San Francisco-ban, Ukrajnában, Szibériában, Afganisztánban és más világvárosokban, ahol spórolt a természet az esztétikával, ezért már nem sokat kellett lökni a rajta, hogy tökéletes legyen a mű...

Harmónia (?)

Az ember megjelenése óta harmóniára törekszik, eltekintve az ősemberektől, akik állandóan piszkosak voltak és szakadt rongyokban ténferegtek kaja után, valamint a Colosseumtól és a vérgőzös gladiátorcsörtéktől, a Keresztes hadjáratoktól, az inkvizíciótól, a koncentrációs táboroktól, az atombombától... Jó, akkor vegyünk egy szűk réteget. Újra kezdem. Tehát: A modern emberiség egy elhanyagolhatóan kis százaléka elhatározta, hogy harmóniára törekszik. De vajon, mit jelent a harmónia? Mindenkinék ugyanazt? Mindenki jól érzi magát egy beállított lakásban, természetes anyagokból készült, apró kiegészítőkkel?

Biztos vagyunk benne, hogy az ember szívesebben rak fészket kusza rendetlenségben, átláthatatlan rumliban.

Tó vizébe ugró fiúpony
Szuku mester

Mi is az a Fekete Feng Shui?

A régebbi kiadású kínai építőmesterek már kétezer évvel ezelőtt bölcsen előrelátták, hogy domboldalra házat építeni dőreség, mert lecsúszik. Abban az archaikus korban az építkezést alapos körütekintés, tervezgetés előzte meg, valamint egy épület kivitelezési-szertartás, ahol ilyen-olyan isteneket invitáltak meg áldáskérés céljából. Népszerű volt Hm-Tsuan a *keletkező külső* istene és Chi-Csöng a *soba el nem apadó padlófűtés* istene.

A gondos tervezés és szakértelem gyümölcse harmónia és szerencse volt, melyet a tartós ottlakás alatt lehetett leszüretelni.

Az építkezés szempontjából nem volt mindegy, merre folyik a folyó, honnan fúj a szél, hol áll a hegy. Napjainkban a megbízó érdekeinek függvényében variálható a környezet: folyót elterelni, fákat kivágnak, hogy ne kavarja fel a szelet, odébb pakolni a hegyet.

Elődeivel szöges ellentétben a Fekete Feng Shui követői hamar ráébredtek arra, hogy a harmonikus rend, a pepecs kiegészítők, macerás síkok és pasztel színek egy idő után fölötébb idegesítővé válnak és azonnali mimózasághoz vezetnek. Elcsökevényesedett mamlaszt

csinálnak azokból, akik tulajdonképpen már addig is azok voltak, csak ezt így nem merték kimondani, és inkább polcon ülő, flexibilis térdű fazzsírúval, illatos gyertyapiramissal, és üveg szélharanggal próbálták kompenzálni mentális hiányosságait. A Fekete Feng a zúzás, borítás, felgyújtás és robbantás áldásos hatására esküszik. Persze, ez korán sem vezet rendszeretlen káoszhoz, mint ahogy képzelnénk. Nem mindegy, mit, mikor, hol és hogyan zúzunk le. Nem is sejtjük, mennyien élnek köztünk, akik már annyira sikeresek és boldogok, hogy nyomasztó súlyként nehezedik rájuk az elismerés terhe. Egyszerűen nem tudnak olyat tenni, ami balul sülné el. Sosem vernek le semmi törekenyt és értékeset a szobájában, nem zuhan rájuk versenyzongora a nyolcadikról, nem karamboloznak és még a baleseti sebészetet és pszichiátriát is messze elkerülik. Hogyan küzdjük le a jó sorsot? Vajon létezik kiút ebből az egysíkú pokolból? Ebben segít ez a kis kalauz.

„Aki mértékletes az evésben, mértékletes a levésben”
kínai szóda-szöveg

Csitt!

A *csitt* mindent felölelő, átható, csendes energia, mely ott fejt ki romboló hatását, ahol a lehetőséget megteremtik számára. Minden tárgyban, helyiségben, elmében ott lapul és várakozik a bevetésre. Az áramló, élő csitt terelődésével dolgozhatunk a szükséges területen, meghatározott eszközökkel. Az energia többlete vagy hiánya egy adott területet, vagy elemet stimulál. Természetesen a csitt-többlet elérése az ideális, hiszen, ahogy egy keleti bölcs is mondta nemrég: „a sok csitt sok mosolyt szül, míg a kevés csitt nem”.

Szimbológia

A Fekete Feng két alapvető ősprincipiummal dolgozik. Ez a *Bimm* és a *Bamm*. Egymáshoz való viszonyuk határozza meg a világ dolgait, melyek többnyire kilátástalansághoz, testi és lelki kibillenéshez vezetnek. Ha a *Bimm* és a *Bamm* egyensúlyban vannak, káosz és rendszertelenség támad. Lássuk, milyen színeket, formákat, halmazállapotokat és térbeli minőségeket hordoznak.

Célunk, hogy minél jobban összehozzuk ezt a két elemet, és megteremtjük a szívnek és szemnek oly kellemes kuplerájt.

Bimm

- Szürke
- Tágas
- Büdös
- Dohos
- Lucskos
- Ormótlan
- Szerda
- Kifele
- Étterem
- Ilyen
- Diszkrimináció
- Psota Irén

Bamm

- Seszínű
- Szűk
- Penetráns
- Dühös
- Szutykos
- Jelentéktelen
- Csütörtök
- Befeje
- Lokál
- Olyan
- Demonstráció
- Csala Zsuzsa

Az öt elem

A Fekete Feng filozófiája szerint öt alapvető elem alkotja és mozgatja a világot. Mind az öten összefüggnék és hatással vannak egymásra. Túlsúlyuk vagy alacsony csíraszámuk eredményezhet ezt vagy azt.

Ezek között pattog a *csitt*.

Lássuk most ezt az ötöt és a hozzájuk kapcsolódó lakótéri tulajdonságokat, megszemélyesített kiegészítőikkel.

Félelem

- Tágas raktárak, leégett sportcsarnokok
- Rettegő vázák, parázó paravánok, szélvihar idején tetőről lebólintó gipszstukkó angyalok
- Fém- és vasbeton szerkezetű magas, labilis épületek

Győtrelem

- Pince, kazánház
- Fukar sezlonok, vehemens garnitúrák
- Döngölt földpadló, hazug díszpárnák, kétszínű matracok

Fertelem

- Börtönök, nyilvánosházak, vágóhidak... vagy a három kombinációja
- Megvetemedett fabútorok, szomorú szőnyegek, két hete döglött aranyhalak, mosdatlan mosdók, tömegközlekedési eszközök
- Rozsdás rácsok, elöregedett vízvezetékek, foszló szigetelésű villanydrótok

Lefejelem

- Dühös társasházak, ingerlékeny lakóparkok, mérges irodaépületek
- Alacsony ajtófélfák, kíváncsi ablakok
- Drága, de nem olcsó építőelemek

Beperelem

- Jogilag szövevényes bírósági esetek, lakozott esküdtszék, szomorú alperes
- Apró betűs szerződések, engedély nélkül működő utazási irodák
- Ellentmondásos tárgyalások, hamistanúzás

Fekete Feng báguá térkép

Míg a hagyományos Feng Shui 9 báguá területtel dolgozik, a Fekete Feng 18-al. Ez jóval több lehetőséget kínál az önkifejezésre és a diszharmóniára.

Ellenség és viszály	Táppénz, kórház és gyóccer	Lejárt szavatosságú élelmiszerek	Magány, egyedüllét	Kilátástalanság
Szájkosár nélküli Idegroham	Gyász és halál	Dekoncentrálttság	Nagy semmi	Csalódás, hazugság
Tejtermelők országos szövetsége	Kék ilyen	Zöld olyan	Terror	Bányaomlás
Lépfene	Állati belsőségek	Nem kívánt nyilvánosság		

Nem véletlenül ilyen alakú. Szembetűnő hiányánál fogva ez a csonka négyzet bármikor felborulhat, magával rántva mindazt, ami kellemes és szép. Sokat töprengtem rajta, hogy miért olyan szar az élet. Tele van sorozatos belső ellentmondással, paradoxonnal, hazugsággal. Ez a báguá térkép rávilágított és megadta a választ. *Azért, mert ilyennek kell lennie.* Ez a dolga. Az élet 80 % szenvedés. A maradék huszat forgolódó alvással töltjük.

A báguá térkép használata a következő: álljunk a bejárati ajtónak háttal és gondolatban vetítsük a szobára/lakásra az alaprajzot. Szerencsétlen helyzetben van az, akinek pont ilyen alakú a szobája, így előnyt élvezhet a tértorzítási munkálatok során.

Amely terület a térképen az adott helyiségre esik, ott van a kezelési felület is. Ezen a helyen kell végrehajtani a szükséges kiegészítők felhalmozását, celebrálni a véres szertatást vagy elhelyezni a robbanóanyagot.

A következő fejezetekben olyan eseteket vonultatok fel, ahol elkerülhetetlen volt a Fekete Feng bevetése. Emberek élete egyik csapásról a másikra megváltozott, sikerből sikertelenség lett, mosolyból könny fakadt.

Áldásos missziómat gondosan dokumentáltam.

Esettanulmány

Dohányzóasztal az életért

Williamsonék ugyanolyan egyszerű amerikaiak, akár jómagam, azzal az árnyalatnyi különbséggel, hogy ők sikeresek. Gyakran összejártunk, és szinte minden alkalommal megkérdezték tőlem, hogy: „Judy! Hogy csinálod ezt? Mi ez a varázslatosan lezser tohonyaság, ez az életunt tekintet, ez a fénytelen haj és fakó bőr?”

Szerényen elmosolyodtam, majd diszkréten a padlóra köptem. Az asztal alatt lerúgtam az egyik cipőmet, hogy kiselőadásomhoz kellő atmoszférát teremtsék.

Megértettem kíváncsiságukat, hiszen sok ember szeretné tudni ezt a titkot. Az unalmas siker egy idő után frusztrálja az embert. Agnes és Daniel üzlete veszteség nélkül ment, az egészségük rendíthetetlen, lelki egyensúlyuk kibillenthetetlen, a házasságuk maga a békés egyetértés.

Közös vattaboltot vezettek a Park Avenue-n.

Életükből valahogy kimaradt a boldogtalanság és az átláthatatlan létbizonytalanság.

Azonnal úgy éreztem, segítenem kell rajtuk.

Elárulták, hogy már régóta szeretnének egy dohányzóasztalt lopott sírkőből, de eddig nem merték valóra váltani álmaikat. Daniel attól tartott, hogy elkapják őket cipelés közben, Agnes pedig attól félt, hogy nehéz lesz. Az asszonnyal értettem egyet. Az rendben van, hogy éjszaka belopakodnak, de ketten sem bírnának kivinni onnan egy dögnehez gránitlapot.

Hamarosan meghívtak otthonukba terepszemlére. Amint beléptem, majd kizuhantam a zoknimból döbbenetemben.

Megálltam a helyiség közepén és a fejemet csóváltam.

Ahogy sejtettem: gusztustalan halványrózsaszín tapéta, rusztikus álmennyezet, fölösleges rézkandeláberek. A mennyezetről egy XVIII. századi nehéz bronzcsillár csüngött, alatta diófa asztal ezüst gyertyatartóval a közepén. A fal mellett vitrinek, melyekből giccses porcelánbabák kacsintottak felém.

Megperdültem és öklendezve a fürdőszobába menekültem, de itt sem leltem nyugalomra: a tükör csillog, a csempe makulátlan, a csésze körül pedig szertefoszlott reményeket láttam.

A falak, az illat és a gondosan ápolat berendezések arról tanúskodtak, hogy ebben az élet-térben boldogság és elégedettség honol.

Eddig.

Szerda. 02:30. A felhőtlen, sötét égre néztem. Még a csillagállás is kedvezőnek látszott kései temetőlátogatáshoz. Ha esetleg fülön csípnek, majd azt hazudjuk, élőhalottak vagyunk. Életemnek ebben a periódusában pont úgy is néztem ki.

Mielőtt nekivágtunk volna az útnak, gondosan egyeztettük a részleteket.

Hajnali kettőkor lopóztunk a St. Gott temetőbe. Mindhármunkon a napszakot figyelembe vevő fekete kezeslábas. A siker érdekében kikölcsonóztunk egy halkan működő kerti emelőt. Egymásba karolva, vidáman nevetgélve sétálgattunk a parcellák között és kerestük a megfelelőt.

Aztán Agnes megtorpant és előremutatott.

– Ott! Azt akarom!

A kiválasztott darab egy hajdani katonatisztnek állított emléket, de lelkem mélyén éreztem, hogy mindig is dohányzóasztal akart lenni.

Kényelmesen leültem a kiszemelt sírkőre, keresztbe raktam a lábaimat és Williamsonéhoz fordultam. A férfi idegesen kapkodta a fejét, mert félt a sírkert őrétől. Én nevettem és leintettem. Az életben vannak helyzetek, amikor csak úgy érhetsz el sikert, ha ellazítod magad.

– Gyertek ide mellém – paskoltam meg a hideg követ. Miután leültek, beszélni kezdtem. Jól meg kellett rágnom minden szót, nehogy barátaim félreértsék.

– Tudjátok, az ember hajlamos arra, hogy személyes tárgyait túlmisztifikálja és megszemélyesítse. Részben ez szüli a ragaszkodást. Pedig ha egy tárgyat birtokolsz, az is birtokol téged. Valakinek egy zsíros fésű jó barát, valaki pedig csak azért ragaszkodik egy félig üres Martinis üveghez meg egy tubus műfogsorragasztóhoz, mert nemrég elhunyt, szeretett anyjái volt. Egy általunk kedvelt tárgy nem csupán egyszerű anyag, hanem egy élményhordozó. Akár egy CD. Az elménk pedig a CD-lejátszó. Valamennyien CD-lejátszók vagyunk, nem több.

Láttam Danielen, hogy eltöpreng. Lehet, hogy nem érzi magát műszaki cikknek? Ki tudja? Mindenesetre folytattam.

– Ez a dohányzó-sírkő-asztal hamarosan egy közös élmény hordozója lesz, és összekapcsolja szíveteiket. Munkára!

A nehéz gránitlapot játszi könnyedséggel mozdítottuk meg a kerti emelővel, és hazaszállítottuk. A munkálatot hangulatos bagolyhuhogás és bokorzizegés kísérte, mely újból és újból feltüzelt. Én vezettem a kis masinát, Williamsonék mögöttem baktattak. Gondolatban talán már azt tervezgették, hogy melyik helyiségben mutatna a legelőnyösebben.

Az új bútordarabok varázsa, hogy az elhelyezésüket követő napokban a megszokás még nem alakult ki. Ha huzamosabb ideig élünk egy lakásban, egy idő után szinte már csukott szemmel is képesek vagyunk eligazodni, anélkül, hogy pofára esnénk derékon aluli tárgyakban.

A báguá térkép segítségével a megfelelő báguá területre állítottuk a sírkövet, két fenyőtuskóra.

Már másnap mutatkozott az eredmény, ez a területrészt (Dekonzentráltság) ugyanis a nap-pali közepére esett.

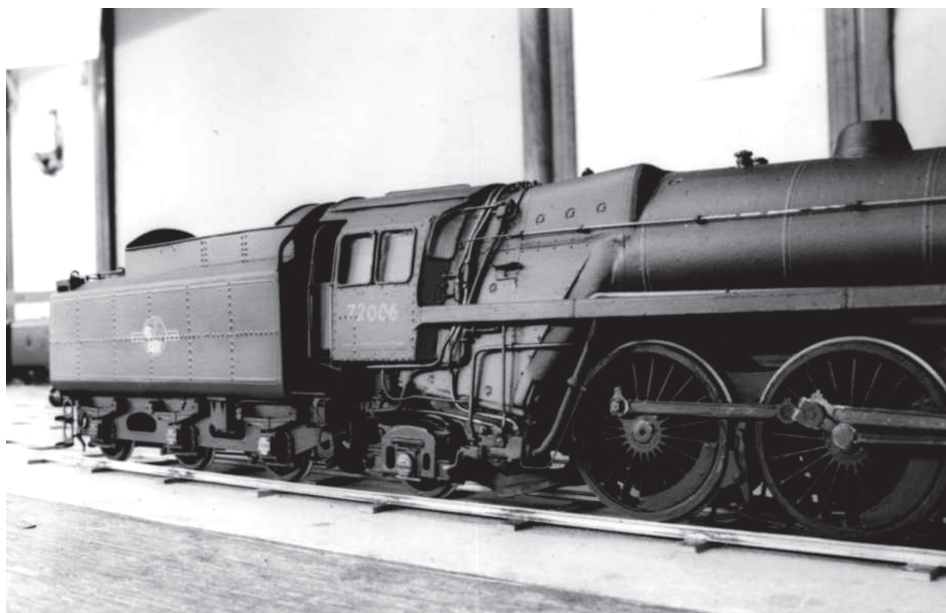
Daniel reggel álmosan botorkált a hálószobából kifelé, és keresztül is zuhant rajta. Eltört három bordája és kificamodott az arca. Három hétig volt kórházban. Agnes és én minden nap meglátogattuk és friss virágot, bonbont vittünk neki. Számos alkalommal ugrattuk Danielt, hogy ha egy kicsit máshogy esik, keresztülfúrhatta volna a fejét a kandallóvastartó hegyes vége.

Ezen mindhármán nevtünk.

Pedig ez még csak a kezdet volt...

Spiritours

*“Ki egy üdvözhöz köti magát,
A szárnyas létnek oszt halált.
Ki az üdvnek röptében csókot ad,
Élte öröklét-pirkadat.”*
(W. Blake)

Tele a vonat. Kistokaj kivételével minden állomáson és megállóhelyen megáll. Nem is sebes, feketevonat. És csak most indultunk Pestről.

Állok a peronon.

– Te, felhúzzam az ablakot? Zavar? – szólít meg egy bajszi cigány. Terepszínű ruhában van, karján a határőrség jelvénye.

– Nekik dolgozol? – kérdem. Csak rándít egyet a vállán, de látom, büszke magára.

– Most például Bibliákat hozok, tele van velük a táskám! Ezek a románok miket hoznak át!

– Milyen Biblia? – szól ki a fülkéből egy fiatal roma.

– Mit tudom én!

– De milyen nyelvű?

– Haggyá má, meg se néztem!

Utazunk a peronon. Három roma férfi melletttem, kettő beszélget, a legfiatalabb figyelni őket. Úgy húsz körüli lehet, szép indiai vonásokkal.

Ketten visszaülnek a fülkébe, a fiatal marad. Nekidönti a vállát az üvegnek, és kényelmes méreget. Én meg bámulok kifelé az ablakon. Kicsit erős a tekintete, de már nem tudok mozdulni, mintha odaragasztottak volna.

Tíz perc múlva szerencsére kijön a határőr.

– Te, ágygá má egy kis vizet! – látom, hogy söröznek, nem kell neki víz, csak cicázik, rázom a fejemet. Közben a fiatal beáll közvetlenül mögé, hogy a látóteremben legyen a feje. Kicsit le is guggol hozzá. Vigyorog.

– Most mé vagy ilyen? Mé nem adsz? Azé mer én kérem? – nyaggat a határőr.

– Van poharad? – kérdem.

– Nincs.

Ebbe belenyugszik. Csend van, nézzük a tájat. De a határőr hamar megunja.

– Te hová mégy?

– Miskolcra.

– És onnan hová tovább?

– Sehová. Maradok Miskolcon. És ti?

Valahol Heves és Borsod határában járunk.

– Mi tudod hová megyünk?

– Nem.

– Büdöskútra. Gyere el egyszer oda, ott lakunk.

Nem hiszek a fülemnek. És nekik nem adtam vizet! Szép tanítás.

– Hol? – szalad ki a számon.

– Büdöskúton – válaszol, teljesen komoly képpel. A romáknak ilyenfajta humoruk nincs. De még mindig nem hiszem, hogy ilyen nevű település létezik. Azért még egyszer rákérdézek, hátha csak a zajban elhallottam.

– Büdöskút – válaszol most már közelebből, szégyenlősen. Elszégyellem magam. Nézőnk ki az ablakon, mondom az embernek, hogy egyszer elmegyek majd Büdöskútra.

Bemegyek a fülkébe. A többi utas megértően néz rám.

– Nem igaz, hogy már a vonaton is félni kell – sziszeg egy ötvenes malacálarcos asszony.

– Mulatnak a sötétbőrűek – jegyzi meg a bajsza alatt egy bácsi. Még ő tűnik a legelnézőbbnek.

– Apuka, tessék már csöndben maradni! – inti le a lánya.

A sonkalábak közt azt se tudom, az enyéimet hová tegyem. Alvást színlelek. Hallgatózom. A szomszéd fülkében mulatnak a бүдöskútiak. Lehet, hogy csak gyógyvíz van ott, бүдösvíz!

– Te, aggyá má vizet, nem nekem köll, kisgyereknek! – szól át az egyik bajszi.

Odaadom az üveget, elalszom. Az újságok kihullanak az ölemből. Felkelek, felszedem, visszaalszom. És csak Nyíregyházán kelek föl! Jól kérdezte a határőr: „és Miskolcra hová?”

Egy óra múlva indul vonat vissza, addig Mai Napot nézegetek, a Narancshoz már nincs agyam.

Kell egy proológ

– Zété! Tudod, mire vagyok a legbüszkébb? Hogy a szüleimnek nincsen telke!

Ez volt Gyuri első emlékezetes mondása, nehéz is lenne elfelejteni, annyit hallottam. Két évig ültem mellette egy gimnáziumi fakultáción, ahol a telektémát minden alkalommal elsütötte. Legtöbbször feladatmegoldás közben, vagy mikor mások feleltek, akkor hozakodott elő vele.

Gyuri az öt perc kötelező késést mindig betartotta. Ahogy lehuppan a padba, megcsapott a Denim illata, ami a nagyszünet után már dohánylehelettel keveredett. Néha még piaszaga is volt, de mindenből csak mértékkel.

Gyuri a mai napig egy vérbeli borsodi gentleman, egy *fazon*, aki talárban ugyanúgy hülyéskedik a büfésnövel, mint húsz évvel ezelőtt iskolaköpenyben. Múlt nyáron összefutottunk egy kerti partin, ahol elhangzott a második emlékezetes mondása.

– Tudod, Zété, már a gimnáziumban arról ábrándoztam, hogy bíró leszek, és az egyetemen elhatároztam, hogy nem akarok olyan ember lenni, aki azon kesereg, hogy nem valósította meg az álmát. Úgyhogy amikor elvégeztem a jogot, addig nem álltam meg, míg bíró nem lettem. És most már minden megy a maga útján. Mondd, Zété, hogy csinálod, hogy semmit sem változol?

– Ha ez szerinted jó, akkor úgy, hogy nem használok púdert és gyakran ürítem az agyam. Ha rossz... akkor talán nem vagyok elég tanulékony.

Nem azért írok, mert írónak képzelem magam, csak szeretnék elmesélni egy történetet, ami illik ebbe a tematikába. Leíró műfaj. Szép, de nem irodalom. De muszáj leírnom.

Utazzon a Spiritours-szal

A kor előrehaladtában az a jó, hogy van mit visszaporgetni, esetleg újraértelmezni. Esetleg mindent. Ennek a történetnek egy nepáli buddhista mester a főhőse. Egy – ahogy Arakival emlegetjük – „nagyon jó színész”, egy furfangos mesefigura, aki színes rinpocse-jelmezben járja a világot, néhány éve Magyarországot is.

Harmincéves koromba meguntam a gondolati köreimet, a hülye húzásaimat és a félelmeimet annyira, hogy, úgy éreztem, szükségem van valakire, aki a lelkembe lát, és eligazít, ha tévelygek. Előtte is zúdultak a mesterek, csak akkor még egyszerű tanároknak, rokonoknak hittem őket, és mentem a magam feje után.

– Ha rám hallgatsz, azt csinálsz, amit akarsz – ez apám kedvenc mondása volt, jól be is épült.

A történethez hozzátartozik, hogy többgenerációs ateista családban nevelkedtem, pedagógusok között, ahol szeretet volt, de megfoghatatlan dolgokról sosem beszéltünk. Anyai nagyanyám volt az egyetlen, aki nyugdíjas korára betért a reformátusokhoz.

És ami még a lelkivilágot illeti, első húsz évemet úgy töltöttem, hogy egy tízezeres bérházra néztem az ablakom. Full panoráma, színvilág, térélmény. Ezt néztem minden elalvás előtt és minden ébredés után.

Négy évvel azután, hogy kívántam magamnak egy mestert, 2003 karácsonyán találkoztam vele.

Jól időzített. Azon a nyáron végződött egy hosszú kapcsolatom, még hevertem ki, nem volt pasim, nem volt állandó munkahelyem, lakásom, kocsim, nem nagyon használtam mobil, és mindezek okán a barátaimmal is elég zavaros volt a viszonyunk. Ha a barátságot úgy definiáljuk, hogy elfogadnak olyannak, amilyen vagy, és melletted vannak a nehéz időkben is, azt kell mondjam, akkoriban nem volt túl sok barátom. De akkor jöttem rá, hogy elég egy is.

Míg előtte megvolt mindenem, sőt, túl sok is, abban az évben elhagytam szinte mindent az anyagi világból, és ettől belül is elindult valami egyszerűsítés. Bár akkor ezer okom volt a borúlátásra, úgy tettem le a felhalmozott negatív érzelmeket, mint mikor a boltban visszatesztük az árut, köszi, ezt mégsem kérnénk.

És a nagyanyám haldoklott. Az első közeli hozzátartozóm, akinek a halálát felnőttfejjel éltem végig. Hirtelen ért a veszteség, hiába olvastam akkor már évek óta buddhista irodalmat, ismertem a halál, az elengedés, a lélekvándorlás tanát, épp lélekben nem volt időm felkészülni egy családtag elvesztésére. A szüleim ugyanígy szenvedtek, fájt a világ, és a körülöttem lévők közül senkitől se reméltem, hogy könnyíthet rajtam.

Üres edény voltam, és újra akartam tölteni magamat. Jöhetett a tanítás.

Akkor a barátaim elhívtak a rinpocse hétvégi tanítására az Adyba. Nem voltam előtte hasonlón, de mivel már korábban is hallottam felőle, elmentem. A diósgyőri szocreál díszletben különösen szürreálisan festett a sárga-vörös brokátos mester, aki ráadásul arról beszélt, hogy minden csak illúzió, tudatkivetülés.

Nem tudom, ki talált rá a másakra, nem is fontos. Hamar kiderült, hogy amilyen szórakoztató, olyan szigorú, egotipró mestert választottam, mit mondjak, nem könnyítette meg az elmúlt három és fél évet. Egy erős Szívszútra tanítással mutatkozott be, majd Milarepával és Zöld Tarával folytatta, és ezzel kijelölte az ösvényt, elég meredeken. Innentől nem volt más választás, de már nem is akartam. Jól esett, hogy valaki olyasmikről beszél, amiket addig csak éreztem. Bevettem a pirulát.

Ha társakkal elindulsz egy hegynek felfelé, hiába érzed, hogy nehéz menet lesz, nem fordulsz vissza, egyrészt, mert akkor egyedül maradsz, másrészt mert az előre mindig érdekesebb, mint a hátra.

De egy fél évet azért tekintünk még vissza. A rinpocse 2003 tavaszán jelentkezett be először, telefonon. Kedvenc pótapámnál, egy asztrológusnál időztem, a kertben beszélgettünk, amikor megszólalt a mobilja. Egy tanítványa egy rinpocse felől érdeklődött, aki nemrég érkezett Magyarországra és phowát tart a Balatonnál.

– Nem ismerem, de szerintem menj el, és ha ott vagy, majd meglátod, hogy érzed magad. Ha nem jól, eljössz. Mindenholnan el lehet jönni. És egyébként mégiscsak egy rinpocse.

Legközelebb augusztusban hallottam újra a rinpocséről.

Té, aki a spiritualitásról szerintem semmi sem asszociálna, átszellemült arccal érkezett Dolittle-ék tokaji házába. Nem tudtuk, mi lehet vele, olyan nyugodt volt, alig beszélt, csak mosolygott. Délután aztán elmesélte, hogy előző nap a Balatonnál forgattak a tévéstábbal, amikor a büfénél kiszúrt egy színes ruhás ázsiai embert. Mire a kis ázsiai ölelgetni kezdte, hogy ők testvérek, mert pont egyformák. Egyébként tényleg. Majd lementek a vízpartra, ahol Té fel akarta venni a kis embert. Mint kiderült, előtte tartott szertartást a vízanyának. Kérdezte Té, nem lehetne-e megismételni, de mondta a kis ember, hogy nincs több szentelt tokaji bora.

— Ha öt percen belül hozol egy liter tejet, azzal megáldom újra a Balatont! – mondta, mire Té visszahozott a büféhez, ahol kapott egy dobozos tejet. Azóta elég jó a vízminőség.

Eztán jött a karácsony, a személyes találkozás, majd havonta egy-két hétvégi tanítás. Akkoriban úgysem csináltam semmi értelmeset a hétvégéimmel, a tanulás ehhez képest hasznos dolognak tűnt.

Henkipenki

És a nagy spiritoursban, miközben repdestem a felismerésektől, megtalált valaki más is. Egy értékes emberi test. A Test, így hívom. Eleinte nem nagyon figyeltem rá, mígnem az első nyáron, a tíznapos elvonuláson úgy elidőztünk tudatunk tiszta természetében, hogy belehabarodtam.

Akkor még nem tudtam, hogy a dolgok ezentúl másképp lesznek, mint azelőtt.

Addig, ha egy pasi nagyon megtetszett, előbb-utóbb közel kerültünk egymáshoz. De most ez más volt, reménytelen szerelembe estem, leírni is tragikus: három éve. Más város, más élet, más kapcsolatok.

Sokszor tűnik úgy, hogy vakvágányon vagyok. Csakhogy hiába próbálok leakadni erről az érzelemtől, hiába jönnek-mennek más vonzalmak, mindig visszajutok oda, hogy nekem ő kell, mert ő az. Talán eddig túl sok mindenkit utasítottam vissza, és most jól visszakapom.

Évente kétszer-háromszor találkozunk, pár napra, vagy hétre, nagy társaságban, barátilag. Szanghakörben teljesen természetes az ölekezés, és mi ezt ki is használjuk, kizárólag barátilag. De a Testtel különösen jó ölekezni, fél méterről magához szippant, a libidómmal együtt.

Ami nem csoda, sőt, érthető. Ugyanis a szanghaesemények kicsit olyanok, mint az építő-táborok, azzal a különbséggel, hogy ilyenkor a mester megkér mindenkit, hogy a meditáció javára őrizzük meg energiáinkat, és kerüljük a henkipenkit.

A tanítvány a kérésnek eleget tesz, bár nem egyszerű, úgy, hogy közben folyamatosan pízszendláv hangulatod van.

Még ismeretségünk elején egy szanghavacsorán beszélgettünk a Testtel, dolgoztuk fel a nyári élményeket, amikor egyszer csak azt kérdezte:

- Ugye, te gondolkodtál bennem?
- Hogy micsoda? – elsőre tényleg nem értettem.
- Hogy gondoltál már arra, hogy te meg én.

Annnyira meglepett a kérdés, hogy levegő után kellett kapnom, de egyébként sem válaszoltam volna. Ha valakiért odavagy, inkább visszafogod magad, mintsem elriaszd. Úgyhogy csak néztem pókerarccal magam elé.

– Mindennek eljön az ideje – mondta, amit először komolyan vettem, később esett le, hogy ez inkább csak egy körbepisilős szöveg.

Ahogy az évek alatt jobban megismertem a Testet, úgy tűnt, a rinpocse mellett ő lett a másik nagymesterem. Egy Drukpa Künli, aki azzal tanít lemondani a túlzott szenvedélyeimről, hogy felhúzz már a pusztta jelenlétével, majd jó tanítványként megtartóztatja magát tőlem.

A tibeti újévet a János hegyen töltötte a szangha, és úgy alakult, hogy pár napig egy szobában laktam a Testtel. Jól elvultunk, és néhány ártatlan összeborulást leszámítva hősiesen kerültük a szorosabb testi kontaktust. Az éjszakákat szigorúan külön ágyban töltöttük, és arról beszélgettünk, hogy miért nem lehet henkipenki. A Test azzal magyarázza, hogy megfogadta, az elvonulásokon rendes lesz, szanghatesókkal nincs henkipenki. Persze mindezt már azután, hogy néhány szanghatesóval azért mégiscsak volt henkipenki. Egyébként is elég központi téma nála a henkipenki. Neki is megvan a maga szenvedélytörténete.

Tippek számszára idején

Egyszer egy tanítvány azzal fordult a rinpocséhez:

- Mester, olyan ürességet érzek, mit tegyek?
- Mondj le a vágyaidról.

Egyik tanítás után a rinpocse párunkat elhívott egy étterembe a hegyen. Kellemes volt a hangulat, a rinpocse kérdezgetett mindenkit mindenféléről.

– Elegendem van a szamszarából! – mondtam valamire a mellettem ülő szanghatestvéreknél. A szamszára szóra a rinpocse is felkapta a fejét.

Jó alkalomnak látszott elmondanom neki, ami akkoriban foglalkoztatott:

– Mester, valami mást szeretnék csinálni, mint eddig.

– Mi az a „más”? – kérdezte a rinpocse.

– Valami, amit szeretek, megélhetést ad és ami összhangban van a Tanítással is.

– Gyere el Nepálba apácának – mondta komoly arccal, mi viszont röhögünk, főleg mikor elmeséltem, hogy egy éve szexmentes életet élek.

– Mi is a szakmád?

Félrehallotta a szociológust, így lettem „kolbász-szakos”.

– Írjál rólam egy könyvet! Én és a tanítások. Majd megtanítalak kérdezni. Azt kérdezd meg például, hogy miért szoktam nézni az eget, olyan kikerekedett szemekkel, vagy miért nézem a földet hunyorogva. Vagy miért csinálok ilyeneket? – fintorog az orrával, röhögünk, ezért csinálja. – Vagy hogy mit jelent az, hogy hétfő, mit jelent az hogy kedd... Nagyon jó könyv lenne, jól fogyna.

Azóta se írtam könyvet és nepáli apáca se lettem.

Világszám színre lép

A Test iránti menthetetlen vonzalmamat majd egy év után le kellett hűtenem, ezért újult erővel belevetettem magam a társasági életbe. Így találkoztam egy házibulin Világszámmal. Szerette, ha írok róla, így jól leblogoltam azt a pár hónapot, amit együtt töltöttünk.

– Néha úgy érzem, a vagyon csak nyűg.

Világszámtól egy ilyen kijelentés ahhoz mérhető, mintha mondjuk Torgyán bevallotta volna, hogy nem hisz a paraszti kultúrában.

A ma reggeli főtéma: életszemlélet- és mód. Ugyanis közel a negyvenhez Világszámot piszkálják a haverjai, hogy nem úgy él, ahogy szoktak, miközben ő úgy érzi, épp a szemrehányóknak van tele hazugságokkal az élete.

– Egy olyan köntös kellene neked, aminek a hátán egy vé betű van – mondom reggelizés közben, mire Világszám kiszalad a konyhából. Kiszáradva egy fekete-fehér, kopott frottír köntösben jön vissza, vigyorog, megfordul, és a hátán mi van? Egy nagy vé betű. Egy Valentino darab, tíz évvel ezelőtt kapta az exnejétől. Vés plüsspapucs is van, az új.

Miközben a kalácsot majszoljuk, Világszám hosszasan azt ecseteli, micsoda szíjporkázó teljesítményt nyújtott előző este a kedvenc bárjában, majd egy kérdésre válaszolva kijelenti:

– Igen, én csak magamat érdeklek. Persze szívesen segítek másoknak, de a legfontosabb én vagyok!

De ki ez az én? Világszámról tudni kell, hogy – míg ki nem fullad – világszám teljesítményt nyújt ágyban, fürdőkádban, konyhában, dumában, ruhában, papucsban. És zenében! Merthogy Világszám fiatalabb korában lemezlovas volt, és mint megismerkedésünk estéjén kiderült, az ő zenéire tomboltam végig a kamaszkoromat egy balatoni diszkóban. Ez azért erős érzelmi szál.

Világszám egy nagyszívű szexmániás pasi, komoly elakadásokkal, amiről ő persze mit sem tud. Jelenleg nagymenő vállalkozó, aki az éjszakáit trendi bárokban tölti, délelőttönként viszont a Bazilikába jár imádkozni a „kalácsért” és az emberek lelki üdvéért. Ja, és keresztet is vet az autótól melletti feszületek láttán.

Elsőre nem gondolnád egy ilyen megjelenésű emberről. Vagy épphogy igen, mert nemcsak a társaságának akar tetszeni, hanem Istennek is, látványos jócselekedetekkel. Nagy szűz, nagy vágyak. Például áldást oszt az elhagyott nőinek, és azt kívánja nekik, hogy most, hogy egy világszám mellett kicsit jól érezték magukat, legyen jobb az életük. Ez amolyan kapcsolat-lezáró aktus Világszámnál, de azért van, akit meg kellett kérnie, hogy törölje a számát.

Örömszerzés Földön és vízen

A Saab cabrio csúcsmínőség, de kissé kényelmetlen benne a csúcsra jutás. Világszám tegnapelőtt elszállította a testemet a Mátrába, de előtte még finom vacsorát főzött, és hogy teljes legyen az örömszerzés, megálltunk a hegységekben, hogy – miután a kocsi szűknek bizonyult – a holdfényes estében gyakoroljuk a szerető együttérzést. Érdekes, hogy ilyenkor kihagy a hidegérzékelés.

Tegnap pedig szanatóriumi körülmények között mesterfokon rekreáltam magam a Bérc Hotelben. Egy erős fél kilences keléssel indítottam, elvégre ilyenkor reggelizni is szokás, a svédasztal viszont kilencre eltűnik, micsoda hülyeség! Majd egy erdei séta a szülőkkel, hogy aztán déltől négyig egymagamban élvezzem a fürdő örömeit. Szauna, majd úszás egy teljesen üres uszodában.

A különleges élmény most sem maradt el. Elkezdtem lazán úszni, majd átváltottam tempósabbra. Egyre jobban esett a sebesség, és feltűnt, hogy nemhogy fáradok, de minden karcsapás után több az erőm. Hasítottam a vizet vagy egy órán át, úgy éreztem, Superman vagyok, és sosem akarok megállni.

Az extázisnak két hölgy megjelenése vetett véget. Amint beereszkedtek a vízbe, tudtam, hogy valamelyik bejön élelem. És bejött. Azonnal. Pedig, mint említettem, a medencében volt hely bőven, ennek ellenére, amikor egy forduló után kiemelkedtem a vízből, hogy fénysebességgel suhanjak tovább, látom, hogy a hölgy nulltempóban araszol keresztbe a nyomsávom felé, ami ugye a legidegesítőbb. Persze pont keresztbeztük egymást, úgyhogy le kellett jékeznem. Kedvesen megkértem, osztánánk be a terepet egymás közt, de csak nézett rosszalló fejjel, mint akinek fogalma sincs, mi bajom.

Úgyhogy inkább erős felindulásból kiültem a medence szélére, és az India misztikája antológiát olvastam. Tízkenét megvilágosodott mester beszél benne a szellemi utazásáról. A Szvámi Ráma Tirtha nevű kivételébe nyomban beleszerettem. „Isten bennem van, én pedig Istenben vagyok.” Csak harminchárom évet élt, a Gangeszbe veszejtette magát. Annyira szerette a nem-létet, hogy belement. Bár onnan a Bérc hotel uszodájából ez elég érthetetlennek tűnt.

Mindig három van

Miskolcon nem divat a szingliség, ezt állapítottam meg a napokban. Egy nem túl tágas női ruháizletben nézelődtem, és azon mérgelődtem, hogy miért kell állandóan pasikat kerülgennem, amikor egyszer csak megálltam, körbenéztem, és nem hittem a szememnek: ebben a városban egyetlen nő sem vásárol a pasija nélkül, mindegyik mellett ott simul csendesen a férfitest. Engem leszámítva.

Hibetetlen, gondoltam, ezt tesztelni kell még, úgyhogy átmentem a szupermarketba, és lám, itt is szinte csak párok! Mi van itt? Olyan unalmas lenne ez a hely, hogy csak párban lehet elviselni? Vagy ennyire szereti itt mindenki egymást?

Vagy itt ciki a szingliség? Szerintem nem ciki, de botorság sokáig benne maradni. Ahogy a Sírhaniban mondja a lelkes Davidnek: „egy társ nem teszi jobba az életet, csak élhetőbbé.” Hát ez épp elég érv mellette.

Hat bete ismerem Világszámot, és azóta figyelem, vajon mi dolgunk egymással, mert annyira más az életvilágunk. Több elméletem is volt, miért találkozgatunk, de végül mindig ugyanoda jutok, az ok az anyagi világ. Itt van nekem egy nagy lelki pasi, aki ugyanakkor túlzottan benne van az anyagban, nagyon fél a szegénységtől, sokat látott belőle gyerekkorába. Figyelem, ahogy a nagyon kitalált konyhája nagy asztalánál a kalácsszerzésről, a lébiztonságról beszél. Néha sajnálom, hogy egy ilyen ritka energikus embernek ennyi idejét elviszi a pénzről való gondolkodás, néha viszont úgy hallgatom, mint egy tanítást: ez az a hozzáállás, ami belőlem hiányzik.

Ami a kapcsolatunk komolyságát illeti, ma jön az exneje külföldről három napra, és addig nem találkozunk. A lakás tele van a két évvel ezelőtt megszakított házassága nyomaival, hát, az elengedés nem erőssége Világszámnak. Pontosabban szerintem még nem döntötte el, hogy elengedje a nevével együtt töltött tíz évet vagy se.

– Délelőtt egyszerűen még nem vagyok – szögezte le Világszám éjjel, elalvás előtt.

Hajnali 3 óra 44 percet mutatott a plafonra vetített kvarcóra. Szeretem nézegetni ezt az órát, úgy érzem magam, mint egy nyolcvanas évekbeli jövősi filmben. Az ágyneműnek alattam párja hatszáz márka, de persze Világszám kevesebbért szerezte be. Az éjjeli lámpák is teljesen ufók.

Ma reggel aztán fél kilenckor indultak a telefonos ébresztők, az első Világszám kapta, majd engem találtak meg. A multi megint. Kiszáradt hangon, de bájosan megbeszéltem egy holnap déli találkozót a

háeres hölgyvel. A következő telefon ennél rosszabb volt, egy régi karmám ért utol.

– És mi volt a harmadik? – kérdezte Világszám, amikor kijött utánam a konyhába, ahol addigra elszívtam négy cigit. – Mert hogy mindig három van.

– Azt még várjuk.

Pár perccel később bejött a hívás, anyám volt az, egy jó hírrel.

– Néha úgy érzem, a vagyon csak nyűg – mondta Világszám, majd kibozott a spájzból még egy kalácsot.

És hogy mi lett Világszámmal? Nulltoleranciásan őszinte viszonyunkhoz híven, három hónap kötetlen együttlét után bevallottuk egymásnak, hogy ezt a vonzalmat egyik napról a másikra elfújta a szél, a Világszám Produkciónak vége. Ilyen békés elválásban még nem volt részem, ritkán van úgy, hogy két embernek egyszerre múlik el az érdeklődése a másik iránt. Megköszöntük egymásnak, hogy jó volt, és röhögtünk magunkon. Két elég különböző lény felemelte kicsit egymást.

Aztán pár hónap múlva felhívott, hogy beleolvasott a taoista szexről szóló könyvbe, amit még otthagytam nála, és mindenre rájött. Világszám nem igazán olvasgatással töltötte az idejét, inkább profán szexszel, valljuk be, e téren mániás volt. De mivel nagy lelke van, igazából valami mást keresett, gondolom, ez hajtotta egyik nőtől a másikig, csak fogalma se volt róla, mit is keres.

Azt mondta, ez a könyv alapjaiban megváltoztatta az életét.

– Dehogy fogom elpazarolni az energiámat! Hát persze, hogy nem volt erőm! Már urológushoz akartam menni – fakadt ki Világszám, aki közben megtalálta élete nőjét, úgyhogy teljesen kész volt az élményektől.

– Képzeld, ma elmentünk a Bazilikába, aztán az ő kedvenc kávézójába, sétálgattunk, és annyira cikázott közöttünk az energia, hogy azt hittem, szétrobbanunk! Amikor kiszálltam az autóból, tisztára olyan volt, mintha berúgtam volna.

A hölgy sajnos összetörte Világszám szívét. A folytatás nem vidám, de már nem ide tartozik.

Döbbsenten a boldogságtól

Így teltek-múltak a hónapok, az évek, a fővárosból végleg vidékre költöztem, és a sok mindenből, amit annak idején elveszítettem, visszakaptam, amire szükségem volt egy normális élethez. Lassan lett minden, élhető város, fogadóképes lakás, fix munkahely, autó, telefon, barátok, nyugi. Csak pasim nem lett.

Most októberben teliholdkor, a tíznapos phowa záróeseményeként a rinpocse varázsolt egy zenés-táncos partit a Balatonnál. Mint örökös rendbontó én csak erre az utolsó estére kéredezkedtem be.

Amikor felhívtam a rinpocsét, hogy itt vagyok a közelben, meglátogatnám őket a búcsúbulin, azt mondta, nem mehetek, mert nem voltam ott végig. Mindig ezt csinálja elsőre. Majd amikor pár óra múlva feldolgoztam a tanítást, és csendben feladtam a vágyamat, hogy velük lehessenek, visszahívott, hogy mehetek, csak semmi henkipenki. Megígértem neki, és már ültem is az autóba.

Csak előtte még feltettem egy csipetnyit Hot Couture-t.

Este tízre érkeztem, épp a tűzszertartásra. Amikor meg akartam ölelni a rinpocsét, szigorú képpel eltolt magától.

– Hol voltál idáig? – kérdezte, úgy, hogy minél többen hallják, de én akkor annyira örültem, hogy a körében lehetek, hogy csak a színes ruhás mesehőst láttam magam előtt.

– A szamszarában csináltam a phowát – mondtam vigyorogva.

– Ó, akkor jó – mosolygott és összedugtuk a fejünket.

Akkor már hónapok óta nem láttam a Testet, de itt a nagy kavarodásban is azonnal kiszúrtam. Miközben a többieket üdvözöltem, figyeltem, ahogy felém tart. Eltelt így vagy tíz perc, és amikor végre odaért, benyúltunk egymás kabátja alá és nagy ölelgetést csaptunk. Finom volt újra a közelsége.

Annyira jól éreztük magunkat, hogy visszamenvén a zimmerbe, csokolózásig fajultunk a Testtel. Azonnal kisütötte az agyamat. Azt hiszem, életem eddigi legszebb óráiban emlékezet

kihagyásom volt. Csak egy elsuhanó kékes-vörös fény maradt. Ahogy Brenda mondta a *Sírhantban*, „puszta energiává váltam”.

Ott a holdsütötte tó felett, a ház teraszán majdnem belecsúszunk a fogadalomszegésbe is, még szerencse, hogy betoppantak német szanghatestvéreink. Aznap egy ágyban feküdtünk a Testtel, meztelenül, ölelkezve, ahogy gyerekkorunkban elképzeltük a szexet. Semmi henkipenki, bár ebben sokat segített az a lepedő is, amit a Test a dereka köré csavart.

Mielőtt elaludtunk, még összebújtunk a takaró alatt.

– Megölelem a Testet, ki tudja, mikor ölelhetem legközelebb – mondtam viccelődve.

– Mikor? Bármikor! Bármikor.

Hallgattam a szuszogását, éreztem a meleg leheletét a hátamon. Ittam a pillanatot.

Azt hittem, már elaludt, amikor, mintha egy álomból beszélne, megszólalt.

– Állítólag négy szintje van a szexnek, de szerintem én csak az első kettőt ismerem.

Ezzel az információval hirtelen nem tudtam mit kezdeni.

– Szerintem, van egy ötödik is – mondtam aztán, de a Test már mélyen szuszogott.

Másnap kora reggel indulnom kellett haza, előtte lementem még a vízhez. A tükör felett kicsivel járt a nap, de már melegen sütött. Szemben a vízanya és a fényanya, alattam a földanya, mellettem egy horgász, felettem egy csiripelő nyárfa. És mögöttem a hegyen a Mester, a Szanghatesók és a Test még békésen alszik. Úgy egy órát ültem mozdulatlanul, döbbenet a boldogságtól. Menedéket vettem a buddhákól, a dharmától és a bóddhiszattvák gyülekezetétől.

Azóta nyugodt vagyok, nem *akarom* már. Igazából csak ennyit akartam, megtapasztalni vele az együtt-létet. Most már tudjuk, miről mondunk le. Október óta nem láttam, de itt van a nevetése, az illata, a puha tenyere, itt van belőle minden. Amikor csak szeretném.

Kis szótár

Bóddhiszattva – olyan emberi lény, aki fogadalmat tesz, hogy mindaddig visszatér az emberi létbe, míg minden lényt meg nem szabadít. Ilyen volt például Krisztus és ilyenek a mesehősök.

Buddhák – sokan vannak, egy tisztáson üldögélnek a fejed fölött. Legismertebb buddha, azaz végleg megvilágosult, Sakjamuni Buddha.

Dharma – a Tanítás

Drukpa Künli – olyan, mint Casanova. Egy indiai megvilágosult, aki járta a falvakat, mindenhol betért a kocsmába, ahol megtudakolta, ki a legjobb nő a környéken. Azt felkereste, napokig, néha hetekig ivott, táncolt és szexelt vele, majd amikor a nő már teljesen odavolt, otthagyta. Akit a barlangba zárt, az világosult meg leghamarabb. Araki egyik példaképe.

Elvonulás – sokféle formája ismert, lehet barlangban, hegytetőn, mi általában vízközelbe járunk. Pár naptól a végtelenségig tarthat. Lehet közben rendszeres tanítás, leborulások, de lehet csak üresség meditáció.

Értékes emberi test – a Tanítás szerint fel kell ismernünk testünk valódi értékét

Henkipenki – konkrétan a szex

Leborulás – tenyér össze a fejtetőn, majd homloknál, szájnál, mellkasnál, aztán térdreborulás, hasonfekvés, majd vissza feláll – minimum száznyolcszor! Szorgalmas gyakorlók napi sok százat is megcsinálnak

Milarepa – olyan, mint Jób, csak neki még több horror jutott.

Nirvána – testnélküli repülés

Rinpoce – jelentése: kedves. Tanítókat, mestereket hívnak így.

Szamszára – azért hiányzik a Test

Szangha – a dharmatestvérek gyülekezete, tanítványok

Szívszútra – a tibeti buddhizmus legszebb Tanítása, keress rá a neten.

Tarák – velem ellentétben istennők. A két legismertebb Fehér és Zöld Tara. Fehér Tara inkább otthonülő, Zöld Tara nyüzsgős.

Tudatunk tiszta természete – amikor napszemüvegben fekszünk a fűvön és nézzük az eget.

Terített piros betli

Az ulti alapjai

Az ulti magyar kártyával játsszák; a három játékos tíz-tíz lapot kap, az utolsó kettő a hívóé; ő általában az osztótól jobbra ülő személy. Erősségük szerint a lapok sorrendje különbséget mutat a magyar kártyában megszokottakhoz képest; a tízes a király után, az ász előtt áll. Illetve két esetben – betlinél és durchmarsnál – a tízes a szokott helyén, a kilencs után és az alsó előtt áll, de ezt most elég csak megemlítenünk.

A hívó letesz két lapot – ez a talon –, és bemondd egy figurát – azaz megnevez egy olyan feladatot, amelyet szerinte képes lehet teljesíteni a kezében tartott lapokból. Ha az utána következőnek nagyobb bemondása lenne, akkor felveszi a talont, letesz helyette két lapot és bemondásával rálicitál az előzőre. A licitálásnak akkor lesz vége, ha két egymás utáni játékos passzol, azaz nem mond nagyobbat az előtte elhangzottaknál.

Ilyenkor még előfordul a kontra és a rekontra. Az előbbi azt jelenti, hogy a kontrázó kétszerezheti a menet végeredményét, ha a játék során sikerül megakadályoznia a bemondót a figurája teljesítésében; az utóbbit a licitáló mondhatja, és újfent kétszerezzi az elérhető pontok számát, ha – a kontrázó minden törekvése ellenére – sikerül teljesítenie a bemondott figurát. Az utolsó licitáló egyedül játszik, két társa együttes erővel próbálja megakadályozni a sikerét. A rekontránál ritkán megyünk tovább, versenyben nem is megengedett, azonban fokozható még szubkontrával és más kontrákkal egészen a homályos eredetű „Fedák Sáni”-ig. A játékot a legnagyobb figurát bemondó játékos kezdi, és mielőtt leteszi az első lapot, be kell mondania az aduszínt.

A játék célja értelemszerűen következik az eddigiekből; az utolsó licitáló megpróbálja teljesíteni a bemondott figurát, két ellenfele pedig ennek megakadályozására törekszik. Amikor a kártyák elfogynak, vége a játéknak – a talont félre kell tenni, továbbá nem kap szerepet –; az így elért pontszám a végeredménytől, azaz az egyes résztvevők sikereitől függ.

Géza

Rágta, emésztette a harag; még hátra volt egy év a lakáshitelből, felesége otthagya a gyerekekkel együtt, az adóhivatal büntetést rótt ki tartozás miatt – mindezek tetejébe kirúgták az állásából, ahol egyébként is csak idegesítő barmok gyülekezetével kellett együtt dolgoznia. Pár napja jöttek meg az év utolsó közüzemi számlái, és ez betette a kaput; aznap szó szerint dühöngött. Azóta lenyugodott valamelyest, de még mindig könnyen dühbe gurult.

Amúgy is hirtelen természetű embernek tartották. Mindig nagyon könnyen össze tudott veszni bárkivel, és aki ismerte, csak az fogadta el valamennyire ezt a rossz tulajdonságát. Valamennyire és valameddig. Nem eléggé és nem elég hosszan, úgy tűnik, legalábbis az asszony elég ékes bizonyítékot mutatott erre.

Tizenkét éve éltek együtt, és ahogy életük egyre nehezedett, főként a felgyülemlett és otthon kiadott stressz miatt, úgy egyre többet veszekedtek. Egy napon Géza üres lakásba tért haza munka után, csak egy levél várta; csendes hangvételű, követelésektől mentes üzenet arról, hogy hová és miért. A férfi pedig dühöngeni kezdett, mindig és mindenhol, míg végül sikerült kirúgatnia magát.

Egy kis darab füstölt sonka, némi tej a kávéba, két szeletke száradó sajt, két sör és még néhány apróság; épp lenyelni próbálta a hűtőben talált úr miatt érzett haragját, amikor valaki bekopogott. – Használd a csengőt, balfasz! – üvöltötte az ajtó felé és nagyon nem akarta kinyitni.

Azért ökölbe szorított kézzel odament és erősen remélte, hogy nem a végrehajtókat találja odakint. Illetve valamelyest abban reménykedett, hogy mégis ők jöttek; legalább kitöltheti valakin a dühét, még ha börtönbe is kerül emiatt. Úgyis mindegy már.

Játékmenet

Az ulti izgalmasabb oldala csak néhány menet után mutatkozik meg. Legyen szó szinte bármelyik figuráról; a leosztások különbözősége, az elérendő cél, a lapok kijátszásának sorrendje és az ellenfelek döntései együtt szinte végtelenül változatossá teszik a játékot.

Ha egy adott színből a felső és a király párosa egyazon kézben van, akkor az egyik kiját-
szásakor a másik bemutatásával húsz pontot lehet érvényesíteni – nem automatikus a dolog;
ha valaki elfelejti bemondani a húszat, hát elveszíti azt. Ha a felső és a király az adu színéből
van egy kézben, akkor az negyven pontot jelenthet. A felülütés kötelező, és mint azt fentebb
is említettük, a tízes többnyire erősebb a királynál, így csak ásszal üthető. Persze, az aduszín-
ből a legkisebb lap is alkalmas arra, hogy elüssük vele bármelyik másik szín bármilyen magas
értékű lapját.

Pontozás tekintetében nem csak a húsz és a negyven ér valamit. Minden számozott lap
a saját számával egyenlő értéket képvisel – felülütés szempontjából hiába erősebbek a szá-
moknál, az alsó csak kettő, a felső három és a király négy pontot ér a végén. A tízes és az ász
egyformán tíz pontot hoz; mivel van belőlük négy-négy a pakliban, ezért az ő segítségükkel
lehet összeszedni a legtöbbet. Mindezek mellett az utolsó ütés, legyen bármilyen, plusz tíz
pontot ér.

A menet végén személyenként össze kell számolni az ütéssel elvitt lapok értékét, hozzá kell
számítani az esetleg bemondott húszakat, a negyvenet, ha volt ilyen, és az utolsó ütés plusz tíz
pontját – akik együtt vannak, azok összeadják az elvitt lapok értékét. Száz pont az, amit egy-
fajta határnak tekintünk, és bizonyos licitfigurák is erre alapoznak, illetve ha bemondott figura
nélkül megvan, az úgynevezett „csendes száz” lesz a végső értékelés szempontjából.

Bori, Féri és Anti

Odakint a szomszéd kiscsaj állt – tizenhat lehetett – egy magas, nyurga srác kíséretében. A
fiú kecskeszakállat viselt és majdnem feketének tűnő, sötétbarna tekintete természetellenesen
öregnek tűnt. A lány ránézésre a hatodik hónapban járhatott, nagy pocakja egyáltalán nem
illett a fekete legsötétebb árnyalataiban játszó, csupacsipke ruhájához – valami hülye zenei
irányzat diktálta divat szerint öltözött, mint sok másik az ő korában.

Rájuk csapta az ajtót. A legkevésbé arra volt szüksége, hogy Szomszéd Borbála hozzá jö-
jön, amikor az a hülye apja kidobja, mert felcsináltatta magát valami köcsög egyetemistával.
A mai fiataloknak nincs semmi felelősségérzetük. Megszólalt a csengő, és nagyon úgy tűnt,
hogy sohasem fogják elengedni a gombot.

Géza újfent kinyitotta az ajtót, és karba tett kézzel nekidőlt az ajtófélfának. Pecsétes trikó-
ban, szürkés-kék sortban, görbe és szőrös lábakkal, zömök alkatával és általános idegállapota
miatt villámokat szóró tekintetével nem lehetett túl bizalomgerjesztő látvány, de a párocskát
ez egyáltalán nem zavarta. – Mit akartok? – förmedt rájuk köszönés helyett.

– Bemenni – válaszolt a fiú, majd mintha elfelejtette volna, úgy tette hozzá: –, természet-
esen. – Hangja egyszerre volt mély és dallamos, olyasféle, amiről az jut az ember eszébe, hogy
ha akarná, bármilyen ostobaságot meggyőzővé tehetne.

– Nem.

– De Géza bácsi! – Bori nem könyörgött; kérése inkább hangzott kijelentésnek. Tizenha-
tos kiscsajhoz képest túl komolynak tűnt.

Géza kezdett megengedni, vagy legalábbis a fiatalok fellépése kíváncsivá tette. – Apád
megint ki van ütve, mi? Na jó, gyertek be, de fogjátok rövidre! – azzal hátrébb lépett és meg-
fogta az ajtót, amíg azok ketten beléptek.

– A te gyereked, kölyök? – kérdezte Géza a fiútól, miután ráfordította a kulcsot – a lakó-
telep nem tartozott az alapvetően biztonságos helyek közé, hiába a kilencedik emelet. – Géza
vagyok – kezét nyújtott.

– Lux Ferenc – válaszolta amaz, s elfogadta a felkínált kezét. Fogása meglepően határo-
zottan, kiszámítottan szilárdnak és túl erősnek tűnt, mintha egyetlen mozdulattal akár le is
téphette volna a karját, de visszafogta magát. – És igen, az enyém.

– Meggondoltátok ezt rendesen? Ilyen fiatalon... – Géza a nagyobbik helyiségre mutatott:
– Az ott a nappali. Dobjátok le magatokat. – Ahogy a pár beljebb ment, kivette a két doboz
sört a hűtőből és bevitte utánuk.

Délutánra járt az idő, és a nap elbújt a felhők mögé, vagy már le is ment; még úgy tíz óra

volt hátra az évből. A félhomályban a Feri gyerek képe kifejezetten kecskeszerűnek tűnt; az árnyak mintha sötét, ívelt szarvakat faragtak volna a homlokára, és a lába, talán csak a zokni mintája tette, szintén kecskelábhhoz hasonlított. Géza egy apró fejrázással megszabadult a rémképtől – biztos csak az idegfeszültség – és rátenyerelt a villanykapcsolóra. Nem történt semmi. A félhomály és a kecske-ember külső egyformán ott maradt. – A francba! – mormolta Géza. – Nincs itthon pótégő.

Bori a kanapén talált helyet magának, nagy hasával félig inkább feküdt, mintsem ült. Feri az egyik fotelt szemelte ki, Géza odanyújtotta a sört és elkényelmesedett a másikban. Ahogy beljebb lépett, és szeme hozzászokott a szürkületi fényhez, ismét normálisnak látta a fiút. Feltépték a dobozt, és kortyoltak egyet – valahogy senkinek sem akaródzott megszólalni.

– Amúgy... mit dolgozol? – Géza törte meg a csendet. Nem tudta, miért kérdi pont ezt, csak akart valamit mondani. Az iménti feszült hallgatástól megint kezdett felgyülemelni gyomrában a feszültség, és ha hagyja, akkor hamarosan üvöltve dobja ki a két gyereket, akár ok nélkül is.

Feri azonnal válaszolt: – Mondjuk úgy, hogy börtönigazgató vagyok. – Erre Bori kislányosan elmosolyodott.

– Mondjuk úgy? – valami nagyon nem volt rendben ezzel a kettővel.

– Mondjuk úgy – a fiú hangjában olyan végtelen határozottság zengett, hogy azzal elnyomta a kérdés feszegetésének minden további lehetőségét. Újabb csendes szakasz következett, várakozással telt, lassú lélegzetvételekkel fogatkozó hallgatás. Mintha még a szomszédoknak sem lett volna kedvük zajongani, pedig szilveszterkor mindig akad egy-két buli a környéken.

Géza úgy döntött, inkább a lánynál próbálkozik társalgással, csak ne legyen már ilyen átkozottul idegesítő csend: – Szóval? Apád kirakott?

– Nem – az iménti mosoly még mindig ott játszott ajkán. – Megöltük.

A férfi majdnem félrenyelte a sört. – Ne szórakozzatok velem, gyerekek! – mordult fel.

Mindketten nyugodtan, mosolyogva ültek tovább a fotelben és a díványon, mint akik teljesen elégedettek a világ aktuális állásával.

– Beszedtetek valamit? – Géza már szinte kiabált. Megpróbált nyugalmat erőltetni magára és logikusan gondolkodni. – Az öreg megint részeg, mi? Áthívom anyádat – felállt, hogy átmenjen, vagy áttelefonáljon.

Bori ugyanolyan csendesen folytatta: – Őt is megöltük. Több vér kellett a rituáléhoz. – Domborodó pocakját simogatta, amely mintha azóta is nőtt volna, hogy beléptek az ajtón. Ferenc tűnődve bólogatott.

Vendéglátójuk elkerekedett szemmel nézte őket. Érezte, hogy a lány igazat beszél, és a szörnyű valóság fojtogatni kezdte, teljes súlyával a mellkasára nehezedett. Amellett érzett még valamit; haragot, végtelen dühöt, amelyet elfojtott ugyan az elmúlt fél órára, de azzal is csak még jobban felszította. Nekirontott a fiúnak.

– Mibe vitted bele ezt a kislányt, te baromállat??? – üvöltötte, miközben térdel előre beleugrott Ferenc gyomrába, egyik kezével torkon ragadta, a másikkal pedig ütni kezdte. A fiú meg sem moccant, mintha egyáltalán nem érdekelné a rázúduló kilencven kiló – mi több; Géza minden mozdulata teljességgel hatástalan maradt, leszámítva ökle sajgását. Egy apró karcolást sem ejtett a fiatalabb férfi bőrén, még azt az átkozott mosolyt sem sikerült lemosnia a képéről. Ettől a házigazda agya még jobban felforrt és legalább negyed órán keresztül folyamatosan csépelte a gyereket, míg végül abba kellett hagynia, mert úgy érezte, mintha bütykeit a falon zúzta volna darabokra.

Amikor kidühöngte magát, fáradtan botladozott vissza a saját foteljébe. – Mondjátok, hogy nem igaz! – kérte halkan a párocskát, de maga is tudta a választ.

Ismét csend telepedett a lakásra, csak a hűtő bűgött a kis előszobában és a víz csobogva keringett a radiátorcsövekben. Csengetés törte meg a komor hallgatást.

Húsz-száz, negyven-száz és a többiek

A legkisebb figura a parti, és az első licitálónak legalább ezt be kell mondania. A parti csak annyit jelent, hogy a menet végén a bemondónak több pontja lesz az elvitt lapokból, mint ellenfeleinek. Mivel ez a legalapvetőbb figura, a legalapvetőbb játékforma, így ennek nincs csendes (értsd: bemondás nélküli) változata.

A parti után növekvő sorrendben jön a negyven-száz, az ulti (a „négy ás” figurát nem mindenhol játsszák), a húsz-száz, a betli és a durchmars. Negyven-száz esetén a bemondónak rendelkeznie kell a negyvennel (az aduszín felsőjével és királyával egymás mellett), és ezzel együtt száz pontot kell összeszednie. A húsz-száz ugyanez, de egy húszasra alapoz (nem-aduszínból felső és király egymás mellett). Az ulti azt jelenti, hogy a bemondónak az aduszín hetesével, tehát a legkisebb aduval kell befejeznie a játékot. Betlinél a bemondó nem visz semmit, durchmars esetén viszont pont ellenkezőleg; mindent visz, legalábbis ezt a feladatot tűzi ki maga elé a licittel.

Názáreti, Sákjamuni, Siva

Géza gépiesen nyúlt a kilincs felé. Végtelenül fáradtnak érezte magát, és az sem lepte meg, hogy odakint egy csontsoványra éheztetett hajléktalan, egy narancssárga pokrócba csavargó-zott indiai öregember, és egy szintén indiai, puffdzsakit viselő kövér fiú állt.

Hirtelen elborította Jézus végtelen szeretetének kisugárzása. Elszállt minden fáradtsága, minden haragja; belül teljesen lecsupaszítva fürdőzött a lélek mélyében örökké elrejtett, fájdalmasan tökéletes boldogság fényében. Az ajtóban – immáron mindenkit a maga valójában látott – Jézus, Buddha és Siva állt, odabent pedig maga Lucifer ücsörgött egy fotelben, kinek az antikrisztussal terhes menyasszonya a kanapén heverészett. Kezdett szűkössé válni a lakás.

– Beengedsz végre, ember? – Siva megvetően nézett rá, zengő hangja inkább szólalt meg a fejében, mintsem a külvilágban, ajka egyébként sem rezgett. Géza akaratlan lépett egyet hátra az isteni erő e legkisebb megnyilvánulásától.

A három alak szépen besorjázott, Jézus mindenkit előreengedett és óvatosan becsukta maga mögött az ajtót. Mind bementek a nappaliba, és az előszobában döbbsent boldogságba meredt háziúr csak onnan, kívülről hallotta néhány szavas beszélgetésüket:

– Elmondtad neki? – ez Jézus lehetett, legalábbis a hangja nem utalt időse emberre. Köszönés helyett rögtön a lényegre tért.

– Még nem – Lucifer továbbra is Ferenc szájával szólt. – De már a megfelelő tudatállapotban van.

– Akkor menj és beszélj vele.

Ám előbb még Jézus lépett ki az előszobába és a hűtő feletti beépített szekrényekből kivette Géza néhány szerszámát. Biccentett a továbbra is szobormereven álló házigaárdának, azután visszament a nappaliba, és elkezdte felszedni a parkettát.

Lucifer kísértalt, és bár továbbra is emberi külsőt viselt, Géza ezúttal már érzekelte mögötte azt a túlvilági borzalmat, amelyet korábban megpillantott a félhomályban. Kénes szagra is számított, ám hiába; a lény maga volt a gyönyör és rettenet egyetemes, végső keveréke – az áruló förtelmességét és az angyal szépséges mivoltát egyesítette önmagában. Elővett egy doboz cigit, és megkínálta vele a férfit.

A házigaarda elfogadta, és az automatikus mozdulat kizökkentette révületéből, kábulata szertefoszlott és magával vitte a misztikus tisztánlátást is. Csak a boldogság maradt, az egykedvű öröm, mely feledtetett minden rosszallást és haragot. Bementek a konyhába, Géza lehajtotta a falra rögzített kis asztallapot, rátette a hamutartót és leültek mellé két oldalt.

– Mit... – abbahagyta. Úgy be volt rekedve, hogy megijedt a saját hangjától. Köszörműt egyet a torkán.

– Hogy mit kellene elmondanom? – kérdezte helyette Feri/Lucifer. – Hol is kezdjem? – egy pillanatig tűnődni látszott, majd nagyot szívott a cigarettájából. – Kezdjük a végén! Jön a világ vége.

Géza maga is meglepődött, hogy ezúttal nem jött a várt ideg, nem robbant fel semmi a

gyomrában és nem tört elő akaratlan üvöltés a torkából. Ettől függetlenül nagyon hülye viccnek tartotta a dolgot, és az ördög mellékelt vigyora sem hozott komoly felhangot.

– Nekem elhiheted – jegyezte meg valamivel visszafogottabban beszélgetőtársa. – A Menedék fenntartójának nem hazudhatok.

– Menedék?

– Igen. Ez a lakás – szájába vette a cigarettát, és megkocogtatta maga mellett a falat – pontosan az univerzum egészének közepére épült. Tudom, hogy hihetetlen, de sajnos így van. Én is jobb szerettem azt a tágas teret, úgy kétezer évvel ezelőtt.

– A Menedék fenntartója? – Géza még az első információkat sem fogta fel teljesen.

– Na jó, akkor kezdem az elején – az ördög sóhajtott egyet. – Utálom az elején kezdeni, de ha muszáj...

A ti időszámításotok eltér valamelyest a miénktől, de azért lehet viszonyítani hozzá. A kezdetek kezdete óta így van ez: nagyjából kétezer évente a világ szó szerint megsemmisül. Az a baj veletek, emberekkel, hogy még a semmit is valamivé változtattátok.

Ez a legjobb szó rá; megsemmisül. Persze, csak akkor helyes így, ha a semmit a tökéletes nemléttel tekintjük egyenértékűnek. A semmi az nincs, mert semmi... eh, hagyjuk a filozófiát! A lényeg az, hogy bármiképp fogalmazzuk is meg, a világnak így, ahogy van, vége.

Hozzá kell tennem, hogy valójában ez még sohasem történt meg. Mi, Hatalmasok, akikhez az emberek általában vallásos tisztelettel vagy gyűlölettel fordulnak, mi akadályozzuk meg minden egyes alkalommal, hogy a fizikai és metafizikai sikok ez összessége kitöröljön a létből.

Ehhez össze kell gyűlekeznünk, és el kell végeznünk a megfelelő rituálét, abból is a ránk eső részt, a megfelelő módszerrel. A lakásod a világegyetem kellős közepén áll, a közlő semmi csak az utolsó pillanatban ragadja magával, így ez a létező legbiztonságosabb pont. Ez a Menedék, és mivel a tiéd, te vagy a Menedék fenntartója.

Géza elnyomta a csikket, és az asztalra tett dobozból rögtön rágyújtott a következő cigarettára. Majdnem végigszívta csendben, addig emésztgette a hallottakat.

– Nem értem – mondta végül. Lucifer kérdő tekintetére folytatta: – Mi van istennel?

Az ördög elnevette magát: – Isten? Akit, vagy amit ti istennek neveztek, olyan nincs. Ez itt – ismét megkopogtatta maga mellett a falat –, ez itt isten. Én is isten vagyok. Sőt, még te is isten vagy. Isten olyan valami, ami nagyobb mindennél, márpedig csak maga a teljes egészében vett világ lehet mindennél nagyobb. Viszont, ha a világ egésze isten, akkor minden apró részecskéje is isten egyben, hiszen Géza vérének minden egyes cseppje, Géza húsának minden egyes sejtje maga Géza. Jah, és még mielőtt megkérdeznéd; nem tudom, ki és hogyan teremtette a világot, ha teremtette egyáltalán valaki. Mi, Hatalmasok csak fenntartjuk, de ugyanúgy nincs tudásunk arról, mi volt előttünk, ahogyan te sem tudhatod teljes bizonyossággal, hogy mi volt a születésed előtt.

– Ugyanakkor – tette még hozzá –, mindez csak a ti csökevényes emberi nyelveiteken megfogalmazva hangzik így.

A házigazda közben kivégezte ezt a cigit is. Ezúttal a konyhapult felé nyúlt a korábban félig megivott sör maradékaért – nem emlékezett, hogy ki hozta ki, de nem is érdekelte igazán. Közben megpróbálta megfogalmazni a következő kérdését: – A többiek... úgy értem... Szóval itt van Jézus, Buddha, te meg a többiek... úgy értem, ennyi? Ti vagytok a Hatalmasok, ahogy nevezted magatokat? Más nincs?

– Még néhányan – felelte Ferenc komor tekintettel, s ezúttal ő gyújtott rá egy újabb dohányrúdra. – De sajnos kevesen vagyunk. Főként ezért van szükségünk a Menedékre.

Nem véletlenül használtam a hús és vér hasonlatot. Ahogyan a vér táplálja a húst, úgy táplálja az emberiség a Hatalmasokat – főképpen hittel és különféle áldozatokkal. Ehhez valaha elegendő volt a Természet erőinek helyes működése, de az emberek felborították azt, elrontották, mint oly sok mást is.

De hagyjuk a siránokat és maradjunk az emberek történeténél – az ennél régebbi világot nem biztos, hogy meg tudnád érteni. Némelyikünk már az emberek előtt itt volt, mások velük együtt jöttek el vagy még később, esetenként az emberek teremtették meg őket.

Egyesek meg tudták őrizni saját lényüket és természetüket, mások egyre újabb és újabb alakokat

kaptak az idők során. Például én sem voltam mindig Lucifer. A sumerek Tiamatnak nevezték, Iránban Astarot voltam, Japánban pedig mind a mai napig csak gonosz szellemként jelenhettek meg.

Kevesen maradtunk. Az amerikai indiánok kiirtásakor Manitu elgyengült, és azóta sem kapott erőre. Zeust és társait a görög filozófia ölte meg, ha fogalmazhatok így, bár valamelyes halovány árnyék formájában fennmaradtak – akárcsak Thor és a többi germán. A régiek közül már csak kevesen lehetnek velünk.

Persze az újak erősebbek is náluk. A szenvedés királya, ott bent, aki épp keresztet ácsol a parkettából, képes lenne kifordítani a sarkaiból az egész görög panteont.

Amúgy az embereknek is van valamiféle misztikus érzéke ezekre a dolgokra. Amikor már egészen megfogyatkoztunk, kitalálták a dualizmust, így kaptam én új létet, és bizonyos idő elteltével nemzőképességet bocsátottak rendelkezésemre, hogy az antikrisztus megteremtésével szaporíthassam a Hatalmasok számát.

Ne érts félre; való igaz, hogy elszakadtunk a Természettől és az emberek nélkül mi sem lennénk, de ez visszafelé is így van. Nélkülünk az emberek nem lennének képesek létezni.

A lényeg: mintbogy a többiek ereje ennyire megfogyatkozott és csak ilyen kevesen tudunk eljönni: szükségünk van a Menedékre. Itt minden jelenlévő Hatalmas tevékeny maradhat egészen az utolsó pillanatig. Ne aggódj, többen nem fognak becsengetni.

Lucifer elnyomta a csikket, Géza pedig ismét csendesen szívogatta a cigarettát, amelyre időközben gyújtott rá. Agyát tompának érezte, nem bírta összeszedni a gondolatait. Mire végre megfogalmazott magában valami kérdésfelét, Jézus kijött a nappaliból. – Kész – csak ennyit mondott.

Mind besorjázta a lakás legnagyobb helyiségébe. Halk csengettyűszó hallatszott – eddig valószínűleg a kereszt ácsolásának zajai nyomták el –; Siva közel sem volt olyan kövér, mint amilyennek a hatból négy karját eltakaró pufidzsekiben látszott. Öltözeke többnyire szabadon hagyta szépséges, fiatal testét, s a bokáiról, csuklóiról függő apró csengettyűk halk dallamot zengtek táncá ritmusára. Elfoglalta legalább a szoba egyharmadát. A fal mellé tolt díványon Bori kezdett vajúdni, tekintetében a fájdalom csillogása és a boldogság kábulatának fátyla viaskodott egymással, ahogy iszonytató terhének vérszomja és Jézus szeretetének áradata a testében csapott össze. Nem nyögött és már nem is mosolygott, csak pihegett csendesen.

A parketta egy része és az egyik szekrényajtó eltűnt, ám a túlsó falat kétféle méter kereszt díszítette, láthatóan a hiányzó dolgokból ácsolva. Mellette szerszámok, egy meglehetősen gonosz kinézetű fakoszorú, illetve méretes szögek heverték, a törmelék faanyagot a mester gondosan a sarokba söpörte a fűrészporral együtt. Buddha a szekrényben ült és meditált, mozdulatlanul, lehunyva szemmel.

Jézus odasétált a kereszthez és hátát nekivetette az ács munkának, karjait szétártá, mindkét kezét beledugta az ott lévő kötélhurkokba. Géza elhülten bámulta, döbbenetéből egy érintés rázta fel. Ferenc a vállára tette a kezét.

– Ott van a kalapács és a szögek. Tudod, mi a dolgod.

– De... de... én nem... – Géza alig jutott szóhoz. Elképzelni sem tudta, hogy ő odamenjen és megtegye, amit nyilvánvalóan elvárnak tőle.

– Az embert az teszi emberré, hogy képes bántani azt, akit szeret – jegyezte meg Lucifer.

Az ördög kézen fogta, mint egy gyermeket, és odavezette a kereszthez. Felvette, odaadta a kalapácsot és az egyik szöget. – Akkoriban is ember tette. Most is embernek kell megtennie – mondta, majd elvigyorodott: – Én amúgy sem érhetek hozzá.

Jézus merőn nézett, tekintetében elfogadás és megbocsátás rejtett. Bólintott, hogy kezdje már el.

A férfi besokkolt és hirtelen kívülről látta magát, az egész jelenetet. Mindent érzékelt, ami a nappalijában történt, de mindent úgy, mintha egyáltalán nem vele történné az egész, mintha csak egy filmet nézne, melyhez képtelen bármilyen érzellemmel viszonyulni.

Távoli, homályos érzet hozta tudomására, hogy arcát könnyek mossák, s mellkasát tűzként égeti a végtelen szeretet, mely minden egyes kalapácsütésnél lüktetve árad ki a felfeszített teremtményből. Beverte a szögeket a két kézbe és a lábakra, majd mintha bábuként irányítaná, automatikus mozdulatokkal felhelyezte a tövisszuszorút.

Valahonnan a kezébe került a kenyérvágó kés és hallotta Ferenc hangját, tompán, mintha egy hordó mélyéről szólt volna: – Minthogy nincs idő napokig haldokolni, szúrd csak be teljesen a pengét. Ha átlósan felfelé tartod, úgy eléri a szívet. Láttál már vérző Jézus-szobrot? Na, oda szúrd, a bordák közé. Azután már csak le kell szedned.

Szúrt. Még mindig kívülről, érzelem nélkül szemlélt mindent. Gépiesen megkereste a harapófogót, és kihúzogatta a szögeket az elernyedő végtagokból. Kivette a csuklókat a kötélturkokból, és lefektette a testet. Jézus még sóhajtott egyet, végül kilehelte lelkét – Bori sikolya metszőn hasított bele a nappali félhomályába, és a világ előbb vörösbe, majd feketébe fordult.

A nyeremény

Valaha, amikor a szerencsejátékot még kevésbé büntették, és kevésbé szervezett keretek között üzték, akár egész vagyonok is gazdát cserélhettek az ultiasztalnál.

Mi tízfilléres alapon játszottunk, és csak ezért tartottunk otthon egy befőttesüvegnyi fillért még akkor is, amikor ezt a pénznemet már kivonták a forgalomból. A tízfilléres alap azt jelenti, hogy a sikeres parti tíz fillért ér, a többi figura pedig a saját értékének megfelelően átváltható. Máshol és máskor írtuk az értékeket egy papíron.

A kontrázás, ahogyan fentebb is írtuk, megkétszerezi a játszott figura értékét. A csendes, azaz bemondatlanul teljesített figura csak feleannyit ér, illetve ugyancsak dupláz, ha az adu a piros szín. Betli és durchmars esetén újabb kétszerezést ad, ha a bemondó nyílt lapokkal, úgymond terítve kíván játszani, azaz ilyenkor mindenkinek ki kell terítenie maga elé a kezében lévő lapokat.

Jenő meg a haverok

Alig néhány napja történt ez meg először; annyira elborult az agya az idegtől, hogy kikapcsolt, és néhány perc teljesen kiesett. Akkor nem történt semmi különös, csak lekevert egyet az egyik ivócimborájának, aki egész este heccelte. Leállították, és ő hamar magához tért, nem volt folytatása a dolognak.

Ezúttal senki sem állította le, és valószínűleg csak akkor hagyta abba, amikor befejezte a „munkát”. Úgy tért magához, hogy a padlón ült és dohányzott, nézte a vérrel borított kanapét, és rajta a tetemeket. Az egyik a lányé, megcsonkítva, ahogy Jézus halálának pillanatában az a fürtelem kitépte magát az anyaméhéből – a másik az antikrisztusé, legalább hússzor-harmincszor megütve a kalapáccsal, ami végül a bútor előtt kötött ki, és környezetéhez hasonulva vörös színt vett fel, mintha valamiféle groteszk kaméleon lenne.

Siva már nem táncolt, mi több, eltűnt a lakásból. Öngyújtó kattant; Ferenc rágyújtott a nappali ajtajában, lezseren a félfának dőlve a vérmocskos házigazdát nézte.

– Mit tettél, ember? – kérdezte halkán, bár inkább tűnt kijelentésnek. Hangjában lemondás, beletörődés rejlett.

Géza lassan kezdett rájönni, mi történhetett. Halála után Jézus már nem árasztotta tovább végtelen szeretetét, így felszínre törhetett az órák óta elfojtott, és az este folyamán átéléstől többszöröseire duzzadt düh. Idegbetegségben őrjöngéssé fokozódott haragját végül a Borinak elképzelhetetlen kínokat okozó szörnyetegen, ezen a kecske-ember, félig húsból és félig árnyékból született borzalmon töltötte ki.

Azóta megmosakodhatott, mert már csak trikója és sortja volt véres, bár meglepően kevésbé. Támadt egy ötlete. Feltápaszkodott, komótosan felvett egy vastag pulóvert és alulra egy melegítőt, felhúzott egy dorkót, és magára kapta a kabátját.

Lucifer kérdő tekintetére ugyanazt válaszolta, amit előző szilveszterkor a feleségének: – Lemegyek a kricsmibe ultizni. Jenő meg a haverok biztos ott vannak már.

Másféle találkozás Istennel

„Éli, Éli, Lama Sabaktani?”

Jézus Krisztus a keresztfán

„Minek nevezzelek,

Ha rám röpted

Tekinteted,

Ezt a szelíd galambot (...)

Petőfi Sándor,

felesége szoknyája mellet

„Én nem félek! Ne nézgetek!”

Nagy Feró Ős-Bikiniben

Mikor Isten egyik este hófehér postagalamb képében hozzám szólt, aludtam éppen.

– Fiam, hallgass ide, én isten vagyok, s kiválasztottalak! Mit szólsz hozzá?

– Beszarok! – szakadt ki belőlem illetlen módon.

– Ne szarjál be fiam... – szólt hozzám még nyájasabban. – Vagy azt akarod, hogy csalatkozzam benned?

– Isten ments!

– Menj fiam, járj békével és csináld a melót.

– Milyen melót?

– Hát a megváltó melót. Vagy бүдös a munka?

– ... *tiszta szívvel betörök...*

– Sok hülyeséget összegondolsz, hallod-e...

Az isteni hatásszünetben csak a szúpercegés hallatszott, meg a szívdobogás.

– Gyermekem... – turbékolta Isten nyájasan. – Vedd a hokedlit, tedd oda a szekrényhez, s ott a nagy zöldfazék mögött, amit nagyanyád csak disznóvágáskor szokott használni, van egy sárgafődeles könyv, abban benne van minden, amit nem tudsz, reggelig el is olvasod, osztán mehetsz világboldogítani.

Ahogy ezt elmondta, láthatósága megszűnt s én vártam, hogy akkor mindjárt ébredek.

Sehol semmi. Szű, szív, kintről kutyaugatás.

Egye fene, szántam rá magam a cselekvésre, benyúltam a nagy zöldfazék mögé, amit nagyanyám tényleg csak disznóvágáskor szokott levenni, s már rátettem kezem a könyvre, amikor Isten rámszólt.

(Mintha a fazékból).

– Jut eszembe... Ha megdobnak kővel, bízd rám, tiszta lélek nem dobál, még vissza sem.

Éreztem már a tudást, ahogy nekiindult a belémszivárgásnak az ujjbegyeimen át, s szinte oda se figyeltem istenre.

– Persze, persze...

Isteni ízek, avagy a Tündérkert konyhája

Nabasszam, röhintettem el magam, szakácskönyves megváltás. Hogy mekkorát röhögök majd reggel, lágyultam vissza a mindentudó receptkönyvet lazán a takaróra dobva.

Az ám, csak hogy a könyv kinyitotta magát és Isten dorgáló hangján rámszólt.

– Aranytollbamondtam Madáchnak: „**Ember, higgy és bízva bízzál!**”.

Beláttam, hogy mese nincs, olvasni kell, ez esetben szakácskönyvet. Nekiláttam hát az ismeretlen kifürkészésének.

És csak olvastam a tatármártás mikéntjét Mihályné módra, megtudtam a jófajta fokhagymásleves, s a berciféle pityókatokány titkát, möria csorbájának huszonegy összetevőjét, aztán úgy halászlé hatszázadik változatánál, hitem kezdett megint megcsappanni.

És akkor megakadt a szemem a **Mákonyos nokedlin**.

Mákonyos nokedli

Hozzávalók:

mákony

víz

só

liszt

olaj

tojás

tej

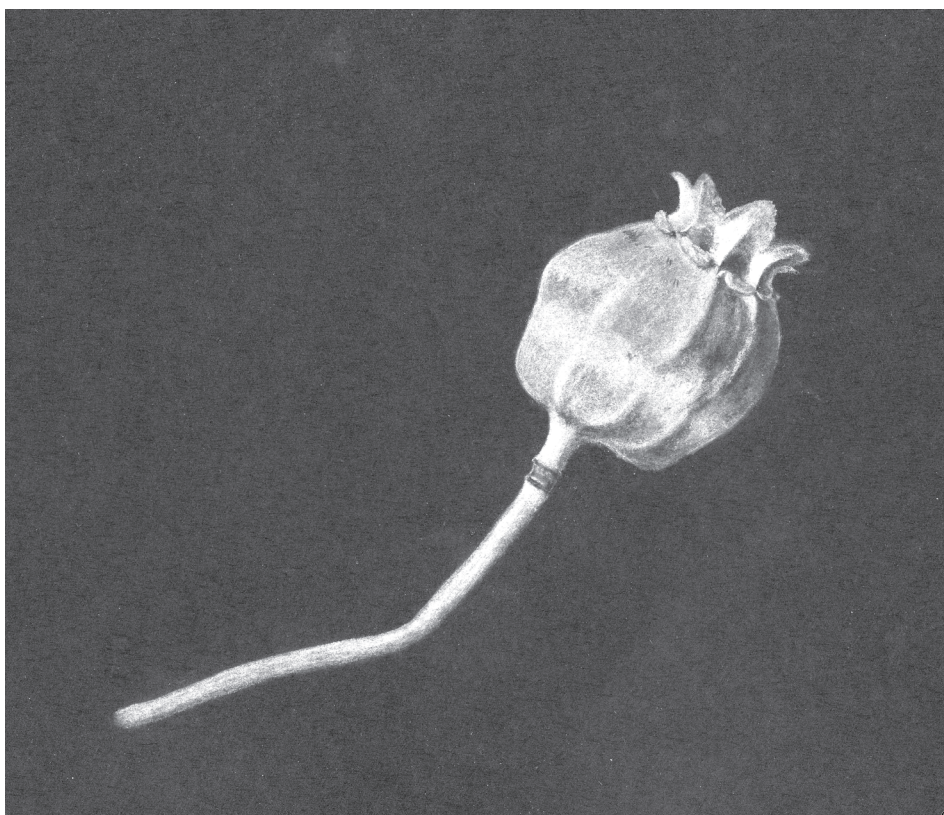
vaj

szubjektív fűszerek

Elkészítési mód:

A mákonyt lereszelem, sózom, hagyom. A finomlisztet tojással, vízzel, tejjel-vajjal csomómentesre keverem. Forró, zubogó vízbe (amelybe csipetnyi só és kanálka olajat tettem) szagatom nokedli-szagatóval. Leszűrés után mértékletesen olajjal keverem. Közben a mákonyt megdinsztelem olajban. Puhára, vagy ropogósra. Mikor késznek tetszik, egy tűzálló edényben összekeverem a nokedlivel. Tetejére szórom a szubjektív fűszerkeveréket és negyedórát sütöm.

Kész.

ÉS AKKOR MINDENT MEGÉRTETTEM!

Barátaim, becsületszavamra éreztem a megváltás-tudás súlyát. Az értelem csilingelése a bölcsesség bongásává változott bennem.

Valóságos testi szerelemmé fokozódott bennem a világ és emberiránti szeretet, egyszerre virágzott ki bennem a lótosz is, meg a kaktusz is. Meg a mákony.

Mint a finom gombaszövedek esetében, az összefüggések összefüggően összefüggtek.

A következő képben már tömegcsődület közepén világboldogítok.

Egyszer egy szerzetes a megismerés útját járva a hosszú-nagy és széles folyó partjára ért. Ott aztán híd és egyéb átkelőalkalmatlanság híján megtorpan.

Megtorpanás után, ahogy lenni szokott leült az egyetlen part menti fa árnyékába, s nézte, csak nézte a túlsó partot, hogy oda kéne átjutni.

De nem tudott úszni.

„A szó elszáll, a szerzetes megmarad, s ha az embert nem is a ruha teszi, szerzetes nélkül nem jut semmire!”, tanították neki a szerzetesiskolában a tanítómesterek, sok-sok más tanulsággal egyetemben, többszörösen lelkére kötve, hogy szerzetesingét le sose vesse.

Az úszás azonban kimaradt, s most tessék, szárazon issza a levét a mulasztásnak, elmélkedett magában, amikor a fűben megcirpent valami.

Felállt, hogy megnézze, mit akar a tücsök, s látja, nem tücsök az, hanem telefon. Markába vette, megnyomogatta és elolvasta az esemését. Egyszer egy szerzetes a megismerés útját járva a Hosszú-Nagy & Széles folyó partjára ért. Ott aztán híd és egyéb átkelőalkalmatlanság híján megtorpan.

Megtorpanás után, leült az egyetlen part menti fa árnyékába, s nézte, csak nézte a túlsó partot, hogy oda kéne átjutni.

De nem tudott úszni.

„A szó elszáll, a szerzetes megmarad, s ha az embert nem is a ruha teszi, szerzetes nélkül nem jut semmire!”, tanították neki a szerzetesiskolában a tanítómesterek, többszörösen lelkére kötve, hogy szerzetesingét le sose vesse.

Az úszás azonban kimaradt, s most tessék, szárazon issza a levét a mulasztásnak, elmélkedett magában, amikor a fűben (A Fűben) megcirpent valami.

Felállt, hogy megnézze, mit akar a tücsök, s látja, nem tücsök az, hanem telefon. Markába vette, megnyomogatta és elolvasta az esemését.

Vándor, ha át akarsz menni a folyón, két út áll előtted, mindkettő vízi: megtanulsz úszni vagy kivágod a fát, a fából meg a csónakot.

A szerzetes, bár tudta, hogy nem lesz könnyű a dolga, folytatásnak az úszni tanulást választotta.

Kicsit mintha büszke is lett volna magára amikor végül hosszú csapkodás után nekikészülődött az átúszásnak.

S pontosan abban a pillanatban újabb esemese érkezett.

Vigyázz vándor, ebben a folyóban csak meztelenül lehet úszni, szerzetesingben nem.

A szerzetes felsóhajtott, kőbaltát pattintott nagy keservesen és nekilátott kivágni a fát, hogy a fából majd a csónakot.

Azazhogy nekilátott volna, de már nem látta a fát, hiába nézett jobbra is meg balra is.

Ekkor csörrent be újabb esemese.

Vándor, míg te úszni tanultál, pattintottál, kivágták a fát. Csónakostól.

A szerzetes már nagyon éhes és magányos volt, a túlsó partról pedig vidám ének hangja szállt felé. Jobbról is, meg balról is.

Nem is sóhajtott már, megsimogatta szerzetesingét, aztán könnyelábadó szemekkel nevetgőzött a meztelenségnek és tökéletes pillangóúszással nekilódult a nagyfolyónak.

Úgy körül-belül az víz-út negyedénél megint hallja a parti fűből (...) a cirpélést.

Kapják be, gondolta magában és hátára fordulva tempósan továbbcsapkodott, nem fordult vissza.

Pedig ez lett volna a legszebb esemese.

Vándor, meztelenül nem is kell úszni, átsétálhatsz lazán.

Elismerően mormolt a hallgatónépem, ez aztán a példabeszéd, mondogatták egymásnak, s a felém vetődő pillantásokban már-már felfedezni véltem az ő megvilágosodásuk fényszikráit.

És akkor jönni kezdtek a kisdedek. Egyenesen felém. Népem utat nyit nekik, engedik hozzám jönni őket. Egyik aranyosabb, mint a másik, mint ama mennyei seregek szárnyasai, éppen szárny nélkül. Szőkék, barnák, feketék, fehérek, sárgák, kedves öntyöm-böntyöm kislányocskák, kisleányocskák. Áhítatosan énekelve.

„Miért ne legyek tisztességes? Kiterítenek úgyis!

Miért legyek én tisztességes? Kiterítenek úgyis!”¹

Affene!

Csupa rosszcsont gézengúz, senkifia utcakölyök. S ahogy közelednek, úgy torzulnak, gonoszodnak. Félelmetes a látvány, a nép meg csak nyitja nekik felém az utat. Torkomon akadnak a megváltószavak.

– No nézd a kis szarost, hogy profétál! – kicsi édes gyerekhangon, természetesen. – Segg-fej! Szakácskönyvből prédikál! Kiválasztott isten-fasza... Hazug disznó, nincs is Isten! Nincsisistenincsisistenincsis! – üvöltöznek mindinkább nekivadulva.

Paradicsom, záptojás, lócitrombombák röpülnek felém.

A kurva kisdedanyukájukat nekik, hogy képzelik, nekem az Úr adta kezembe a receptes könyvet! Lángra lobban bennem a hit, feledve jóérzést, intelmet.

Adok én nekik kisdedjátékot, fogtam neki a visszadobálásnak, nem válogatva, hogy mit, csak úgy íziben, ahogy a kezembe jött.

Aztán egyszer csak repül a nehéz kő... és... és... Pontosan a szeme között találja a kezdeti kisded-sereg legügyülübügyülőbbjét!

Köröskörül néma csend, látványosan fészket rak a döbbenet. A kisdedszájak sírásra görbülnek, tömegem pedig rosszállóan oszlásnak indul.

Dobópózba meredve maradok ott. Mint a diszkoszvető, ki éppen agyondobta a bírót. Nyoma sincs a lócitromkodásnak.

Mintha meg sem történt volna. Mintha virágeső hullt volna rám!

Hallgató-népem a lassan a ködbe vész, a kisdedek is tűnedeznek csalódottan, szemrehányóan tekintgetve felém. A sebesült kis lényecske marad a legtovább, mint hosszan tartott filmkép, fehér bőrén nagyon pirosan csordogál a vér. Végül kibontja szárnyait és fehér galambbá lényegülve át, elszáll...

Vele együtt belőlem is a megvilágosodás.

¹ József Attila fordított sorrendben

Nehéz, tömött sötét borul rám, s mint rossz playback szól az Isten hangja „*Tiszta lélek nem dobál, még vissza sem!*”.

Tömötten lebegett a csend, akár a köd. Úgy el voltam, mint Jónás a cetsötétben.

Csiribá, csiribú, kotródjon innen a bú!

Abra kadabra ajkadra ajkam.

Hallgatok, hallgatom a dalt, hogy honnan, milyen **ki** dalolhat így. *Még az Istennek se jutna eszébe szebbet képzelni*, nézem, tapogatom végig tekintetileg a sospelátott szépet.

– Szeretsz? – gyönyörül kérdi tőlem a Nő.

Hát hogyne szeretném!

– Imádlak. – nyilatkoztatom ki nemes egyszerűséggel, s szinte keresem vésőt, az ecsetet.

– Ne csináld... a bálványt! Szeress, ne imádj! Jer... – lendül neki biztatóan a vetkőzésnek.

– Fogd meg!

Fogom a csupaviráglepel végét, ahány virág, annyi illat. Lassan, nagyon lassan fordul ki a virágul beszélő köntösből.

– Ki vagy?

– *Én vagyok...*²

Még mindig nem csengett alá a tantusz.

– Szeretsz? – kérdi újra, én meg csak rebegem az igeneket a sosem érzett ingerektől szinte szétfeszülve.

– És ugye nem csak engem szeretsz?

Tényleg, veszem észre magamon az örömet, már megint szerelmes vagyok mindenkibe. Kérdezném a kivagyot újra, megújra, de közben a végeláthatatlan lepel végetért.

Lehullt a ruha. És ott állt előttem, meztelenül.

– Istenem, de szép vagy! – szakad ki belőlem felismerő mondat.

– Tetszem neked?

– *Szép vagy*³ ... – daloltam én is vissza. – Mint a fény, s a mámor.

– Neked meg csokoládés az ajkad... – hazudja cinkosan, osztán lecsókolja.

Lecsókoljaaaaaaah!

Gyönyörre bokrosodik bennem az öröm.

– Hohohó, te kis mohó! – csítit.

Vagy mégsem? Ahogy újracsókol azt se tudom már, hogy fiú vagyok-e, vagy lány.

– Érted már? – kérdi Istennőm, aki nagyon szép, szebb a legszebbnél is. Mint a Nap, a Hold, a Föld s a Csillagok.

Ölel ő is, ölelem én is. Mellén a lét s a nemlét.

*Bámulva nézik szemeim, mikéntha most látnák először.*⁴

– Tiszta lélek nem dobál, érted már...

*S eltűn előlem a világ, eltűn előlem az idő.*⁵

– Élvezz belém! – mondta Istennőm.

S én hallgattam szavára.

Ugye, de szép... lett volna... továbbálmódni? Az isteni végzésekkel szemben azonban nincs apelláta.

Így volt, igaz volt, vagy ne legyen a nevem nextepp béla.

Mielőtt elbúcsúznék, megígérem, amennyiben Isten jelentkezik még, hát akkor én is. Remélem ti szintén szóltok, ha netán...

És ne feledjétek, *tiszta lélek nemdobál!*

² Pontos idézet „Én Sáronnak rózsája vagyok.” (*Énekek Éneke*)

³ *Énekek Éneke*, szintén

⁴ *Minek nevezzelek* (Petőfi Sándor)

⁵ ugyanaz

Ephemeria Silver

Nettitia K. Froese

神

Abi al-Maarri krizantémalmája

Vágyom egy nő után! Üvöltötte torkaszakadtából Kóczos hazafelé tartva a Dominóból, láthatóan mélyen elázva, mondjuk, le egészen a sárga földig, ám azért annyira mégis táplálta benne az ésszerűséget a józanság iránti vágy – vagy mégis inkább az életösztön? – pislángja, hogy folyamatosan az utca kivilágított oldalán kacászott, s eme óvatosságnak köszönhetően megúsza, hogy ezúttal nem rántották be valamelyik sötét kapualjba és néhány kemény ökölcsapással nem vetettek véget nótás kedvének. Ily módon akadályozatlan produkciója azonban újabb, és semmivel se kíméletesebb megtorlást vonhatott fejére, hiszen amennyiben a szokottnál gyorsabban hazaénekelget, vágyott nője, az egyéb-

ként evezős sportot űző Mari, aki mellesleg és ráadásul a neje, bizonyára nem csak szavaival okoz kínosan nehéz perceket számára. Kóczosnak azonban jó napja, pardon, éjszakája volt, kétszeresen is megúsza a verést. Pedig minduntalan kereste a bajt, részegen még a csapvízbe is belekötött, amit egyébként másra nem szívesen használt. Inkább legyen rezes az orrom, mint vízköves a fogam. Mondta gyakran. Calgonnal azért mégse moshatok fogat. Tette ilyenkor hozzá.

Ez este az otthoni perpatvart a Lónak köszönhetően úszta meg. Putzi, akit Lónak neveztek, ott ült Mari mellett a szoba sarkában garmadába halmozott párnákon – Mari ezt még a Lakner-lánynál látta, akinél a székeket és az ágyat is különböző méretű párnák, szőnyegek helyettesítették, és igen praktikusnak találta – és elmélyülten téázta. Putzi, a Ló nőügyekben nem tartozott a megbízható emberek közé. Nem azért, mert ráhajtott volna más nőjére, hanem idétlenkedésével általában belerontott mások jó kapásnak tűnő kezdeményezésébe. Régtől fogva ismerték egymást, kölcsönös volt a bizalom, még annak ellenére is, hogy a Ló sokkal keményebben ivott Kóczosnál, ugyanakkor szervezete mintha immunis lett volna az alkohol minden előfordulási formájára, még senki se látta részegen. Kóczos bizalommal fölvertézve lépett be a szobába, elfeledkezvén, hogy azt az előszobától egy lépcsővel alacsonyabbra süllyesztette az idétlen építész, így egyensúlya megtartásának érdekében megkapaszkodott az elválasztó függönyben. Ruganyos derékkel tápázkodott fel a padlóról, száriként lecsavarta magáról a drapériát, és karnisostól a könyvszekrény mögé suvasztotta. Bensőséges viszonyukról árulkodó módon nem köszönt se a Lónak, se Marinak, hanem a polcra fogta az első keze ügyébe kerülő könyvet és elvonult a fürdőszobába. Tudta jól, hogy hosszú lesz az éjszaka, és a Lóval mély, intellektuális beszélgetést lesz kénytelen folytatni.

Isteni sugallat vezérelhette a könyv után nyúló kezét, így elvonulása perceiben a Bhagavad-gita verseit tanulmányozhatta. Ahogy előjött, a házbeliek megrovó tekintetének láttán azonnali védekezésbe fogott az Isten éneke egyik, a helyzethez illő versével: „Nincs tett, ami Engem befolyásolna, és a munka gyümölcséért sem törekszem Én. Aki megérti ezt a Rólam szóló igazságot, az szintén nem bonyolódik bele a munka visszahatásaiba.” Mondta. Majd párnára hajtva fejét a légszomjjal küzdőkre jellemző, torokból jövő horkolással vont védőburkot maga köré.

Putzi, a Ló remélt vitapartnere elalélásának láttán megadóan lesütötte szemét, miközben tekintetével diszkrétan végigsöpört Mari feszes melegítőalsóján, ami kíváncsan bevágott neki elől, és hozzáképzelte, hogy hátulról se lehet másképp. Erről jutott eszébe a következő történet.

Alexandriai Órigenész, az ősegyház hittudósa számos, vagy talán inkább számolatlan megpróbáltatása során korábbi oktatóitól eltérően nőket is befogadott iskolájába. Tanítóként állandó kapcsolatban állt velük, és minduntalan azt tapasztalta, hogy ha nők is ültek a hallgatóságban, sokkal kevésbé kerekre sikeredtek előadásai, sokkal kevesebb türelemmel ecsetelte okfejtését és szinte indulatosan válaszolt a kérdésekre. Hogy aztán hogy csinálta, lenyisszantotta-e golyóit vagy két téglával csapta össze a tökét, nem

tudom, mindenesetre kasztrálta magát, és ezután már nem számított neki, férfiak vagy nők ülnek-e az auditoriumban. Ő jegyezte fel a kultúrák találkozásának eme történetét, ami arra utal, hogy az eszkatológián és a lélek preexistenciáján kívül továbbra is foglalkozta a vágy, a kék és a beteljesülés szentháromsága is. Mondom is már a mesét.

Hacsak nem valamelyik melegvizes forráshoz utazott köszvényes fájdalmaira enyhülést keresni, Umar ibn Abi al-Maarrit képtelenség volt rávenni – az étkezések és ürítkezések ciklikusan ismétlődő időpontjaitól eltekintve – dolgozószobájának elhagyására, a Négykarmú Sárkány Pagodájából pedig azóta nem lépett ki, hogy gyermekével, Ibn al-Mukaffa Mahfúzzal megtért Hatsepszut – Maatkaré királynő építésének, Szennenuznak a palotájából, ahol a tudást őrző Thot könyveinek 36.535 tekercsét tanulmányozta, majd otthonából bőséges hozománnyal ellátva szélnek eresztette háremét, hogy háborítatlanul nekiláthasson tervezett műve, az Efezusi betűk megírásához. Nem mozdult el írólapja elől, noha az időközben lepergett 26.666 nap alatt számos különleges eseményt bejelentő prodigiát tolmácsoltak szolgái.

– *Hozsanna az olvasónak!* – köszöntötték, és máris dőlt belőlük a szó, háború közeleg, a barbárok a falak közelében járöröznek már, látszólag céltalanul lődörögve kémkednek, gyönyörű fehérnépek érkeztek a sjaellandi kereskedők hajójával, furcsa szerzetek járnak a falvakat, új hitre igazítják a parasztokat, vándorkomédiások figurázzák ki a város főterén a kormányzót, de Abi al-Maarri mintha viasszal dugaszolta volna be fülét a hírek elől, csak az érdekelte, ami már volt, és ami majd lesz. Ami tegnap még holnap volt, s holnap már tegnap lesz, nem érdemel figyelmet, mert se szándék, se képzelet meg nem változtathatja, így se történelemnek, se irodalomnak tárgya nem lehet, legfeljebb élvezetünket és gyönyörünket szolgálhatja, bár ahhoz is elengedhetetlen a vágy és a fantázia, így a mával foglalkozni a legnagyobb badarság – okította nemegyszer gyermekét, a dőreségre hajlamos Ibn al-Mukaffa Mahfúzt.

Egyszer azért mintha felpeszdült volna benne az útra kelést sürgető szándék. Birenda Asvarija, a Négykarmú Sárkány Pagodájának egyik templomszolgája csempészet asztalára egy nyolcadrét hajtott fóliókból összefűzött kódexet, miközben, hogy a Teremtő hosszabbítsa meg napjait a matuzsálemi kor végső határáig, a bölcs tudor máztalan éjjelijén kuporogva éppen a következő szentencia ábrázolhatatlanul gazdag jelentés-megjelenítése fölött tépelődött: *Kalligráfia. Kell-e gráfia?*, s imígyen kalandozván a képiség jelenvalósága, valamint a jelenvalóság képisége fölött arra döbbsent, hogy a 26.666 nap alatt azért nem rótt egyetlen grafémát se halbörbe kötött rizspapírjainak árkusaira, mert mindvégig tudta, a lejegyzés a lejegyzés pillanatában azonnal elveszíti minden kapcsolatát a lejegyzettel, és így a világ legfelelősebb dolgává válik, s ezen ráismerése nyomán bizony pirinyót meg is szunnyadt. Az asztalára csempészett kódex egy határokon, és újabb határokon is túli ország Geiza nevű fejedelmének följegyzéseit tartalmazta egy Aletta nevű nő Japán országában való megpróbáltatásairól. Abi al-Maarri előbb kezét mosott helsingforsi porcelántálcájában, majd egyre nagyobb érdeklődéssel lapozott Kodzsima Miki történetében, aki egyszerre két kéjhölgyet is kivallatott afelől, hogy mely férfiak vesszeje nagyobb, a fehéreké-e vajon, vagy talán mégis inkább japánoké, és addig nem nyugodott, amíg ki nem kényszerítette diplomátikus válaszukat, miszerint egyértelműen a fehéreké méretesebb ugyan, ám Kodzsima Mikié a japánok között ha talán nem is a leghosszabb, de kétségkívül a legvastagabb, vastagabb a fehérekénél is talán,

s e meggyőződése később sok vérontást okozott. Abi al-Maarri végigolvasta a kódex összes lapját, s miután letette ugyanoda, ahol a templomszolga hagyta, hogy alkalom adtán ugyanolyan csöndben kicsempéssze, mint ahogy behozta, addig töltötte magába a bambuszcsőben felszolgált bódító pálmabort, amíg állhatatos *tanítványa* és *mestere*, a távoli mitológiákban való kalandozásokra fölöttébb hajlamos, a gyönyörök kertjét azért huzamosabb időre soha el nem hagyó, sebesség-megszállott, mégis víztükr-higgadságú Dionüszosz karon nem fogta, és kalauzolásával maga elé nem idézte Zipangu álmvilágát.

Mámoros álmában Abi al-Maarri felhőhídon át érkezett Nihon-kokuba, kezében a Kojikivel, mintha az bedekkere lehetne felfedező útján, határozott lépteit pedig árnyékként követte Sugavara no Micsizane szelleme, aki nem volt más, mint maga Tenjin, a tanulás istene, bár erre csak később jött rá, hiszen rövidke útja során nyolcmillió apróbb és nagyobb kami istenség sündörgött körötte, lábatlankodtak a menyétkutyákkal, arany- és ezüsfácánokkal, szarvastyúkokkal versengve, bármilyen óvatosan is lépdelt a habos felhőúton, kaftánjával minduntalan elsodort, hanyatt lökött, arcul suhintott néhányat közülük. Látogatásával Kami-IzanaGi és Kami-IzanaMi közös meghívásának tett eleget, de velük nem találkozott, az is meglehet, hogy érkezése idejére a Meghívóistenek már rég meghaltak, mert olykor az istenek se képesek megállni, hogy ne egyenek az alvilág eledeléből, és megmérettessék cselekedeteiket Emma-o, a halottak bírása által.

Az ívek nélküli hídon Dionüszosz és Abi al-Maarri áthaladt a Cseppfolyós Gyermekek felett és a Buborékos Szigetre lépett. Az árnyként sündörgő, minduntalan karattyoló istenek mellől haladtukban elmaradoztak a nemes baromfik, és egyre kopárabb lett a táj, midőn egyre inkább közeledtek a hatalmas, talán az eget alátámasztó oszlophoz.

– Ez nem a világoszlop – magyarázta agg barátjának Dionüszosz – hanem az egyesülés, a szerelmes együttlét, vagyis a teremtés nyolclépéses udvarral övezett ágasa. Csak meg kell kerülnünk, s ha kegyes lesz hozzánk Astarté és Aphrodité, mire visszaérünk oda, ahonnet elindultunk, Dsingo császárnóval és Muraszaki-no-Szhikibuval, Hikál-Genji, a napherceg monogatárijának szerzőjével találkozunk, és biztosítalak barátom, leplezetlen kéjjel kínálják majd ölüket, ha másért nem, már csak kíváncsiságból, hogy meggyőződjenek, valóban nagyobb-e a miénk, mint a helybeli japánoké – lelkendezett Dionüszosz. Ekkor még nem tudta, hogy oda sohasem térhet vissza, ahonnet elindult.

Abi al-Maarri-nak nem volt ideje vitába elegyedni, hogy miként kerül ő a sárgáknak a fehérrekről alkotott képébe, lévén igencsak barna, majdhogynem fekete, mert még a nyolclépéses udvar feléig se értek, amikor elébük toppant egy vörös bőrű, oroszlánsörényű, két fejű és hat kezű lény, szemmel láthatóan hím, egyik kezében csengettyűvel, a másikban pálcával, a harmadikban villámmal, a negyedikben lótuszvirággal, az ötödikben íjjal, a hatodikban nyílvevesszővel. Szerelmi szándéka egyértelműen horgadt a magasba.

– Aizen-Myo-o! – rikoltotta Abi al-Maarri, majd kikapta a szerelmi szenvedély istenségének kezéből a lótuszvirágot, megragadta Dionüszosz karját és már iramodtak is visszafelé a felhőhídon. A folyton sutyorgó kamik és tragopántyúkuk igyekeztek kitérni a vad vágta elől, ám némelyik kacagva bucskázott a cirrusok között, mintha élvezte volna a fenékenbillentést.

Kacajjal a fülében tért magához Abi al-Maarri, az oszloppárkányra könyökölve állt a Négykarmú Sárkány Pagodájának tornácán, kezében egy hatalmas, aranságra krizantémával, és homlokát selymesen hűsítette az Isteni Szél keleti fuvallata.

Ennyi az Órigenész által lejegyzett apokrif történet. Mondta Putzi, a Ló. Kóczos horkantott egy vadat, álmában azt suttozta: vangszi bukan huisoui¹, majd jobbjára, a fal felé fordult, és diszkrétén beakadt a díspárnák mögé.

Fordította *Lakatos F. Margit*

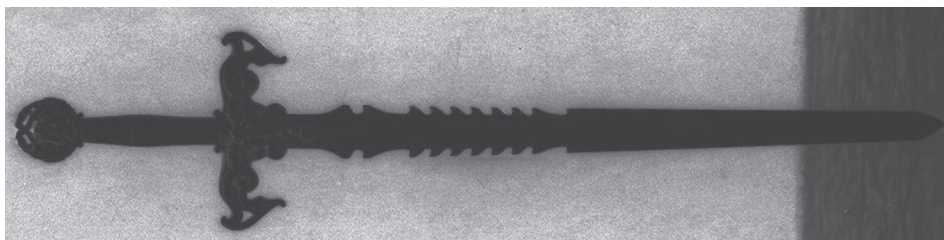
¹ Ne fordulj vissza, mert mögötted leskelődnek a múlt szörnyűségei! (A fordító megjegyzése)

GRÁF LÉGRÁDI BALÁZS: A KEVESEBBŐL TÁN TÖBB LENNE

A távolban egy kék hotel, ott lakik az Isten,
sokszor sír, mert szeret minket,
sokszor sír, mert nem segíthet,
túl nagy a káosz a világvégén,
süllyedünk a semmibe,
belefolytjuk létünk különféle szenvedélyekbe,
cseppeken és tablettákon élünk, nem ízlelünk,
csak nyelünk,
az életünk értelme receptre van írva,
ha ki akarod váltani, beállsz a sorba,
be kell állnod a sorba,
ahogy ők akarják, úgy lesz megírva,
ez már vérre megy és lélekre,
a bőrödre, a testedre,
vérre megy és lélekre.
A távolban egy kék hotel, ott lakik az Isten,
sokszor sír, mert szeret minket,

sokszor sír, mert nem segíthet,
bírní kéne imádkozni,
biztos, hogy nem fájna ennyire,
a kevesebből tán több lenne,
és maradna kegyelemre,
hétköznapi kis csodákra,
hőstettek, megváltásra.
Elfojtott bánatból szőtt kétes nyereség,
nem segít rajtunk az ég,
csak magunkon segíthetünk,
a szenvedélyből szenvedés lett rég.
Álmomban már néha nem sír az Isten,
csak könnyezve szurkol nekünk,
ilyenkor biztosan érzem,
ha sikerülne megváltoznunk,
a kék hotelben kezet fogna velünk.

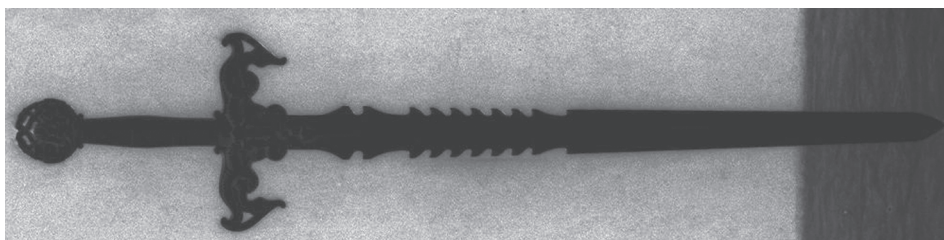

b. pap endre

hattyúdol lédának

vagyunk sokan mint egyedül isten
ki ágyban pihen míg szól a harang
bennünk ha méreg forr is vagy harag
farkasszemet nézni vagy te igen
hidd hogy csak díszlet hogy újra kényszer
aktnak falon lenni míg szög készítet
bevezető híján árny nőtt s ó táv
a forró aszfalt de te csak most vagy
hol majd gyűl vagy szárad fel a tócsa
utcán hol fejemben még a hó áll
hattyúként landoltál volna ott már
a szél bár hajadat erősen fújja
vagy mint istennek számtalan ujja
fasor padok a parton és korlát

Hartay Csaba

Szent négy

Fontos a hit
A nagy csalódásokhoz
Elengedhetetlen

Ha imádkozom
Azt mondja figyelek
Közben bámulja az isteni nőket

Van valami érdektelenség bennem is
Alvás evés szex és néha berúgni
Ez a szentháromságom

Jelzett hogy ez már négy
Mégiscsak figyel rám
S ez oly megnyugtató

Schultz Szabina

Kalózi má

Miatyánk...,

Látod,
utolsó soraimban
már különírnak Tőled az évek-

így lettem
a magányos múltidő jele,

mikor
zárójelbe csukott az élet,
mert túl sok volt a kérdő mondatom.

már nem imádkozom.
csak próbállak megvesztegetni.
azt sem hiszem,
hogy sikerülne,

Mert létezésem kizárja önmagát,

Isten. Én vagyok
az egyetlen
hibád.

Peccatum est contra rationem	KAFÉ
Tract. 1.	
Hasmenésem volt, mióta elhatározásra jutottam. Fél napom a vécében telt, így nyugodtan tanulmányozhattam egy erkölcs-tannal foglalkozó munkát vagy inkább szösszenetet. Ha nem is arisztotelészi mélységű kaland volt, sőt, hovatovább közönséges, szinte legelőre szolgált az átlag-birkáknak túlélési és bégetési szabályzatul, mégis megragadt bennem sok fér-ceszme-futtatása, bennem, aki komolyabb szinten filozófálja szét a hétköznapokat, bennem, aki már pszicho- és szociopatákat meghazudtoló mértékben mizantróp, nemkülönben ön- és társadalomgyűlölő, ahogy a kórképek megkövetelik...	Kilenc óra ötvenkilenckor megjelent egy haragos-tekintetű állat a bank márványportáljánál. Hüvelykujját pisztolytáskája övébe akasztva tökéletesen megfelelt a testbeszéd követelményeinek. Mr. Önhittajani Ittajani, maharadzsa-korcs, látszólagos nyuga-lommal vizslatta a tükörré csiszolt banklépcsőkön lézengő ügyfeleket. A golyóálló plexiablakok mögött bankárkisasszonyok igaz-gatták fűrtjeiket, egyikük-másikuk a pénzkötegek és aprórolnik között próbált rendet vágni, mielőtt beköszönt a napi emberözön. A hízott, tiritarka nyakkendőös bankmenedzser az esti szállítás zökkenőmentességét szervezte. Egy overálos közkatona az automatát töltötte fel a boldogság alapegységével s annak szorzataival. Úgy tűnt, mindenki nagyon fontos, és ha nem ülne, állna, guggolna, igazgatna, lapozgatna ott, ahol éppen, a világ nyomban magába roskadna. A látszat tökéletes lett ezen a reggelen is. Kilenc óra nulla nullakor, talán még az ezredmásodpercek is nullán álltak, forogni kezdett a bank, egyenletesen, a föld forgásával ellenkező irányban, üvegtejetén a rézsisak a nyáron hamar zenitre szökkenő nap hasá-ra gravírozta a varázsszót: haszon. Na, megint a napfény. Az együgyűek mosolyáradása. Ocsmány háziebek csaholása. Pökhendi galambok begyüdüllesztése. De a legundorítóbb a gyerekek arcátlan-csúfondáros tekintete. Hogy az orrom alá rondító autók kipufogó-okádékáról, a köztisztasági söpredék által rám hajított porlepelről már ne is beszéljek. Mindegy. Ma valahogy hidegen hagytak ezek a dolgok. Elsiklott mellettem a galambok csaholása, a nap mosolyáradása, a pökhendi gyerekek begyüdüllesztése, meg a többi lét-kínálta tucatarú... Ez az egész katyvasz, mint valami sem nem kellemetlen, sem nem kellemes háttérfilm pergett, míg agyam vadul zakatolt egy másik dimenzióban... Teljes nyugalom. Megnyerő mosoly. Négercsók és amerikáner vigyor. Igen. Ez nagy ötlet. A cukorfüggő delikvens. Egy doboz, mindent eltakaró négercsók az ölemben. Vanília tökéletességgel rejtve a lényegét. Tulajdonképp gyűlölök mindent, ami édes, de ezen a napon kivételt eszek. A sarki delicatessen-ből a kifutófiú kihozta nekem a dobózolt csókot, kezébe pergettem utolsó apróimat, vigyoromat is kifenhettem rajta, hogy a bankban tökéletesen vágjon, mint a damaszkuszi penge... Teljes nyugalom, mosoly. Két mosoly között négercsók. Mosolyogva rágicsálni... Néha elégedetten letörölgetni a csokimáz darabkáit a számról. Aztán beállni a leghosszabban kigyózó sorba, hogy még egyszer eltűnődhessenek a közeljövő történesein.

<i>Tract. 2.</i>		
A hascsikarások, szellentések, gyomorcentrifugák örvényében hányódva a causa sui, önmagam szentatamási oka foglalkoztatott leginkább. Attól, hogy önmagam kezdeti és végső oka is vagyok, mentesültem mindenféle bűntől. Attól, hogy önképzőkörként tevékenykedik az ember, attól, hogy belekódoltatott a bölcsesség idea-kövének egy kicsiny, csak rá méretezett darabja, amit gyöngyházfényűre csiszolhat a lelkében, de össze is kenhet mindennapi acsarkodásai, irigységei bélsarával, ettől még jóról és rosszról nem alkothat véle-ményt, hiszen ez egy nem létező, a „causa sui”-n kívül álló ellentétpár...		Egy hidrogénezett hajú, aktatáskás üzletasszony. Két yuppiféle tascó. Egy nejlonzacskót rezegtető hektikás nyugdíjas. Egy akcentusos bankszámlanyitó. Egy reklamáló neuraszténias. Két idióta punk. Ennyi a felhozatal korareggel. A punkok jól jöttek. Külföldiek. Koncertre jöttek, elfogyott a vodkára valójuk. Talán oroszul karattyoltak, már nem tudom, pedig most van időm visszamerengeni a részletekre... Mr. Önhittajani Ittajani, maharadzsakorcs, rájuk csavarodott, mintha egy karibi szexbombával lambadázna. Alig feltűnően lihegett a nyakukba. Bár pisztolya a helyén volt, úgy tűnt, mintha a bordájukba nyomná. Mindezt még a banki üvegtáblák utcai oldaláról tanulmányoztam... A hidrogénezett hajú, aktatáskás üzletasszony a befizető pénztárnál keresz-teszte lábait. Jó, hogy egyik cipőjével nem kezdte a másik lábszárát vakargatni... A két yuppiféle tascó a számlarészleg süppedős foteljeiben yakuzzizott. A nejlonzacskót rezegtető hektikás nyugdíjas épp cédulát váltott valamelyik üdvöztető banki megoldáshoz. Az akcentusos bankszámlanyitó bankszámlát nyitott. A reklamáló neuraszténias az osztályvezető ajtajánál hangoskodott, s a fiókmenedzsert kívánta. A két idióta punk végigjárt minden lehetőséget, élvezettel betűzgetve az idegen nyelv varázsigeit, a nyomukban észrevétlenül lihegő Mr. Önhittajani Ittajani, maharadzsakorcsra ügyet sem vetve...
<i>Tract. 3.</i>		
Ez mindössze az érzécsa-lódásokban evickéló homo erectus támpontja a délibábos láthatáron. Tehát nyugodtan felfoghatjuk ábrándnak. Ellenben az erkölcsnélküli ember nem ábránd. Minden ember erkölcs nélküli, hisz a jó és rossz, ennek a műtudománynak a talapzata, két képlékeny, amőbaként csúszkáló, pillanatokra megszilárdulni látzó, alapkönek, hovatovább sziklának is vizionálható, ám ripsz-ropsz kipukkanó „mittudoménmi?”. Nem hiszik? Gondoljanak csak az igazságos háború szent sírfelszabadító eszményére. Ha létezik a jó, akkor háborúval, öléssel, hogyan lehet azt megvalósítani, mikor a jóság, az erkölcsőség egyik önfarkát mardosó ismérve a „ne ölj!” parancs. Hogyan lehet egy nap alatt lefejezni több mint kétezer mór harcost Krisztus nevében...		Jó kis fegyver. A hangtompítóval olyan hatása lehet, mint egy őserdei köpőcsőnek, miből mérgezett, csöndes nyilakkal fuvallják a halált. Egészen elábrándoztam itt az utca egyre keményedő forgatagában. Két kamatnövekedést, egy ingyen hitelt s egy lakáskölcsönt hirdető tábla között kandidáltam a bank belsejébe. Szemben velem, az óra alatt ott díszlett minden bankok sokparancsolatja, az árfolyamtábla. Jókat lehetett röhögni a keleti valutákon. Zlotyi, lej, forint, kontra usa és kuvaiti dollár. Már az euro is ott vibrált... A megváltó új köpenyege... Micsoda hülyeség! KAFÉ – Ki A Faszt Érdekel? Szlovák korona öthatvanért. Javult a forint. Barátom azt mondta, Magyarországon akkor lesz legközelebb forradalom, ha bezárnak a teszkók és mekdóneldszek, hogy ámerikásan ejcsem, vagy eltűnnek a „zingyenhitelek”. Az emberi élet teljeshitelmutatója úgyis nullán toporog már egy ideje... Lehet, igaza van. De KAFÉ! Közben kicserélődött az első menet balekfelhozatala. A hidrogénezett hajú, aktatáskás üzletasszony elslattyogott millióival, miközben vadul s bizalmatlanul tekergette a fejét... Elnyelte egy piros sportkocsi. A két yuppiféle tascó vigyorgatva jattolgatott a bank előtt, mozgólataikat az NBI zsák-, lepattanó- és hárompontos tornyaitól lesték. A nejlonzacskót rezegtető hektikás nyugdíjas nejlonzacskóját

		rezegtetve botladozott elő a templomból. Nejlónját a nap felé tartotta, s a rajta árszüremlő piszkos fényt csodálta. Az akcentusos bankszámlanyitó elégedetten lapogatta zakózsebét, ahol az elismervények pihentek. A reklamáló neuraszténiás magában reklámalt tovább a tömegáramlásban. Akkor még nem terjedt el a fejszettes mobil, bolond volt tehát. A két idióta punk dolga végeztével, két oldalról kerülve Mr. Önhittajani Ittajani, maharadzsza-korcsot, elhagyta a bankot, s miközben friss bankjegyeiket gyűrögették, már a legközelebb eső italtolt kirakatát kutatták. A punkokat, bár jól jöttek, végül nem használtam ki. Elbáméskodtam az időt. Halasszam holnapra?
<i>Tract. 4.</i>		
Vagy miképp lehet a jó és a rossz a kettős mérce alapja. Ha én csinálom, jó, ha te csinálod, rossz. Ha két ember marad majd a földön, mint a paradicsomi alapállapotkor, mindkettő jó lesz és rossz. Jó lesz önszemontjából, rossz lesz a másik szempontjából. Tehát ezek a fogalmak nem léteznek. Megmagyarázhatatlanok pusztán (mástól nem függő) ésszel, hiszen egymásban feloldódnak. Egyedül hatalmi szempontból magyarázhatók, törvénnyel. De azt ki hiszi el, ami mögött a pallos joga villog. Ha egyetlen ember maradna a földön, az elgondolkodna azon, hogy jó-e neki az egyedül-maradás, s valószínűleg arra a következtetésre jutna, hogy nem, tehát rosszul tűri a magányt, de mindezt csak azért tenné, mert van viszonyítási alapja. Tudja, hogy milyen volt akkor, amikor még többen voltak, amikor még kiaggathatta a jelzőit – jót és rosszat. A jót arra, aki vele egyetért, a rosszat arra, aki vitába „mer” szállni vele.		Egyedül maradtam a tömeg közepette. Mintha az űrben lebegnék. Egyedül maradtam a rendszeremben. Egyedül az egyetlen szóba jöhető jóban. Ez a jó a tettel volt egyenértékű. Már benn voltam. Körbefordultam. Mr. Önhittajani Ittajani, maharadzsza-korcs egy terebélyesre nőtt szobanővény mögül leskelődött, mintha tigrisvadászaton lenne. Ebben az elviselhetetlen idővákuumban nem volt mit tennem, be kellett, gyömöszöljek egy négercsókot a számba, így bizonyosodva meg arról, hogy akarat, test és szellem közös halmazt alkot a legmegfelelőbb pillanat előtt néhány perccel. Éreztem a négercsók émelyítő ízét, ezzel párhuzamban szinte minden pórusom itta a bank történeteit. A receptorok megteltek bank-mozzanatokkal. Tökéletesen tisztában voltam azzal, hogy Mr. Önhittajani Ittajani, maharadzsza-korcs lassú, mint egy naphosszat rönköket vonszoló indiai elefánt. Tudtam, hogy a bankárkisasszonyok ebben a pillanatban az önfontosság azon a szintjén állnak, hogy figyelmük teljesen ellankad, s zavarukban még a riasztó gombját sem találják. Tudtam, hogy a bankfiók menedzsere munkanapjának legnyugodtabb másodperceit éli, mikor is rápöfönt Havanna szivarjára. Tudtam, hogy a bankban pont annyi pénz van, amennyi szentesíti az eszközt, a fegyvert, de kevés ahhoz, boldoggá tegyen. Tehát csak a cselekedet érdekében van pénz a bankban. Azért, hogy legyen értelme bankrablást kiáltani. Magyarán ne tegyem magam nevetségessé, miközben zord haramia arccal ráüvöltök valamelyik festett vörös bank-lilitre. A szolgáltatásokat igénybe vevő balekokat immár nem írom le, mert felesleges. Elég az hozzá, többen vannak, mint a nyitás utáni percek, de nagyjából ugyanolyanok, két láb, két kéz, fej, száj, beszéd et cetera... Térbeli elhelyezkedésük azonban belém kódoltatott. Úgy szalomeznek közöttük, ahogy üstökös hányódik a bolygók gravitációs mezője között...

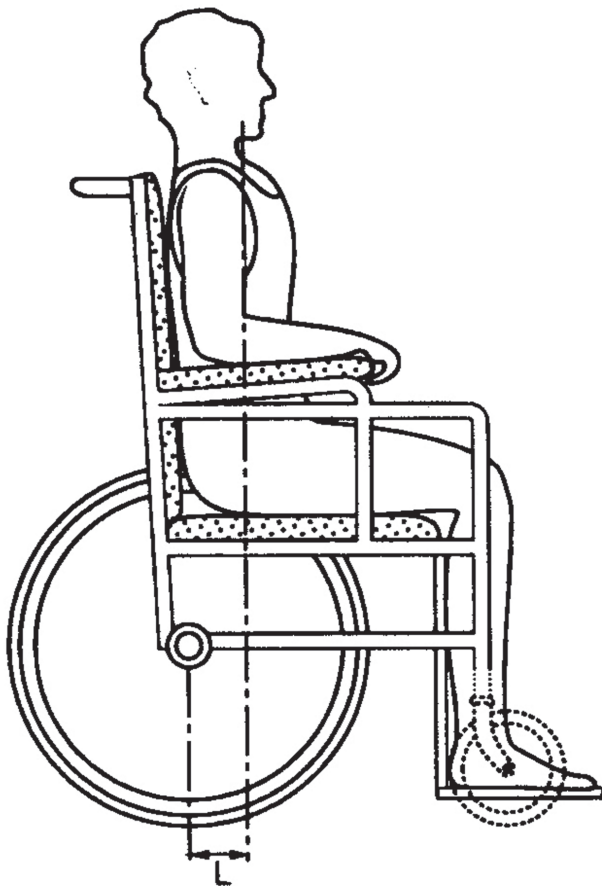
Tract. 5.

Ha az ember egyedül lenne, mindenféle teremtés lehetősége és akarata nélkül, pusztán egy gondolkodó agyóceánként, hogy lemeljünk kicsit, leképezzék a világ teljességét. Azaz minden együtt kavargogna, s értelmét vesztené, ha kilepne, kibuggyanna ebből az őslevesből. A teremtvő viharlámpát biggyesztett az éjszakánkba, kettébonította az őslevest, hogy fogyaszthatóvá váljon. De a fogyaszthatóság még nem a megértés. Attól, hogy jóról és rosszról gondolkodunk, még fogalmunk sem lehet róla mi is a tiszta jó és rossz, mint idea.

Mire halasztólag dönthettem volna, már ott is voltam a pénztárfelirat alatt. A négercsókos doboz alja az ölemben füstölt. BANKRABLÁS! Benyomtam egy konkurens intézmény reklámszatyrát a meghökkent bankárkisasszony orra alá. (Ebbe lesz szíves.) A zizegő nejlón mögött kérelhetetlenül nyomult a pisztolycső: „!” Mr. Önhittajani Ittajani, maharadzsa-korcs az utolsókat rúgta az óriás szobanővény százliteres cserepébe. Vére egyenletesen szivárgott szét az undorítóan tükröződő márványlapokon. Látásom perifériájába belefoglaltam mindenkit, aki ebben a (kihúzott) fiókban tartózkodott. Akadtak a marhák között olyanok, akik nem vettek észre semmit, annyira elbűvölte őket a tömjén helyett mardosó pénzszag. Ketten azonban megindultak felém, két nyakkendő s nyavalyás. Az egyik épp üvölni akart valamit... Lenyomjuk, hiszen ez csak egy bé... Nana, uraim! Azzal fordultam... S undorítóan hipófehér ingeiken egyenletesen szivárgott szét a vérük, miközben cipősarukaik a márványlapokon csúszkáltak. Ha, megkérhetem, gyorsabban, egy kicsit... De nicsak! Kénytelen voltam beelőni a jobb kezébe, mert a riasztó közelébe „sodorta a végzet”. Miközben vinnyogva lefordult a székről, még foghegyről odavettem – tudja, mi a hosszú élet titka? Ne felejtse el szuszogni! A banki szolgáltatások igénylői roppant furcsa testhelyzetekben remegtek. Volt időm körbesandítani, amíg a kasszához parancsoltam egy, eddig még csak lelkileg sérült pénztárospótló kisasszonyt. Voltak, többen is, akik szétvetett lábbal hasaltak, pedig nem kérte őket erre senki. Biztosan sok olyan filmet láttak, ahol így parancsolták a kollégáim. Egy kikent, kifent matróna beleajult a pörgő fotelba, s mint egy szétnyomott póknak, úgy lógtak végtagjai. Az ifjú házasságok, csak azok lehettek, most épp egy házvásárlásért akarták eladni a szabadságukat és boldogságukat, riadtan kuporodtak be egy szögletbe. Tőlük akár még bocsánatot is kérhettem volna. Bár KAFÉ a mások defektje! Ne piszmogjon már! Tele a zacskó, tele a bugyi? No, még azt az Euroköteget. Úgy, ügyesen. Biztattatni kellett, mert nagyon megilletődött szegényke. Ekkor nyílt ki a galérián a bankmenedzser irodájának ajtaja. Egy lépéssel a korlátnál termett. Kezében pisztoly, szájban szivar, de undorítóan égszínkék ingén egyenletesen szivárgott szét a vére. Tíritarka nyakkendőjén nagy barna foltot ütött. A mellvéden átsukolva pont mellém zuhant. Esetleg van még valaki? No, jó lesz már, adja ide! Nem bántom. Csak a rosszakat bántom. Bár maga szerint én vagyok a rossz. Sőt a bíró, meg a közvélemény szerint is én leszek a rossz. Pedig én csak egy állat vagyok, aki a jó meg a rossz tudása nélkül (esetemben helyesebb kifejezés a *kétségbeesésével*) azt teszi, amit épp... Mégis megnyomta valaki azt fránya rendőrségi riasztót... Már zengnek a végzet szirénái.

		Kérem, folytassák nyugodtan a napot, éljenek tovább, nem történt semmi különös, csak meghalt néhány olyan ember, aki még létezhetett volna... Egészen belemelegedtem a beszédbe... Most becsukom a fiókot, amit magukkal együtt nyitottam ki a fényre. Remélem, megvilágosultak. Egy kínai mondás szerint ahhoz, hogy az ember megváltoztassa szokásait, egy botütésre van szüksége az élettől. Maguk most megkapták ezt a botütést. Nem kérték, de hálások lesznek, tudom. Végül is nem tehetek róla, hogy az egész úgy végződött, mint egy Tarantino-komédia. Vigaszdíjul itt hagyom ezen az asztalon a maradék négercsókot. Jó étvágyat! Távoztomban még beledurrogtattam a megmaradt lőszert az osztályvezető irodájátáiba, fokozva ezzel iménti hallgatóságom nyöszörgés hajlamát. Mintha nyögést is hallottam volna az osztályvezetői irodából, de ez nem biztos, hagyjunk neki egy esélyt.
<i>Tract. 6.</i>		
A minden ön maga oka, igazából az állatvilágba igaz minket. Egy önfenntartó ösztönlény komplex, jótól, rossztól független létező. Cselekedetei a cselekedetekért vannak, s nem okok és okozatok függvényei. Action gratuite léte egyfajta feloldozás. Az állat olyan lény, mint az egymagába teremtetett, világba vetett ember, aki csak mások viszonylatában értheti meg önmagát, így egyedülségében halálra van ítélve. Ezért mégis több az állat, hiszen őt nem nyomja teherként e viszonylagosság.		A fotocellás bankajtó engedelmesen kinyílt. Fogalma sem volt róla, hogyha nem működik, feltartóztathatná a rosszat, amíg megérkezik a szírenázó jó. Rákanyarodtam a rámpára. Még mindig guggoltam, akárcsak a kassza előtt. A pisztolyt beleeresztettem egy kanálisba, tulajdonképp értelmét veszítette további használata. A fiók, szereplőivel egyetemben visszatolatott a helyére. A járókelők arcát fürkésztem. Nem voltam gyanús nekik. Nem volt gyanús nekik egy négykeréken gördülő állat. Százötvenkétszáz méterre lehettem a bankfióktól, mikor a rendőrségi autók lefékeztek a bejárata előtt. Nagy dérral-dúrral érkeztek. Hallottam, hogy egy izgatott, de érces hang ezt kiáltja: arra gurult a nyomorult... Nem gyorsítottam, nem lassítottam, tartottam az irányt. A gyalogosok, furcsa, de ezen a délelőttön tisztességtudóan kitértek előlem. A bűn szemben áll a józan ésszel? Micsoda tévedés! Ha létezne bűn (jó és rossz vetületében), akkor hamar rájönnénk, hogy a bűnhöz kell a legtöbb józanság, s a legtöbb ráció. A legelésző állatok bárgyú hordáit a ragadozók esze igázza le. A látszólag jót (ártatlant) legyűri a látszólag rossz. Ám mivel nincs bűn, hisz alkotó ellentétpárja (jó és rossz) a józan ésszel felfoghatatlan, nem is állhat szemben a rációval. Cselekedetek vannak. Cselekedetek. Megnyugtató cselekedetek. Az vesse rám... Megnyugtató...
<i>Tract. 7.</i>		
álljon meg hallja maga nyomorult lassítson és dobja el a fegyvert körbe vettük nincs esélye a menekülésre álljon meg dobja el a fegyvert mindkét kezét emelje a magasba ha képes rá gyérünk félre el innen akció van baszd meg nem érted meg akarsz döglenni vigyázz még lehet történi a fegyverében álljon meg azaz forduljon meg és emelje magasba a karjait nincs esélye a menekülésre lóduljanak már innen ne bámészkodjanak életveszélyben vannak igen így jó s most emelje fel a kezét szépen lassan ne próbálkozzon semmivel körülbelül húsz fegyver mered magára magasabbra a karokkal mi van a kezében dobja el dobja el hallja dobja el mert		

<i>Tract. 8.</i>	
A boldogságról 	Huszonkét golyó verte sebből áradt a vér. Mégis mozgott a szája. Ezt őrlötte: a bűn maga a gondolkodás. De már nem értette senki, nem mintha bárki is érteni akarta volna. Körbeállta a mozgássérült kocsit a jók tanácstalan serege, kívül rekesztve az együgyűek mosolyáradását, az ocsmány háziebek csaholását, a pökhendi galambok begyűllesztését, az undorító gyerekek arcátlan-csúfondáros tekintetét, az orr alá rondító autók kipufogó-okádékát, a köztisztasági söpredék által felborzolt porleplet. A masína hátamlája még füstölgött. A halott kezének ujjai közül pedig kitüremkedett egy széjjelnyomott négercsók, miközben piros velőrózsák nyíltak a halántékán, s halvány csíkban szivárgott végbeléből a sokáig visszatartott hasmenés...
<i>App.</i>	
tíz óra nulla nullakor talán még az ezredmásodpercek is nullán álltak a banképület üvegtetején lévő rézsisak bevégezte feladatát s szabadjára engedte a több sebből vérző napot	

PERMUTÀCIÓ

PERMUTÀCIÓ

J o r g o s z B a i n

Találtam egy Filmet... anyámat...

Találtam egy filmet... anyámat
sok idegen férfi dugja benne.
(„Vad szex” a címe; te is láttad?)
Én titokban néztem tegnap este.

Eltorzult az arca, mintha fájna,
de szép is volt közben, azt hiszem.
Vonaglott, és tátogott a szája,
és amikor túl volt mindenem,

elkente az arcán, mint a krémet,
amit a pasik spricceltek oda.
Nyelvét kidugva a szemembe nézett,
úgy, ahogy még nem nézett soha.

(Pár év múlva majd, egy hűvös este
maga mellé ültet, mert beszélni
akar velem, pedig nem szeretne,
látom rajta, mégis elmeséli,

hogyan ezért meg ezért baszták annyian ...
– csak apa azért, hogy megszülessek? –
az embernek annyi titka van ...
Ők nincsenek is ... csak pusztá testek ...)

A testi fenyítés alkalmával ügyeljünk néhány dologra

„A testi fenyítés alkalmával ügyeljünk néhány dologra.
Először is pontosan meg kell értetnünk a gyermekkel,
hogyan miért büntetjük. Félreérthetetlenül hozzuk
tudomására, mihez jár el helytelenül. Ne mondjunk neki
ilyeneket, hogy rossz fiú!
Másodszor vigyáznunk kell arra, hogy semmilyen fizikai
sérülést ne okozunk a gyermeknek. Pozitív ráhatás az,
ha a gyermek helyes viselkedésért cukrot, gyümölcsöt
kap, negatív ráhatás, ha helytelen viselkedése miatt
eltiltjuk a tévénézéstől. A büntetés pedig, ha például a
gyermek csuklyásizmába csípünk helytelen
viselkedésért.”

Havasi Attila

Bébmamut

Most még bébi vagyok, bébi – bébmamut.
Később vadásznak le, őskorszaki tanút,
Akkorára immár tetemös hozamút:
Húslag leszek pörkölt, prémleg viszont pamut.

Érzékeny lelkömet jól környülnövesztem
Húsval, zsírval, szőrvel: ez lesz majd a vesztem,
Mikoron az embert nagyjából egy eszten-
Dő múltán kiűzi vadászni az ősztön.

Aki már nagymamut, mind így végzi, mint én.
Nagymamut, nagypaput így vesztők el szintén,
Ám evvel, hústornyí voltunkat tekintvén,
Muszáj szembesülnünk komolyan, őszintén.

Érzékeny lelkömmel mit mondhatnék még én?
Utolsó mielőtt órámat elérném,
Egzisztenciális szorongástúl égvén
Két alternatívát vázolok a végén.

Egyik optimista: az primitív ember
Combom-pörköltjétől telik értelemmel,
S mit az törzsfejlődés fátumául rendel,
Az természet fölött hatalmat velem nyer.

Vagy úgy veszek én el, mint afféle bárány,
Ki öljje elé jámbor szívvel állván
Fejet hajt, nem hangzik bégetés a száján,
És nem lesz jobb semmi pusztulása árán.

Ha bölcs kihasztóm ilyen gonosz volna,
Kívánnám: húsomtól szakadjon ki torka,
Mamutpamut göncit befertőzze bolha –
De meg nem ítélem: az az isten dolga.

Puha Gyula így mulat a hortobágyi csárdában

Hortobágyi zöldségesné, angyalom!
Répafigyit nekem ide, hadd nyalom;
répafigyit kelkáposzta-tölcsérben:
e kettő a legkedvesebb zöldségem.

E kettő kell a kitikkadt nyuszinak,
meg még ha kend, zöldségesné, pusztit ad,
ráadásnak száz szál répát, hadd rágom,
ha rámegy is ingem, mentém, nadrágom.

Hadd menjen rá! Kinek kell az futtában!
Úgyis elég meleg van a pusztában!
Hadd menjen rá! Kinek kell az mentében!
Ki látott már nyulat futni mentében!

Hortobágytól nem messze van Debrecen,
ott terem a békirépa: kedvencem!
Kedvencem e nagyon finom vetemény,
mivel abban sűrűn van a vitamin.

Mivel abban hej, de sűrűn van a rost,
azt fogok én ozsonnázni hamarost;
de ráérek, míg a nap így vánszorog,
s addig itten nadrág nélkül táncolok.

Mogyorósi László

Pinndroszi óda

csalfasz eme
igázatában
a t-online-on off
t-erjedek
sértett
kisértet
fájl
ez az üresség(g)
UV-zik a szemsug ara
a bölcsék köve
az öve
kar csú nya ka
karcsú csípő
csípős nyelv
es puszi
erénylet magam ellen:
al-kaida
al-kajoda
al kémia
a bizmut
izmot
nő-veszt
selyp sejk
sejk sejt
magas siker
kisér, lett
kisérlet
zombik
combig
lombik
tüzes
fasz én
mennyecke
a bőre mint a hó hó
siklik a
sík lika
(s) a faszán
ha von (ta)

A humanista balek

A strici néha jól megdugja a nőjét,
a nő ilyenkor nagyon élvez,
szerelemről suttog a fülébe,
és a végbelébe is beengedi.

A strici prostitúcióra kényszeríti a nőt,
megveri, ha kevés pénzt visz haza,
de a nő ettől csak még jobban szereti,
kedvesemnek meg drágámnak szólítja.

Csak tisztos családapák
versenyezhetnek velük.

Szeretnék tisztos családapa lenni,
vagy strici,
szinte egyremegy,
de nem sikerül soha.

Valahogy mindig
derogált nekem
megalázni egy nőt.
(Vagy bárkit.)

Ignácz Krisztián

Identitásvesztés

alany vagyok egy tárgyasult
egocentrumban
elidegenítem magam
origóban az állítások
mint betapasztott kiáltások
nem tudom az e per egy vagyok-e én
vagy az e per kettő esetleg
e per háromban a leendő
t per háromban T-ezres terminátor
tapasztalat híján nagyon bátor

tárgy vagyok egy alanyiasult
ökumenikus állomáson
elengedem magam
közelednek a szerelvények
mint kikövetelt eredmények
nem tudom az e per egy e a másik
vagy az e per kettő esetleg
e per háromban a múlt idő
t per háromban tiszta forrás
rég levitézlett identitás

Melléfogás

túl sok szalicilt tettél a
befőttés üvegbe
azt hitted attól majd
több éven át kitart
de csak az ízét rontottad el

Molnár

Illés

Hidraulikus

Minden verssé lesz, ami kavarg
bennem, mint húggyá a fröccs,
lassan. Csak amit megírok, az van.
Nem tulajdonjogilag, csak kölcs-

önző szándékok vezérelnek, voyeur
vagyok, mit érdekelne a szemlélődés
– szemem modern hidraulikus prés:
múló gyönyört sajtolok odakintről.

Vagy

Már az év elején világos volt: fogadalmakat
csak fejben tartasz meg – koponyád hetek
alatt hatalmasra duzzadt, mintha igen nagy
lendülettel valami valótlan állítottak volna

bele hátulról. Vagy csak az odafigyelés

hiánya teszi. A vérömleny eltávolítása
nem lehetetlen, csak hozzáfogni nehéz,
de szükséges, különben később fogalmad
sem lesz, mibe is foghatnál az év végéig.

Ha

mikor elfolyt a magzatvíz
még állványozták a kórházat
az óvónőm köpenye
sem volt még beszegve
mire iskolába kerültem
a tinta az érettségimen
azóta is ráfolyik mindenre
körülottem alig domborul
a nők melle és a fizetésem
is lehetne még dolgozni
a verseimről nem is beszélve
pedig nem rossz kis élet lesz ez
ha elkészül

Végsősor

Ez a harc is egyre végsőbb
ragadj hát kalapácsot és vésőt
szájba és orrba
öntsük egymásunk szoborba.
Ez még korántsem a vég, sőt

szívem még rúgja
újra és újra
az utolsókat.
Mindig eggyel utolsóbbat.
Végsősoron későn jövök rá, hogy még túl korán
meditálni a főhős halált ígérő
mozgó szoborán.

055
prae

Ringlispleen

A szent poézis kósza ufó,
elzúg, ha nincs metafo
rája, s akkor nagyot koppan,
nekimegy a falnak, s visszapattan.

Kit érdekel – költő vagyok –
ez indok vagy ok,
vagy a vagyokság maga?
A versnek nincs szaga,
csak íze: mint epe.
Keserű a széle, közepe,
a számból, mint átvérzett dia lóg. Ott
hon, monóban végzem be ezt a dialógot,

belül, hol egyre inkább tóthárpád az ember,
a hagyományban fülüg elmer
ül, fejjel a kamillagőzbe
üres sorokban állva-elidőzve.
És megjövök színes Combínón utazva:
hol ülvé is látszik a vége,
úgy meg mi haszna.

Én vagyok a nyúl,
a vers csak cifra répa,
csak olyan savanyú
a karotin-tartalom néha.

Én írok

Én írok levelet magamnak –
bár enyhén zavarban vagyok, mivel,
mire megkapom, (a magamét, ugye)
már szóról szóra tudom,
mire számítsak (pedig

nem vagyok az a számító
fajta), így végképp oda
a boríték felvágásakor érzett
várakozással teli, már-már remegő

izgalom. Dekonstruálom az
interszónális érintkezésnek nem csak az
intimitását, de teleologikus, azaz
célszerű voltát is, mondanám erre én.

Mennyivel tisztább,
vagy, ha az nem is,
átláthatóbb dolga volt
Jevgenyij barátunknak

az önáltatás terén (vagy *tatján*) legalábbis.
Ma levelet kaptam, magamtól
– is kitaláltam, ki a feladó,
pedig már rég feladtam
a hitem az efféle sokadik
érzéseket illetően.
Épp elég nekem az az öt, baj
van azokkal is épp elég*

*: „Lángban áll a test, szerzetesek.
Lángban állnak a tárgyak,

lángban áll az érintés,
lángban állnak az érintkezések,

lángban állnak az érintkezések
okozta érzések, akár kellemesek, akár fájdalmasak,
akár sem kellemesek, sem fájdalmasak.”
- Buddha: Tűzbeszéd

Bán Olivér

ha én lennék az isten

köszönet a Kiscsillag zenekarnak

ha én lennék az isten
az első sor nyolc szótag lenne
és a második sem kilenc
és az egész faszául rímelve

ha én lennék az isten
biztos máshogy káromkodnék
nem mondanám magamra
azt hogy kurva ha én lennék

az isten nem érdekelnének
többé az emberi dolgok
autók csajok focimeccs sör
kis rucik sminkek boltok

ha én lennék az isten
mindezt elvenném tőled
odaadnám a szegényeknek
ha beszólsz egyszerűen lelőlek

mondanám és akkor már
hiába járna a szátok
ha felépíttettem a templom
helyén a hajléktalan szállót

nem kellene az hogy imádj
ha én lennék az isten
olyan hatalmas lennék
amilyen hatalmas nincsen

057
prae

Álvares Cabotino

Ő és ők: öt kép

⟨Ele e eles: cinco imagens⟩

Ilyenkor mindig próbálta istent is belerángatni az ügybe, elborult arccal, vadul imádkozott, lapozgatott a zsoltárok között, bement abba a marha nagy templomba, végigállt egy fél misét. Aztán kijött, csapzott galamb totyogott a szobrok alatt, fémcsocsolyák, siető emberek, és sms-t írt annak, akinek a legkevésbé kellett volna.

Buszra szállt, egy szűk mellékutcában dugóba kerültek. Hatalmas öregasszony verte a busz oldalát, ordítózott, hogy a milliárdszentségit, nyissák már ki azt a milliárdszentségit! Az ajtót! Megrezzentek a cseppek az üvegen. Csurgott róla a víz, prüsszkölt, ordibált. Az ajtó végül kinyílt, kedélyes fiú ugrott oda, fogta az asszony mocskos, fehér táskáját, milliárdszentségit, felsegítette a buszra.

Végül gyávaságból újabb sms-t írt, ebbe már megalázkodás és könyörgés is vegyült, pedig csak őszinte akart lenni. Percenként nyúlt a zsebébe, minden moccanást jelnek hitt. És az is eljött, amit végképp nem akart: felhívta. Botladozott egy parkban, le akarta vágni az utat, botladozott, vaskos fűcsomókon, nedves fadarabokon csúszkált.

Pár nap múlva fánkot evett a tömegben, porcukor szemek hullottak, telepedtek a kabát szövetére, ujjai összetapadtak. Az előtte lépdelő bozontos fejből áradó cigifüstfelhő épp kikerülte, az egyik sarokban gyűrt pokrócon romantikus füzetek, csupasz műanyagbabák, hegyező, bakelitlemezek tok nélkül. A pokróc mellett foltos kiskutya bosszankodott, tekergette a nyakát.

Meglátta őket, szembejöttek, ő bolyhos szövetkabátban, valamit magyarázott, egy buborékban jöttek, kétlépcsnyire egymástól, mégis egymásba fordulva ott a tömegben, a szövetkabát válla szinte hozzáért, ahogy elléptek mellette, távolinak és élettelennek tűntek, pedig valójában ő haldoklott tanácstalanul mancsikálva porcukros ujjával.

Fordította Borbáth Péter

Bozók Ferenc

VERSEK AZ INTERNETEN

Mert monitorra kerülnek a kéziratok, levelek, s nézd,
laptopok őrzik az álmom, a netre kerülnek a versek.
Van hely a gépen, a tárhelye rettenetes nagy, ezért hát
klikkel a nyájas utókor, ugornak elő huzalokból
sorra a jó, meg a rossz irodalmi produktumok immár!

SZERKESZTŐMHÖZ

Szerkesztőm, aki méltán, büszke magasból
nézel a jámbor kéziratokra,
lágýítsd most meg a szíved, s kurta idődet
szánd ma reám, szórd rám eme percben!

Hisz varródani én tán nem vagyok itt, ám
érnek-e annyit bús szavaim ma,
hogy megszánva poétád elhelyezed már
végre a lapban lágyszavu versét?

PUSKÁS FERENCNEK

Mondd meg, mi hiányzik a mostaniakból,
és kell-e, hogy én, mai nap bajain
Gyirmót-Fradi meccsre sietve merengjek
túnt, régi csaták tuti bajnokain?

Mondd, kell, hogy a mérce 'Te légy, – ide jutva?
– „Hat-három az angolok ellen a fix!” –
Mondd, mért, hogy a máltai gyepre kifutva
már jó a szolid vereség, vagy az iksz?

Mohácsi Árpád

Átvitt és más értelemben

Lecke.
Mindig ez a leckeírás.
A kikötött penzum,
Az unalom kívül az arcomra.

Hiába zárult be előttem minden
Átvitt és más értelemben,
Én még mindig ugyanott tartok,
Mint negyedikben:
Írom a leckét,
Várom, hogy smile-t kapok,
Amit hűtőmágnesként otthon kirakhatok,
Számolhatom,
Elért sikerként bekönyvelhetem,
A CV-mben több nyelven feltüntethetem:
Köriből két smile-t érdemeltem 1975 tavaszán.

Mostanra túl vagyok több más iskolán,
Sokféle smile-n és félcsillagon,
De a lecke, mint olyan,
A penzum
Valahogy megmaradt.
Valahogy azonban mégsem örülök annyira az érte kapott a smile-nak.

Mert átvitt és konkrét értelemben
Áll a szomszédban a bál,
Amire meghívtak engem is,
Nem tudtam nem átmenni,
Bár le tudnám az arcomról vakarni a vigyort,
Még azt hiszik, hogy őket nevetem,
Pedig éppen csak gyűlölöm magam,
Amiért ilyen mondvacsinált szerepeket találok ki:
Épp mint az iskolában
Mások kedvére teljesítek
Tőlem idegen elvárásokat.

Hol találok egy olyan fogast,
Ahol egyszer s mindenkorra kibújhatok a bőrömből
És jobban vagy inkább vagy többet vagy gyakrabban
Önmagam leszek
Átvitt és minden egyéb értelemben?

Marczinka Csaba

Első élet^{*}

Két férje ugyan szerette, de nem értette őt. Rita lényének csupán a felszínét ellenőrizhették. Tán épp ezért „vette őket férjül”. Persze azért is, mert nekik fix állásuk volt, szemben az igazi, „vad szerelmet” biztosító szeretőkkel. Utóbbiak közül három férfialak emelkedett ki: Sanyi, a verőember képviselte a vad és durva erőt; Nünüke, a koktélkeverő, alvilági varázsló a ravasz ész és huncutságot, Kosztya pedig a vad Szenvedélyt, mely látszólag banálisabb és köznapibb az előző kettőnél, mégis – éppen őszinteségénél és embert betöltő, elvakult mindentakarásánál fogva – misztikusabb és irreálisabb volt a másik kettőnél... Furcsa, hogy ennek ellenére a három szerető közül végül is csak Kosztya vészelte át (bár megviselten) Rita tartós hiányát.

Sanyi, a verőember egyszer, mikor épp összeveszett Istennőjével, dühében nyomorékká vert egy csak kicsit megfenyíteni kívánt delikvenst, így börtönbe került. Évek múlva alkoholistaként és homoszexuálisként jött ki a fegyházból, s már hiába találkozott Ritával. Mikor rádöbben, hogy az Istennőt végképp elvesztette, odúlakása fürdőszobájában felakasztotta magát a szárítókötélre.

A másik áldozat, Nünüke démontárs – kivel a démonnő túlvilági rítustáncokat próbált különös koktélok kíséretében –, mikor elvesztette Démonistennőjét, végképp belehabarodott bódító alkoholos-drogos koktéljaiba. Vesztét érezvén, és vigaszt keresve a valláshoz menekült, elment a Gyülekezetbe, de – a Démonistennő után – Jézus már nem töltötte be lelkét eléggé, csak a koktélok tudták megvigasztalni. Egy napon – többheti állandó otthoni védelem után – meggyúlt benne a szesz, és a rohammentő nem tudott segíteni rajta. A félig elégett holttest mellett az asztalon egy kis cédulát találtak „Istennőm Rítustánc” felirattal.

Kosztya is nehezen jutott túl a szakításon: ivott, hajszolta a lehetséges újabb barátnője-lölteket, s nem merte magának bevallani, hogy nem tud leválni Ritáról, akit „Végzetistennőként” és „Káli Rebekaként” hívott magában kétségbeeséssel. Gyakran úgy rémlett neki, ő is ott lóg Sanyi mellett a szárítókötélen, vagy ott ég a konyha padlóján Nünükével.

Másfelől Rita is úgy érezte, a három igazi férfi valódi vagy jelképes eltűnésével az ő Asszonyi Ereje is megcsappant – lelke java része mintha elveszett volna. Hirtelen elkezdett öregedni, többször öngyilkosságot kísérelt meg, s még erőteljesebben rákapott az itatra. Pedig második férje és gyerekei szerették és ragaszkodtak hozzá. Mégis, mind ritkábban volt a régi Rita, a vad és korlátozhatatlan életerejű Anyaistennő, az Örök Asszony. Már itala volt szüksége, hogy igazán teljes asszonynak érezze magát.

* Részlet a 13. *Kosztya* című prózapoémából

Kosztyaához hasonlóan gyakran ő is a túlvilágon érezte magát a két egykori játszótárssal, Sanyival és Nünükével. Férjét a maga módján becsülte és kötődött hozzá, de – már csupán virtusból is – megcsalta, remélve, hogy így megőrzi ifjúkora vitalitását, vagy legalább újra megtalálja. A férj, Laci italozással és néha agresszivitással reagált a „Nagys’ Asszony” – ahogy ő hívta – hűtlenkedéseire.

Kosztya némileg Nünükéhez hasonlóan, szintén a valláshoz fordult: eljárt egy nem mesze fekvő, kis ortodox templomba. Sokáig nem ébredt tudatára, hogy bár vonzotta az istentisztelet, a gyertyafények különös misztikája, valójában mi ragadta meg a keleti keresztény templomocskában. Egyszer épp térdelve imádkozott a vlagyimiri típusú Istenanya-ikon előtt, s a félhomályos gyertyafényben az Istenanya szemeiből mintha Rita tekintete nézett volna le rá. Mária szeme Rita tekintetét idézte – amikor nagy ritkán levette az általában meztelenül, szeretkezés közben is viselt démontanítónénis, szigorú-kegyetlen szemüvegét, és megmutatta arcát szemüveg nélkül. Ez nála külön kegynek számított, három igazi szerelme is csak néhány esetben láthatta így – „teljesen lemeztelenítve magam”, ahogy ő mondta. Úgy érezte, a szemüvegében rejlik varázserejének egy része, s túl védtelenné teszi magát, ha illetéktelenek előtt leveszi. Kosztya is akkor ölelte meg talán a legőszintebben, mikor már előtte is le merte venni szemüvegét. Kiderült: a Démonistennőnek a szemüveg démoni álarcát ábrándos kismadártekintete, és nyílt, kissé félénk, de meleg kislányszemei vannak, melyek Szentélyét – afféle Jutalomparadicsomként – csupán a beavatottak láthatják. Most pedig az Istenanya szemeiből ugyanez a bensőséges melegség nézett vissza rá: magában szinte azonosult a karonülő kicsi Jézussal, aki arcomskáját anyja arcához érintette, s orruk – sajátos csókban – összeért, ahogy a kisfiú igyekezett anyja arcába temetni arcát.

S ő is kezdte érezni Rita arcának melegét az Istenanya arcának melegében, kacér orrocskáját az Istenanya orrában, bőrének illatát, s ajkainak ízét az Istenanya bőrében és ajkaiban...

Ezután soha nem mulasztotta el, hogyha bement a templomba, legalább egyszer le ne boruljon ez előtt az ikon előtt, majd meg ne csókolja Mária arcát vagy ruhájának szegélyét. Igaz, ezt voltaképp mindenki csinálta, hisz a liturgia része volt, a többieknek legfeljebb az tűnhetett fel, hogy Kosztya a többi ikont nagyon ritkán csókolta meg.

De mások is gyakran időztek az Istenanya-ikon előtt, különösen az idősebb férfiak.

Kosztya ezután azt érezte, hogy amíg ezt az ikont láthatja, addig Rita, legalábbis a szemüveg alatti, igazi Rita vele van, a lelkük pedig összeér, mint az ikonon Mária és a Kisjézus arca! Magában erősen hitte, hogy a démonszemüveg alatti arcot, a valódi asszonyarcot csak a három szerető láthatta, míg a férjek és az alkalmi partnerek előtt rejtve maradt.

Merényi Krisztián

Bóna megfogadta, hogy szarrá veri Elemért, mert akkor anyázott és köpdöste le, amikor gipszben volt a keze.

Egyik gyerek sem kisgyökér kategória, az Újpestben bunyóztak, van múltjuk rendesen. Bóna például három vagányt csapott le pingpongütővel a téren. Elemér pedig a fiatakorúak nevelőintézetében verte be az egyik nevelő állát.

Bóna sokat gépezik, fülesekét kap a beépített személyzettől, hogy mikor hová érdemes menni. Elemérnek, ha valami nem tetszik, köp egyet, és farkasszemet néz a potenciális ellenséggel. Tízévesen közölte szülei, hogy ezután nem fog iskolába járni, semmi értelme, sehol se fogják kérdezni tőle, hogy mi a sósav képlete, vagy, hogy mennyi ezerszer ötszáz.

Bóna keze bunyóra készen áll. Üzen Elemérnek, hogy szombaton négykor várja a tér homokozójában. Egy ilyen hír futótűzként terjed a lakótelepen. Főleg a verekedni nem tudó puhányok zsongnak be igazán, és íziben kampányolni kezdenek; hirdetéseket gyártanak, különféle virtuális és manuális eszközök segítségével. A húsz alatti korosztálynak a szombati bosszú az egyetlen témája. Elemér könnyed mosollyal fogadja a hírt. Visszaüzen, hogy neki aztán tök mindegy, természetesen ott lesz, ha hiányzik Bónának egy nagy verés.

Tízemeletes házak fogják körbe a stadion méretű teret. Középen fatuskókkal körülölelt, tenispályányi homokozó. Háromkor érkezik a két *versenyző*, egymástól külön, haverjaik gyűrűjében. Bónának még a zoknija is Nike. Hitvallása szerint egy kényelmes, minőségi holmi fél győzelmet jelent. Elemér a profi thai-bokszoló unokatestvérértől kapott szoknyanadrágban, és az agyonnyútt Adidas-csukájában. Egymást nézik gyilkos szemekkel. A két-két felkészítősegéd tanáccsal látja el őket.

Gyülekeznek szépen, még az Izzó-lakótelepről is érkeznek. A fatuskókon legalább százan. Távolabb is tömeg. Van, aki a pingpongasztalon áll, vagy valamelyik fán ücsörög, néhányan az erkélyen vagy az ablakpárkányon könyökölnek. Röpködnek a hangulatfelelősök aranyköpései: „*Nagy mecs lesz! Eljött a bosszú ideje!*”

Pontban négykor Pondró, a főuszító, lábasfedővel kongat. Észak felől Bóna, délről Elemér közelít. Felveszik a szabályos ökölvívó-állást, és pattogó ugrálással nyitják meg a mérkőzést. A kijelölt bíró, a hiperaktív, szeplős Gujdár, közöttük pattog. Orrából előbuggyan élénk zöld fíkája, majd hirtelen visszarándul. Eszeveszetten magyaráz, mutogat, sohasem cselekedett még ilyen fontosat.

A *versenyzők* alig két méterre egymástól, egy-egy rövid horoggal, egyenessel a levegőt püfölik. Elemér olykor körülnéz, közben ökleit masszírozza be. Bóna ellenfele szemébe vi-csorog, kivárja, míg az is méltóztatik ezt viszonzni, és akkor hirtelen szembeköpi. Mint vérszomjas harci-ebek ugranának össze, de a segédek visszafogják őket, mondván, így mégsem lehet. Kapnak egy kis szünetet, és vizet. A rutinos Elemér nem nyeli le, a homokra köpi. Jöhet a folytatás. A tömeg legnagyobb csodálkozására, úgy sasszéznak egymás mellett, előtt, mögött, mintha az előbbi affér meg sem történt volna. Szabályos balegyenesek találat nélkül, tökéletes, szépségdíjas vívómozdulatok. Elemér kienged egy bal csapottat mindössze fél méterre Bóna állától, majd lehajtott fejjel egy apró *bocsot* vakkant.

Zártan és görcsösen imitálják a bokszot. Néhányan a látottakat vitatják, mások reménykedve mondják: „*még csak felméri a helyzetet – most melegedtek be – nem bírnak egymással – ez egy magas színvonalú mérkőzés – amúgy nem rossz – várjatok csak, most figyeljete!*”

Ritkulnak a levegőbe mért ütések. Élesen koncentrálnak. Csend lesz. Három méterre nő a kettejük közötti távolság. Ha netán valamelyikük két méteren belülre kerül, a másik újra felveszi az eredeti, már állandósult három métert.

Gujdár a kvarcórájára néz, közékük rohan, magasba emeli a kezeket. Jobbra-balra forgatja a versenyzőket, és üvölti:

– Vége! Döntetlen született!

Kezet fognak egymással, megteszik az ilyenkor szokásos udvariassági köröket, alázatosan bólogatnak a másik szakmai tanácsára.

Sokan még akkor sem fogják fel, hogy vége, amikor a két versenyző elindul, ki-ki a maga haveri koszorújában, észak és dél felé. A gyérülő tömegből hangfoszlányok: „...igen... – nem volt rossz – valóban döntetlen..”.

P á r b a j

Dombi Krisztián

A ház

dalmű

A HÁZ

1.

Szerető az ágyneműtartóban
Ruhatáros a gardróbban
Szobapincér a bárszekrényben
Áll a Ház, áll a Ház
A kivitelező magyaráz

1./hv

Hát megetti házadért
a lelkem pokoli ár
– lamentálva reklamál.

DE: Itt se, kint se
Ott se, bent se
Most se, régen
Egyedül a középén:
Gyere értem, gyere értem!

2.

Guminő az ágyneműtartóban
Ruhatáros a gardróbban
Szobapincér a bárszekrényben
Áll a Ház, ing a Ház
Magányodban megaláz

2./hv

-műtartó, -műtartó
műmell hordó
melltartó

DE: Itt se, kint se
Ott se, bent se
Most se, régen
Egyedül a középén:
Gyere értem, gyere értem!

3.

Guminő az ágyneműtartóban
Vállfaváz a gardróbban
Szobapincér a bárszekrényben
Dől a Ház, ing a Ház
Meztelen a hideg ráz.

3./hv

a gardróbban, a gardróbban
felfejti a garbód
titokban

DE: Itt se, kint se
Ott se, bent se
Most se, régen
Egyedül a középén:
Gyere értem, gyere értem!

065
prae

4.
Guminő az ágyneműtartóban
Vállfaváz a gardróbban
Üvegcserép a bárszekrényben
Dől a Ház, rom a Ház
Elemészt a szomjas láz

DE: Itt se, kint se
Ott se, bent se
Most se, régen
Egyedül a középén:
Gyere értem, gyere értem!

4./hv
bárszekrény, bárszekrény
szesz érzékeny
pénz erszény

5./hv
Itt vagyok, mert ide hívtál,
romjaidon ne maradjál
most se, régen
Gyere vélem, gyere vélem!

Anyagmozgató

Porlad a beton a hordó alatt,
horpad a raklap a rekesz alatt,
lustán növelik térfogatuk
az áruk.
Nem nézett egy hete
anyagmozgató rájuk.

Messze jár, de eszében áll a raktár:
nehezebb lesz minden
fáradtságot kipihenten
újra dolgozni,
anyagot mozgatni.

Izommozgás anyagmozgat.
Anyag mozgás izmot rángat.

Eltehetetlenülnek a tárgyak,
ha nem préseled térfogatukba
súlycsökkentő izommunkádat.

Kedd délutántól szombat hajnalig
lassú a hordó útja, de
ahányszor közelebb piszkálsz,
annyiszor könnyebben oda jutna, ezt
minden anyagmozgató tudja.

De ha vele együtt henyélsz,
mert nem pakolászod,
hogyan hízni indultan súlyát leadja,
Téged dolgoz le és
fogyaszt el a növekvő áru súlya.

[...andalog]

úgy kell verset írni
hallottam (szegeden) az itt betartott tanácsot,
hogy valahol benne a sokféleség 1be fordul.
másfelől ne legyen önmagát szomorúan marcangoló (szerintem)
– valljuk be: ez egy jogosan optimista elvárás –

aztán meg, ugye mindannyiunkhoz is szóljon

...

szomorú világunkban egyrészt a nevetni
elképzeltem a viszonzatlan epedő szerelem
tesz ki. tessék, nevéssen ezen

ezt dalolta a Végzetem:

– míg a kedvesével közös házuk felett
ragyogott szívérványukkal
kellett hízelegnem nekem –

[Szívérvány van a pecód felett,
Gyorsan bontsd a padlód!
Elfelejtett értékeket rejteget
Mihaszna jóakaród!

Bp., 06. 07. 2006]

– lábam a vágyak mocsarában andalog –

„csomagtartóra kényszerülő
kismadárcsontú lány vagyok,
aki a sajátja hiányában
a kedvese kerekein kényszer ülő
és teherré lehetetlenségé ban dolog”

egybefordult velem sok előrejelző ikon
nem ebben a jelentésében,
hanem egy másikon.
a meteorológiai transzparens síkon
esernyőbe akadt szívérvány vége vagyok
az egyiken,
a másikon:
a fénypostával üzenő transzparens
magány barátsággá billen: ímé!
így érzem, pedig az én csak tartotta az ívet.

ez akörül történt. a budapesti depeche mode koncert előtti eső előtt
Bp., 06. 13. 2006 [előbb SmSben majd] versben, készen: 07. tizenkettő

Pollágh Péter

KOPORSÓ

⟨CATTANI⟩

Zárt szépség: lámpaoltás utáni hangon,
üveg mögül beszél,
de csont a nyelve,
és bereped tőle az üveg (monitor).
Nem sört nyitnak ilyen nyelvvel,
hanem koporsót.

ÚGY MONDANÁD

⟨CATTANI 2.⟩

Ha más nyelven beszél,
megszűnik egy kicsit.
Beépül, te úgy mondanád.
De a nyelv miféle szervezetnek szolgál?

FÁJÁSBÓL, ÁRAMBÓL

⟨CATTANI 3.⟩

Elektromos férfi:
fájásból, áramból
malterozták össze.

Haj, öltöny, arcszőr
szürkéje
még a feketéből, fehérből kikevert
kockaházak közt is vakít.
Más szürke ez,
itt a csont az, ami kiütkezik.

HATALOM ÉS FORMA

⟨CATTANI 4.⟩

Azt hitte, megtörhet egy
formát.
Helyette megengedték neki,
hogy megfossza a hatalomtól
magát.

AZT MONDOM: HŰTŐ

Lázrózsát hagytál nekem
abban a hűtőben,
amiben a nyarat töltöttük,
abban a hűtőben,
ahonnan a telet töltöttük,
pohárba ki.

Azt mondom: hűtő,
és jön utánam –,
én megnyitom,
ha írok:
szép, nordikus tiszt
a gázt.

ILYEN RÚZS

Kávében a kanál, meg-
olvadt bugyidban a cukor:
beleheltük a hideg skodát,
ahogy dörzsölted csuklóm
ott, ahol felvágni szokták,
és csuklyában volt az ész,
mikor elharaptuk nyelvét:
Ilyen rúzs még egy nincsen.

Bodnár Csaba

gyertek haza elektron-ludaim!

gyertek haza elektron-ludaim!
hisz valamikor együtt voltunk
az ősrobbanás kezdetén
mint zsúfolt buszon
egymáshoz szorulva
olyankor nem számítanak
szabályok törvények

gyertek haza
bárhol is vagytok
fekete lyukak bugyrában
csillagköd mélyén nap poklában
angyalok szárnyatövébe csimpaszkodva

gyertek haza elektron-ludaim!
mert minden mindennel összefügg
itt nyomkodom és
amott enyhül a fájdalom
a szerelmesek is távolról megérik
mikor a másik rájuk gondol
ha két részecske egyszer találkozott
örökre összetartozik bármerre is jár

gyertek haza hisz
egyek vagyunk

teologika

mi atyánk ki vagy a mennyekben
szenteltessék meg a te neved
valaminek lennie kell e mögött az egész mögött
jöjjön el a te országod
valami bűvös dolognak amely elkápráztat
ohm mani padme hum
ohm mani padme hum
az imamalmok forgása
kis zászlócskák lobogása a szélben
allah akhbar allah akhbar
vajon a hadzsik miért tesznek meg ezer kilométereket
hogy aztán keringjenek a kába körül
ómmmm.... ómmmm.... ómmmm.... ómmmm....
mélyülj el önmagadban

Feng shui

Ha átlengi lelked a feng shui
Szent szelleme, te nem lehetsz sunyi

Az életed, akár a kertetet
Tisztán átláthatóra tervezed

És hogyha irányelved ez leend
Kívül-belül áthat mindent

A rend

a természet hű

napfényes tavaszi reggelen
nincs cél, csak messze-messze
patakmederben gázolsz meztelen
az eredetet keresve

árnyékból kiérve
lent víz csobog, fentebb a nap
kéjed fénycsík
tökéletes pillanat

*

az éj sötét akvárium
úszol, elmerülsz benne
hús testeddel körülölel
gyönyöröket keresve

*

hűvös hajnal
madarak kórusa zeng
a lét illata száll be az ablakon
agyard rész-egészen mereng

a mindenség gyönyöre
eltelít, kicsap
a vonaglás lassan megszűnik
szellő szárítja izzadságodat

*

az anyatermészet hív
lágyságba hatol a kemény izom
az örök női princípiummal egyesülsz
durva találkozik azzal, mi finom

Bajnóczy Zoltán

Az utolsó előtti

- episztolanovella -

na puszkó nyuszkó

elment a főnök gyorsan emilbe fojtom gáttalan vágyaimat. Nem fogod elhinni: befogtam egy olyan harci bikát porzana utána a kisszobám. Hiszed vagy nem az egész testem átment sünibe és csak úgy pulzál mint hal a nejlonzacskóba. Te ahogy galoppozott ki gőzölgő orral a Spescóból utánam azt hittem rögtön ledobom a piros minimet magamról. De cuki! Hogy kioldódott a cipőfűzőm! Leguggolok akkor látom hogy körömcipő van rajtam. Fölnézek s hát ott áll s a húsos nyálas nyelve majdnem belelóg a szemembe s már fogja is lovagiasan a nejlont hogy ő majd viszi nehogy letörjön a műkörmöm. Kis nyalka pónim! Még dobant is hozzá s megrázza feszes hátsóját. Aztán fel a negyedikre de várj mondom előlről. Mondom jön a hétvége veszek egy kis halfilét müzlit megymás. Hát nem megint megymás sült ki belőle? Tip-top beugrok a Spescóba fogom a kocsit be a körforgón s aztán – pedig mintha nem lett volna ott senki. Sziszeg és vörösödik hogy beszorítottam meghogy száguldozó téhén. Pirulva lesímítom a blúzomat s lépek oda segíteni. Mégjobban lilul gyorsan vissza ki a körforgóból ő kiszédül én újra be s már ott állok mellette. Hát vigyorog ám mint a viszkaszmacska a tévében. Mondom hol fáj mert tudok lélegeztetni voltam olyan tanfolyamon. Erre ő mondja hogy semmi-semmi és elnézést kér. Aztán a kijáratnál utánam szól. Tudom hogy nem fogsz kipletykálni ilyen melegben én nem hordok tudom te se hordasz. Fut utánam hogy hölgyem elvesztette a samponját én meg megjedek mert félreértem na de jön a főnök abbahagyom majdd mgg jwraposí cyiccgsc 32hhhh

csók cicavirág

most jöttem meg még a kis tőkehalat sem úsztattam meg az olajban csak jövök fel a netre hát vagi egy pasi lehet. Olvasás közben odaizzadtam az ujjaim a billentyűkhöz s lefojt a körmömről a festék. Ilyen pasi kéne nekem is fölráznám mint a kanalas orvosságot.

hapsifüles

na pussz édes

folytatom most lesz benne a fordulat: jön föl velem a lakásba lerakja a zacsit a konyhai székre. Hát istenem elfáradt nem volt könnyű a cucc. De gyorsan föl is áll hogy ő elmegy. Én meg persze nem engedem. Kínálom kávéval kólával almalével és úgy riszálom magam hogy megfájdul a derekam. Teszek-veszek s mire megfordulok mintha másik ember lenne a mosogatószivacs majdnem kiesik a kezemből. Szemei valahogy visszacsúsztak a koponyájába s ezek az élettelen golyók ráfixáltak a szivacsra. Kérem rosszul van-e kell-e elsősegély. Gyenge vigyor s mint egy elvert utcagyerek tápáskodik föl. „Azért ha akarja tarthatunk egy búcsúbulit.” mondja. Indul. Látom a feszes seggét szőrös kézfejét ahogy bénán lötyögnek ide-oda. Így is iszonyúan szexi de nem lépek akcióba tiszta nekrofilia lenne. Nem erkölcsileg kifogásolom de valahogy nincs hozzá gusztusom. Hiszen ismersz. Nincs nálam tabu ha minőségi és friss az áru. Elmegy csend csak egy tétova süni mocorog. Az ajtóban leng a lánc a konyhában meleg az ülőke. Remélhetek?

(fonnyadó) cicavirág

édesem

ne keseredj el ez megesik minden férfival. Be van hálózva csak ki kell várnod míg teljesen legyöngül. Aztán lecsúszol a fonálon s felfalod mint egy hamburgert. Én mindig így csinálom. Nemsokára jön a csokor meg a levél ez már csak így megy.

nyuszkó

drágám

én ezt nem értem benned bízom hogy felfogod valahogy. Te mindig is jobb voltál irodalomból. Szóval beállít az én drágám de megint a szomorú képével és siet is a konyhába hogy minél előbb túllegyünk a dolgon. Bor az asztalra ő a székre. „Az lesz az utolsó, nem csinálom tovább.” mondja és önt a borból. Milyen utolsó kérem s elkezd mondani. „Ilyen üzletkötő voltam sok jó kuncafttal de látom nem kellek. Van valaki vagy valami helyettem. Ne is kérdezze nem tudom. Asszem lepaktálok az öreggel. Az lesz az utolsó üzletem. Végül is az ő embere voltam eddig is. Tőle csak egy hajsza választ el. Hülyén fog hangzani: Uram a tékozló fiú hazatér. Na mit szól hozzá?” Bután nézhettem rá. Tudod nem úgy képzeltem el a dolgot hogy egymástól egy méterre fogunk ülni s ilyen lelkizős hülye szöveget fog nyom-

ni. Nyakig süni voltam egy fél szó és fölveszem a nőgyógyászati figurát de ez csak nyomja. Hogy ez milyen gáz és csak most jött rá meg hogy visszamegy ahhoz az „úrhoz”. Mit urazik ennyit hiszen most már mindenki úr azok az idők elmúltak. Csak nyomta nyomta s közben kopogott hozzá a szteppcipőjével mint a Spescónál. (Ki hord ilyet ma utcán?) „Mert mi az hogy valaki valakivel? Ma már valahogy mindenki és csak úgy bor meg hókuszpókusz nélkül. Gabikám Misikém megyek hozzátok rokkantnyugdíjasnak hát ez szép. Mennek a dolgok nélkülem. Mer mint kutya? Oldalba rúgnak vagy elvisznek a sintérek. Vagy majom? Megmérgeznek pattogatott kukoricával. Kimegyek az utcára s már összesúgnak: szegény ördög mi lelte? Mer senki soha senkivel csak úgy megtörténnek a dolgok. Megfeszül valahol egy kis izom és tessék kész az üzlet. De hát ha nem mondhatom el senkinek hiába mondanám mindenkinek.” Csak nyomja meg iszik magában mintha ott se lennék. Kezd idegesíteni. Csak nehogy föl keljen utána mosni. „Mer kezéccsókolom nem tudni hogy ki kivel és hányszor és hány évig sőt magukban is örökre. Én meg itt állok betanult szöveggel borral szteppcipőben. Hogy súgjam szájon és fülön hisz ez már nem titok. Hisz már mindenki mindenkinek orrba szájba fülbe és a könyökén. Hiszen már mindenki csupa száj csupa fül csupa kéz csupa jaj csupa ősz csupa kánikula csupa züm-züm. Én meg itt állok mindenki nélkül hókuszpók. Hát akkor viszontlátásra milyen úton indulok még nem tudom. Az üveget nyugodtan váltsa vissza kisasszony mást úgyse tudok ajánlani. Most megyek az őszbe a Szajna felé. Csókolom.” Hát ilyeneket mondott de lehet hogy rosszul emlékszem. Az biztos: maci meg málnás a láthatáron se volt csak én parlagon meg az éhes süni. De hogy milyen kutya meg majom? Drágám te érted ezt?

cicamaca

cirmikém

hát ez nem a te kandúrod volt. Úgy írtad le hogy először én is begerjedtem rá de ez valami megfáradt hobó lehetett. A fő hogy légy éber biztos már holnap sikerül. Tudod: telcsi sluszkulcs póló buggyos bermuda. Ez a tuti. Na pá édes megyek kihalszom a halacskámat kimondhatatlan úrt érzek odalenn ki kéne tölteni.

nyuladbulad

Spiegelmann Laura

Közjáték nagykanállal

Ma a piacon voltam, sertésveséért mentem meg zöldségért, egy kiadós vesepörköltre vágytam, persze erről is te jutottál eszembe, geci: te főztél rám a legjobban, igaz, nem sokan főztek rám eddig, én meg csak keveset tudtam eltanulni tőled, mert időközben úgy dobtál ki az életedből, mintha nem is lennék, úgy törölted ki mindazt, ami ketten mi voltunk, hogy még most, sertésvesét keresve is te jársz a fejemben, szívesen megkérdezném tőled, hogy mennyi bort öntsek rá elsőre, mert ugye az sem mindegy, hogy hányszor öntünk bort a húsrá, az sem, hogy mennyit, és míg járkáltam a húospultok között, megláttam valamit, amit nem tudtam otthagyni, ló apróhús, magyarán nyesedék, de ez az, amit együtt soha nem ettünk, a sertésvese nem pálya emellett, s míg a kihagyhatatlan piaci kimérésben ittam az éppen csak hogy iható kommersz vodkát, azon gondolkodtam, te hogyan készítenéd elő, bepácolnád-e pár napra, s mibe, hogyan kevernéd a fűszereket, ehhez aztán nagyon értettél, majd az is eszembe jutott, hogy felhívlak, ha elkészültem vele, elmondom, mit és hogyan csináltam, hogy halljam csorogni a nyálad, majd köszönés nélkül tenném le, hogy elfogyasszam nyugodtan, de itt elkedvetlenedtem, hazudni támadt gusztusom inkább, mint amikor felhívtalak, hogy éppen most basznak hátulról a Városliget egyik padján, dühöngtél, ahogy hallottad sóhajtozásomat, pláne a bennem zakatoló bunkó hörgését, azt mondtam, csak jelezni akartam, jól vagyok, miközben az volt, hogy rád gondoltam végig, és sírtam azon a padon térdelve, rád gondoltam és hallani akartam a hangod, de bántani is akartalak, nagyon, a bunkó hangosan élvezett belém, talán külön felizgatta, hogy telefonálok közben, meg sem kérdezte, hogy vagyok, csak elment, aztán elment, akkor újra hívtalak, de fel sem vetted, pedig bevallottam volna, hogy csak hazudni akartam, és bántani téged – a lóhússal most mi az istent kezdjek?

Francesco Petrarca

Africa

(Első könyv, 1-102. sor)

Múza, dalolj most nékem a férfiuról, az erényes,
harcokban kitűnő hősről, melléknevet első
római győztesként aki szerzett Africa földjén.
Nővérek, titeket kérlek, hogy a szent Heliconnak
forrásából ihassam, az énekemet ha csodálva
hallgatjátok. A drága barát földjén patakok, rét
halk nesze, lassu folyó, domb, nap-simogatta vadonnak
csendje enyém újból: Fortuna kegyére találtam.
Múzsák, most ti a jósköltőnek a verset, a lantot
adjátok hát vissza - a lelkét. És te, Reménység
biztos záloga, új korszak forrása, pogányság
isteneit, meg a Poklok mélyét az, ki legyőzted,
öt sebből kit láttunk vérzeni, rajtam is, áldott,
égi Szülő, könyörülve segíts! Hidd meg, hogy a hálám
sok kegyes énekben rónám le Tenéked, a Parnassz
ormáról amikor hazatértem, a dalt ha azonban
nem kedvelnéd mégse (hisz így tévedhet az elme),

könnyeim áradatát jó szívvel Néked ajánlom.

És te, Szicília országának hőse, ki engem
tenmagad ültettél vátesz székébe, babérral
illetted fejemet, költővé is te avattál,
téged kérlek, e dalt, mit oly őszintén felajánlok,
hogy te, ki mindent olvasol, ezt jó szívvel íteld meg,
hátha gyönyörrel töltheti vájt füledet ez a vers, és
röstelkedni se kell, ha a művem vége közelget.
Minden időkre utam könnyebb lesz már az utókor
ítélése felé: ki merésznél kicsinyelni
azt, amiről te dicsérőn szóltál? Így a valódi
értő is hamarabb mond jót, de elég csak akarnod,
általa kincscé válhat az is, ami talmi, vacak volt.
Nézd fogadalmi ajándékom: ha a nép ma imádja,
megveti még, ha a templomfalról majd levetetted.
Mennyire nagy hasznom származhat a támogatásod
fényes híre nyomán! Árnyéka csupán a nevednek
minden irigy szándékot tüstént megfutamítva,
hogy sem időnek vasfoga már dicsemen ki ne fogjon,
sem férgek, sem enyészet elérni, megölni ne tudják.

Légy hát támaszom, ó, te, királyok legkegyesebbje,
nyújtsd ki felém kezedet, pillants művemre, könyörgöm,
nagyszerű tetteid és híred az egekbe emelném
méltó énekeim révén, sőt egykor (a vég tán
vár még rám – de hiszen nem kérek olyan sokat én sem)
még neved és a szicíliai király csodadolgait is, sok
másutt nem hallott fényes tettét, tanuként majd
dalba fonom. Hisz a többi, kit űz az a gond, mi enyém is,
messzibb múltat idéz, ezer évre tekintene vissza,
másoknak még ez sem elég, nem bírja dalokra
senki fiát a jelen korszak, hisz a múzsa a tiltást
nem tűrvén szabadon repül oly sok távoli évnél
már alig ismert tájain át. Ilionnak a vesztét
írja ez újra, amaz Thébában jár, meg Akhilleszt
rejt el és macedón földet tölt római csonttal.
Én se a māt dalolom, s nem a tegnapot emlegetem majd,
mert haragot, fegyvert, győzelmeket énekelek már:
római kard ellen mint küzdött Africa bőszen.
Téged szüntelenül lelkemben hordva, királyom,
indulok el, kegyedet várván, nem merve hatalmas
tetteid érintéssel sérteni, félve, a méltóbb
tárgyra erőm, felség, magam ismervén, nem elég még.
Lám, a tehetségem próbára teszem, ha esetleg

jók az előjelek, én a magasba szilárdan, erősen lépek, mert ott vársz te, s a fényes Parthenopé is megláthatja, a homlokomon hogy a római költők szent koszorújával térek meg szép kapujához.

Most alacsony törzsről fiatal lombot szakítottam Scipio-nemzetség több tagja körében, az első vastag gallyat is így töröm én le, ha majd te segítesz nagyilelkűn, és nem tűröd, hogy a tollam inogjon, inkább megfogod és vezeted, hogy az érdemeinkért újszerű, drága babér illesse fejünk a jövőben.

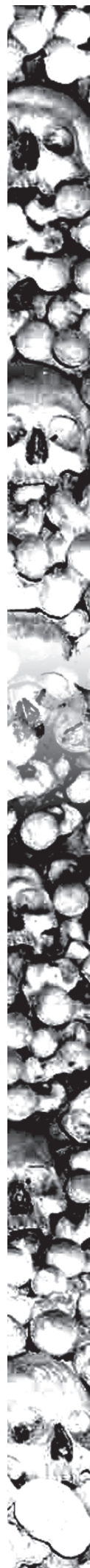
Mért volt oly nagy a vész vajon és a viszály eredését annyi haragjuk okát hogy leljük, a tengeren által szállván mely sok erős gyötrelmet a népre kimért, így ellensége a punnak a római, s annak a pun lett, tengert járva be, csak, hogy a földet lángba borítsa? Hosszan a vész okait ne keresd, hisz ezernyi bajoknak rút gyökerét az irigység mérgében leled éppen: szörnyű halál forrása gyakorta, mi más örömét, más bármi szerencsáját bús arccal nézi, utálva.

Mert már látni se bírta a féltékeny pun az ifjú Róma virágzását, gyűlölte az égre-törését, még nehezebben tűrte, mikor vele egy hatalomra ért és úrnőként az uralmát törni akarta, új szerződést és hadisarcot kényszerített rá, néma panasszal mégis telve belül, s tele baljós gondolatokkal. A gyászos gőg rábírta azonban, hogy jármától megszabadulva, sebért sebet adjon. Fájdalom és szégyen szorított bús szolgálgaiba sok férfit, s rút, kapzsi homály, nem csillapuló szomj sóvársága a durva szivekbe hamar belopózott. Úrrá lett a remény, úrrá a kevély hatalomvágy mindkét népen, amely méltónak vélte magát már arra, hogy úr legyen ő maga, mindeneket leigázva. Új sérelmek is ébredtek, Szardínia veszte méltán fájt, Trinacria elrablása ürügy volt, s főleg Spánia, mindkettőhöz olyan közel állván, rút cseleket tűrt föld, mely szörnyű kín sokaságát szenved még el, akárcsak az ordasfarkasok éles sok foga közt a kövér juh, amely végképp tehetetlen vergődik, míg szaggatják a husát marakodva, gyilkosait vérével fröcsköli, majd lehanyatlik.

Fordította *Ladányi-Turóczy Csilla*

MODULÁCIÓ

MODULÁCIÓ

ÖSSZETETT <M>AGYARSZAVAK

A '90-ES ÉVEK KÜLÖNÖS SZÓLAKJAI POPSZÖVEGEKBE ÉS LÍRÁBAN (KIRAGADOTT PÉLOÁK ALAPJÁN)

Ez a dolgozat végtelenül naiv, megállapításai inkább egy esszében találnák meg a helyüket, mint egy tudományos dolgozat-szerű írásban. Észrevételeimet minden esetben igyekszem bizonyítani az általam ismert szakirodalom segítségével –, de talán bizonyos kérdések vizsgálata, elemzése során fontosabb a kérdés maga, mint a rá adható válasz. Talán lényegesebb egy problémakör elfogadható kitágítása, mint egy-egy újonnan jelentkező nyelvi probléma megoldása egy olyan hozzávetőleg tökéletes nyelvtani rendszer segítségével, amelyik megjelenésekor még nem számolt egy, az adott nyelvbe csak később betagozódó nyelvi jelenség (probléma) létevel vagy lehetőségével.

Például sem az *Új magyar nyelvtan* (1999), sem a *Strukturális magyar nyelvtan* (2000), sem a *Magyar Grammatika* (2000) nem foglalkozik a legújabb irodalomban, fordításirodalomban teret nyerő, a nyelvben rejlő lehetőségeket hisztérikus arroganciával kihasználó, viszont produktív módon szerveződő új nyelvi tények vizsgálatával (ld. lentebb, főleg Major-Zala Lajos szókészletének elemzésekor). A vizsgált nyelvészeti művek ilyen jellegű „hiányosságát” kétféleképpen értelmezhetjük: a.) Az említett nyelvi divat még nem vált elfogadottá a beszélők nagyobb közössége számára, még nem került be a köznyelv szókincsébe; szervező elemei még nem tisztultak le annyira, hogy a leíró nyelvtanok be tudnák tagolni lexikális és grammatikai rendszerükbe. b.) A nem-szerepeltetés lehet egyfajta állásfoglalás e tudatos nyelvrontás vagy nyelvteremtés esetlegessége, értelme ellen. A nyelvész-szerzők döntésükkel a perifériára helyezték ezeket a nyelvi alakzatokat, ezt a nyelvfelfogást –, maliciózan fogalmazva: elzárkóztak a nyelv egy adott állapotát leírva az adott állapotban felbukkanó bizonyos nyelvi tények vizsgálatától, vagy egyfajta új formalista dialógus (a nyelvészek és „szépírók” közötti termékeny együttműködés) lehetőségétől.

A fentebb felvetett probléma (az egyéni, alkalmi neologizmusok burjánzása) feltehetően egy folyamat egyik állomása. Szemléltetéséhez, súlya érzékeltetéséhez a folyamat megelőző állomásait szükséges feltérképezni, továbbá szükséges körülhatárolni azokat a kérdéseket, amelyek megfogalmazódtak vagy megfogalmazódhattak volna a feltételezett folyamat megelőző „állomásán”.

Kezdhetjük annak vizsgálatával, hogy a nyolcvanas-kilencvenes évek újjító irodalmi nyelve miért nem gazdagította a köznyelvet; miért nem váltak általánosan elterjedté a megváltozott politikai, társadalmi viszonyokat, bonyolultabb vizuális élményeket kifejező szavak, kifejezések; az irodalmi, költői nyelv más nyelvi szintekre gyakorolt hatása miért csak elenyésző; miért nem vált szerves részévé a posztmodern irodalom nyelve a nyelv egészének. Rögtön válaszolhatunk is. Talán érvelhetünk azzal, hogy az átmenet sokkal lassabb, mint feltételeztük (a középiskolai oktatásnak hála az ezredforduló napilapjai gyakran kerülnek intertextuális viszonyba a nyugatosok lírájával, gyakran játszik rá egy-egy kiműveltebb újságíró bizonyos (túl)ismert szófordulatra, sorra). Talán ma csököttebb vagy szabadosabb a nyelvi alkotóképesség, redukáltabb vagy túlságosan iskolázott a szókincs, egysíkúbb vagy túlságosan elvont a tartalom, a retorikai szervezés. Talán éppen fordítva sült el a terv, hogy a költői nyelvezetbe integrálódjon a hétköznapi ember nyelvezete, a köznyelv úgymond szavajárása legyen az irodalmi nyelvnek.

Alább hat költő (Bíró József, Határ Győző, Prágai Tamás, Váradi Péter, Zsávolya Zoltán, Hegedűs Orsolya fordításában Rob Hardin) és egy novellista (Talamon Alfonz) írásaiból kiragadott szóteremtéseket és egyedi, alkalmi nyelvi alakulatokat mutatok be. A vizsgált nyelvi anyagot folyóiratokból (*Parnasszus*, *Prae*) és a szerzők önálló köteteiből gyűjtöttem, azzal az előzetes szándékkal, hogy a teljesség igényét mellőzve inkább a megvalósult, kiérezhető ötletességet, valamint a találó, eredeti szójátékokat vizsgálom. Az 1. táblázat segítségével kívánom szemléltetni az említett szerzőknél előforduló összetételek és ritkább szóalkotási módok megoszlását és arányát.

Szóalak	szerző	szerkezet (ÚMNy)	az összetétel típusa
<i>titokfejtő</i>	Talamon Alfonz	N+ADV	A: tárgyas
<i>szörnyethaladó</i>	Határ Győző	N+ADV	A: tárgyas V a szörnyethal igéből képzett beálló melléknévi igenév
<i>jéálomidő</i>	Prágai Tamás	[NADV+N]+N	A: birtokos jelzős, gen. sub.
<i>űrháb</i>	Váradi Péter	N+N	A: birtokos jelzős, gen. sub.
<i>feleségsere</i>	Határ Győző	N+N	A: birtokos jelzős, gen. sub.
<i>szószámlálás</i>	Határ Győző	N+N	A: birtokos jelzős, gen. ob.
<i>Himes tojás-álom</i>	Határ Győző	(szintagma)+N	A: minőségjelzős
<i>pengefejekete</i>	Határ Győző	N+N	A: minőségjelzős
<i>hótollú</i>	Bíró József	N+N	A: minőségjelzős
<i>magasfutású [csillag]</i>	Bíró József	ADJ+N	A: minőségjelzős
<i>szájbeur-mouton</i>	Zsávolya Zoltán	ADJ+N	A: minőségjelzős
<i>virtuálterminál</i>	Zsávolya Zoltán	ADJ+N	A: minőségjelzős
<i>hangyadóm</i>	Határ Győző	N+N	A: minőségjelzős (a hangya partikula) V birtokos jelzős (<i>hangya</i> = <i>ember</i>)
<i>medúza-öl</i>	Bíró József	N+N	A: birtokos jelzős V jelentéssűrítő
<i>csoportházasság</i>	Határ Győző	N+N	A: birtokos jelzős V jelentéssűrítő
<i>rákóra</i>	Határ Győző	N+N	A: birtokos jelzős V jelentéssűrítő
<i>emberóra</i>	Határ Győző	N+N	A: birtokos jelzős V jelentéssűrítő
<i>álomkereskedő</i>	Talamon Alfonz	N+N	A: határozós
<i>némamentes</i>	Határ Győző	ADJ+ADJ	A: határozós
<i>múzsá-betét</i>	Zsávolya Zoltán	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>közmosz-magány</i>	Zsávolya Zoltán	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>kődprém</i>	Zsávolya Zoltán	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>lumen-elme</i>	Zsávolya Zoltán	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>eszmesintér</i>	Zsávolya Zoltán	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>anyanyelv-kopoltyú</i>	Határ Győző	[NN+N]+N	A: jelentéssűrítő
<i>tükör-süketség</i>	Határ Győző	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>emberszer</i>	Határ Győző	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>szódudda-zsáke</i>	Határ Győző	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>térérzés</i>	Bíró József	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>ember-jelmondat</i>	Bíró József	N+N	A: jelentéssűrítő

<i>vérharmat</i>	Bíró József	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>kétegy-állat</i>	Várad Péter	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>idegterminál</i>	Rob Hardin	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>tudókönyv</i>	Rob Hardin	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>szerelem-darab</i>	Rob Hardin	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>önkísérlet</i>	Határ Győző	PRO+N	A: jelentéssűrítő
<i>álombír</i>	Határ Győző	N+N	A: jelentéssűrítő V M: szinoním
<i>homlok-computer</i>	Határ Győző	N+N	A: jelentéssűrítő V M: szinoním
<i>homok-romok</i>	Határ Győző		M: álikerszó
<i>borotva-morotva</i>	Határ Győző		M: álikerszó
			a szóalkotás módja
<i>íckaficka</i>	Határ Győző		párhuzamos ikerítés
<i>zsávoyage</i>	Zsávolya Zoltán		szóösszerántás
<i>katoptromantikus</i>	Rob Hardin		szóösszerántás

1. táblázat¹

A 1. táblázatból kiolvasható, hogy a vizsgált 43 szóból (100%) 36 alárendelő (83,72%), 2 mellérendelő (4,65%) szóösszetétel (mindkettő álikerszó). 2 összetétel (4,65%) a metaforikus jelentésárnyalat miatt egyaránt tartozhat a mellérendelő és az alárendelő összetételek csoportjába: a *homlok-computer* jelentéssűrítő szóösszetétel, amennyiben egy olyan *computer*-ről beszélünk, amely a homlok mögött helyezkedik el; mellérendelő szóösszetétel, amennyiben a *homlok* a rész-egész (pars pro toto) megfeleltetésen mozgó metonímia, az összetételben jelentése fej, koponya, agy; az előtag és az utótag szemantikai szempontból egy szinten helyezkedik el, egymás szinonimái² (gondoljunk csak a tudományból lezúllott szólásra: „az emberi agy olyan, mint egy számítógép”); a szemantikai egyezés következtében az elő- és utótag szintaktikailag is egy szintre kerül. Az *álombír* szintén lehet alárendelő jelentéssűrítő összetétel (‘álomban érkező hír’); a mellérendelés mellett szóló érvek inkább támaszkodnak az alakulat költői eredetére, misztikus tartalmára (az arab és keresztény misztikusok szerint az álom istentől származó igaz vagy a sátántól származó félrevezető üzenet, hír). A 36 alárendelő összetétel 2 tárgyas (a vizsgált szóhalmaz 4,65%-a, az alárendelő összetételek 5,56%-a), 4 birtokos jelzős (9,30%, ill. 11,11%; 3 genitivus subiectivus, 1 genitivus obiectivus), 7 minőségjelzős (16,30%, ill. 19,44%), 2 határozós (4,65%, ill. 5,56%), 18 jelentéssűrítő (a fent vizsgált kettővel együtt) összetételre (41,86%, ill. 50%) osztható. 4 szó (9,30%, ill. 11,12%) az értelmezéstől függően lehet alárendelő birtokos jelzős vagy pedig alárendelő jelentéssűrítő összetétel. Ezekon kívül található még 1 párhuzamos ikerítés (2,33% ill. 2,78%), és 2 szóösszerántás (4,65%, ill. 5,56%) is: **Zsávolya** (a szerző neve) X **voyage** (fr. és ang. ‘út’, ‘utazás’)

¹ Az 1. és 2. táblázat esetében: az első oszlopban a vizsgált szóalakot, a második oszlopban az „alkotó” (személy, illetve együttes) nevét, a harmadik oszlopban az összetétel szerkezetét (az *Új magyar nyelvtan* alapján), a negyedik oszlopban az elő- és utótag viszonyát (a *Magyar grammatika* alapján) közlöm. Az összetételek vizsgálata során az *Új magyar nyelvtan* meghatározására támaszkodom (mivel a többszörös összetételek száma elenyésző – a teljes anyag 5,89%-a): „[...] az összetételnél mindig csak két szó összeillesztéséről van szó, ezek mindegyike lehet azonban már önmagában is összetett.” (ÚMNy, 1999. 262. o.). A negyedik oszlopban az A rövidítés az alárendelt viszonyt, az M a mellérendelt viszonyt jelöli.

² Természetesen nem a köznyelv szempontrendszer szerint, a költői nyelv élhet ezzel a szabadsággal.

> *zavoyage*; a *katoptromantikus* szóról H. Nagy Péter a következőket írta: „A vers [Rob Hardin: *Idegterminálok*] talán legfurcsább szava az utolsó strófában elhelyezkedő »Catoptromantic«, mely a »catoptric« (fényvisszaverődéstani; »katoptrika« = a fénytannak a visszavert fénnel kapcsolatos jelenségeket tanulmányozó ága)” és a »romantic« (»romantikus«, tehát az irányzathoz tartozó; illetve ábrándos, délibábos stb.) kontaminációja lehet, melyet – az eljárás, a szóösszetétel reflexióját, a fényvisszaverődés kettőző logikáját, és a doppelgänger hagyományos értelmét egyaránt játékban tartva – erősít a duplikátumra való utalás.”³

A vizsgált szavak egyike sem fordul elő a sajtó, az átlag polgár vagy az egyszerű bölcsész aktív, mindennap használt szókincsében (kutatásaim jelenlegi állása szerint). Tehát korábbi feltevéseim (válaszaim) „talán” értéke helytálló.

A fenti kérdések alacsonyabb nyelvi szint, más nyelvi közeg esetében is joggal tehetők fel: a népszerű zenekarok neologizmusai miért nem gazdagították a köznyelvet; miért nem váltak általánosan elterjedté a megváltozott politikai, társadalmi viszonyokat, bonyolultabb (vizuális) élményeket kifejező szavak, kifejezések. A helyzet összetettebb, mivel e nyelvi alakulatokkal a nyelvhasználók jóval szélesebb körét próbálják megcélozni. Míg az irodalom fölülről (a lehető legmagasabb nyelvi szintről) terjed lefelé, a szórakoztató zene verbális közlései (pl. a dal- vagy albumcímek, az együttesek neve) a társadalom minden rétegére, a nyelvhasználók egész tömegére hat.

Szóalak	szerző	szerkezet (ÚMNy)	az összetétel típusa (MGt)
<i>angyaltojás</i>	Másfél	N+N	A: birtokos jelzős, gen. sub.
<i>világőszítőn</i>	VHK	N+N	A: birtokos jelzős, gen. sub.
<i>csendkapu</i>	Nulladik Változat	N+N	A: birtokos jelzős, gen. sub.
<i>rókamóka</i>	Fürgerókalábak	N+N	A: birtokos jelzős, gen. sub. V hangalakja alapján lehetne álikerszó is
<i>pszicho-pata</i>	Mex	ADJ+N	A: minőségjelzős
<i>kopasz-kutyá</i>	Hobo Blues Band	ADJ+N	A: minőségjelzős
<i>fürgerókaláb</i>	Fürgerókalábak	ADJ+[NN+N]	A: minőségjelzős
<i>fémzene</i>	Ossian	N+N	A: minőségjelzős
<i>szélsődal</i>	Hétköznapi Csalódások	ADJ+N	A: minőségjelzős (egyben játékos szóferdítés is)
<i>hónaljmirigy</i>	Irigy Hónaljmirigy	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>ránctaljesztivál</i>	Irigy Hónaljmirigy	[NN+N]+N	A: jelentéssűrítő
<i>velőrózsák</i>	Kispál és a Borz	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>katasztrófamámor</i>	Másfél	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>víperagarzon</i>	Másfél	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>tankcsapda</i>	Tankcsapda	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>pokolgép</i>	Pokolgép	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>öntudomány</i>	Tudósok	PRO+N	A: jelentéssűrítő
<i>atomvilág</i>	M. A. Skius	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>naplánc</i>	VHK	N+N	A: jelentéssűrítő
<i>agyarország</i>	Tankcsapda	N+N	A: jelentéssűrítő

³ H. Nagy, Péter 2001. Jegyzet Rob Hardin *nerve terminals* című versének fordításához. *Prae* 2001 3-4. 41. o.

			a szóalkotás módja
<i>tankológia</i>	Tankcsapda		főnévből képzett főnév
<i>szűlnapunk</i>	Hétköznapi Csalódások		játékos szóferdítés
<i>ékszerelmére</i>	Quimby		játékos szóferdítés
<i>nagyapunk</i>	Nagyapunk		játékos szóferdítés
<i>bélcharme</i>	Télapó Akciócsoport		játékos szóferdítés

2. táblázat

A vizsgált 25 szóból (100%) 20 alárendelő összetétel (80%), 0 mellérendelő összetétel (0%), 1 képzett szó (4%) és 4 játékos szóferdítés (ritkább szóalkotási módok csoportja – 16%). Az alárendelő összetételek csoportja a következőképpen tagolható tovább: 4 birtokos jelzős (a vizsgált szóhalmaz 16%-a, az alárendelő összetételek 20%-a; a *rókamóka* osztályozása problematikus: fonológiai szempontból lehet álikerszó⁴, szintaktikai szempontból birtokos jelzős alárendelés, a szó jelentése, lévén szójáték, nem perdöntő), 5 minőségjelzős (20%, ill. 25%; a *szélsődal* egyben játékos szóferdítés is: *szélsőbal* > *szélsődal*), 11 jelentéssűrítő összetétel (44%, ill. 55%). Ezek közül az *agyarország* igényelhet különösebb magyarázatot: szintaktikai szempontból kétséget kizáróan alárendelő jelentéssűrítő összetétel, fonetikája azonban tudatosan alludál a *Magyarország*-ra (ld. 3. táblázatot), hasonlóan a (*Budapest* >) *Futapest*, *butapest* alakulatokhoz.

	agyarország	Magyarország
az összetétel típusa (MGr)	A: jelentéssűrítő	A: kijelölőjelzős
szerkezet (MGr)	T(ő) + T(ő)	T(ő) + T(ő)
az összetétel típusa (ÚMNY)	endocentrikus	endocentrikus
szerkezet (ÚMNY)	N+N (V értelmezhetjük az agyart partikulaként is, a tők, kutya partikulák-hoz hasonlóan, ebben az esetben, főleg Magyarország-gal összecsengve, sokkal nagyobb emfatikus töltéssel rendelkezik az agyarország)	ADJ+N

3. táblázat

A bevezetésben előlegezett kérdéses, a „nyelvbe csak később betagozódó nyelvi jelenség”, a „legújabb irodalomban, fordításirodalomban teret nyerő, a nyelvben rejlő lehetőségeket hisztérikus arroganciával kihasználó, viszont produktív módon szerveződő új nyelvi” tényekre Major-Zala Lajos feltehetőleg 1995-ben keletkezett verseiben (*Öl-és öl-el(l)és*, *Szétzagyváltjuk magunkat*, *Félrepislogva magunk köré*, *Alter-na(t)ivítás*) bukkantam. Az általam ismert nyelvészeti szakirodalom⁵ nem foglalkozik a Major-Zalánál realizálódó sajátos, egyedi szóteremtésekkel,

⁴ „... közben azonban egyfajta játékos alakismétlésre is törekszünk, mint az ikerítésben.” (MGr 2000. 334. o.)

⁵ „Nyelvtör, Magyar Nyelv, Nyelvtudományi Közlemények 1994-2006 között megjelent anyaga (inkább csak a tartalomjegyzék alapján válogattam ki a tárgyval kapcsolatos vagy kapcsolatba hozható tanulmányokat), a már többször említett három nyelvtan (Új magyar nyelvtan, Strukturális magyar nyelvtan, Magyar grammatika).

szószerkezetekkel, tehát nem ismeri el a probléma létjogosultságát, nyelvészeti aspektusát. Lássuk először a rendelkezésre álló nyelvi anyagot (4. táblázat).

A	B		C		D
	B _x	B _y	C _x	C _y	
<i>öl-és öl-el(l)és</i>	<i>(gy)alázatos</i>	<i>l-éttelen</i>	<i>szü-lő-föld</i>	<i>agyon-nyom</i>	<i>magyaur</i>
<i>k-ör(ö)müket</i>	<i>(gy)alázza</i>	<i>s-ebei</i>	<i>E-úr-Ópa</i>	<i>fog-adó</i>	
<i>kultúr(f)ormát</i>		<i>s-írásra</i>	<i>kul-túr-szörnyek</i>		
<i>alter-na(t)ívítás</i>	<i>(sz)árnyvállaikat</i>	<i>s-óhajra</i>	<i>[anyaölből] any-öl-be</i>		
	<i>(i)gazát</i>	<i>v-akarja</i>	<i>jani-csár-agák</i>		
	<i>(sz)ótár</i>	<i>p-illantásokkal</i>			
	<i>(ny)elvtelen</i>	<i>ki-ny-elhesíteni</i>			

4. táblázat

A táblázat láttán az első tisztázandó kérdés az lehet, hogy miket is látunk a táblázat rubrikái-ban. Szavakat? A *Magyar grammatika* szerint a szó összefoglaló terminus, „melynek tartalma-ba beleértjük a beszéd egységét: a szóelőfordulást, és a nyelv egységét: a lexémát is. [...] A szóelőfordulások legtöbbször önálló fonetikai, szerkezeti és jelentéstani egységek. A beszéd mondatainak építőelemei; konkrét jelentésüket az adott mondat határozza meg, de alakjuk, szerepük is az adott mondat jelentésétől függ.”⁶ Egészében a 4. táblázatban feltüntetett nyelvi adatok egyik kategóriája (A, B, C, D) sem felel meg a szóelőfordulás definíciójában foglaltaknak. Az írásjelekkel (kötőjel, zárójel) jelölt tagoltság megbontja a fonetikai és a szer-kezeti egységet, megsoksozozza a jelentéstani egységet. Szerepcserét követelnek: rájuk (szer-kezettükre) épül, belőlük (szerkezetükből) építkezik a mondat. Konkrét jelentésük, alakjuk, szerepük nem lévén, jelenlétük határozza meg a mondat jelentését. Például: „*Nem ölben ellik az etika: öl-el(l)ésben / öl ölél és ellik a testvér-ellenség asszonyait*”; vagy: „*E-ur-Ópa (gy)alázza önmagát önfertőzve*” (a *gyalázza* és *alázza* jelentése kiegészíti egymást, egyszerre-jelenlétük fokozza a sor intenzitását, valamint *(gy)alázza* = *gyalázza* és *alázza*). „A lexéma a közös alaki, szerke-zet- és jelentéstani tulajdonságokkal rendelkező szóelőfordulásokból elvont nyelvi egység. A nyelv elemkészletének része, szótári szó, melyet a rá jellemző morfológiai, szintaktikai és sze-mantikai információkkal együtt raktározunk el tudatunkban. A lexémákhoz elvont (fogalmi, grammatikai, modális, logikai stb.) jelentések tartoznak. Jelentésükben az is benne van, hogy milyen alakban jelenhetnek meg a mondatban: toldalékolhatók-e vagy sem; s ha igen, milyen típusú toldalékokat kaphatnak.”⁷ A 4. táblázatban feltüntetett nyelvi adatok egyik kategóriája (A, B, C, D) sem felel meg teljes egészében a lexéma meghatározásában foglaltaknak, bár a megállapítások jelentős hányada elfogadható. Az első mondatban meghatározott „elvont nyelvi egység” esetünkben értelmetlen, hasonlóan a különböző információkkal együtt elrak-tározott „szótári szó” kategóriája is. A toldalékolhatóság szabályait maradéktalanul teljesítik, a szövegben kevés kivétellel, mindegyik toldalékos alakban jelenik meg (*v-akarja*, *anyon-nyom*, *(gy)alázza* stb.), de a többi is szabadon ellátható toldalékokkal (*fog-adót*, *s-esebesedik* stb.). A vizs-gált alakulatok nem teljesítik a szavakra vonatkozó két definíció egyikét sem maradéktalanul, tehát a *Magyar grammatika* szerint nem szavak.

⁶ MGr, 2000. 26. o.

⁷ MGr, 2000. 27. o.

A *Strukturális magyar nyelvtan* Leonard Bloomfieldre támaszkodva „egyfajta munkahipotézisként” a „következő megkülönböztetéssel” él: „A magyarban (és a hozzá hasonló morfológiai szerkezetű nyelvekben) a szónak egyrészt a »minimális szabad formákat« tekintjük, másrészt azokat a fonémasorokat, amelyeket az így meghatározott minimális szabad formák választhatnak el más szabad formáktól.”⁸ A „nem elméleti igényű definíció” a „minimális szabad forma” fogalmára épül, amely „a két vagy annál több szabad formát nem tartalmazó és önálló megnyilatkozásokban előfordulni képes fonémasorokat jelöli ki”⁹, tehát a (magyar) „független szó”-t a kívántnál kevesebb mozgástérrel rendelkező, szűkebb értelmű fogalommal magyarázza¹⁰, mint amire a 4. táblázat elemeinek szüksége lenne (ez alól egyedüli kivétel a *magyaur*, amely elméleti szinten bármelyik pillanatban általánosan elfogadott független szóvá, – lexémává és szóelőfordulássá [MGr] –, válhat). Tehát a „minimális szabad forma” fogalmát egy tágabb jelentésű fogalommal helyettesítve a 4. táblázat egésze beilleszthető lesz a *Strukturális magyar nyelvtan* koncepciójába.

Ha tüzetesebben megvizsgáljuk a 4. táblázat oszlopait, a következő észrevételeket tehetjük: A Bx és By csoportokba tartozó elemek csupán helyesírásukban különböznek (a zárójel és a gondolatjel szerepe lényegében ugyanaz; a két oszlop, kétféle helyesírás, egyaránt tartalmaz igét és névszót), mindkét csoport szavai egy sajátos, jelentésváltozással járó elvonást lebegtetnek (ld. még [M]agyarorszá^g); az elvonás az esetek egy részében a véletlen egyezést kihasználó szójátékon nyugszik [*v-akarja*, *ki-ny-elvesíteni*, (*i*)gazát, *s-ebei*, *s-írásra* (bár ez esetben az összemosódó jelentések egy személyesebb, emfatikusabb szférára utalnak)], nagyjából azonban az összefolyó szóalakok egy archaikusabb, metaforikus jelentést rejthetnek (mind a többi). Bizonyos szempontból a *kultúr(f)omát* is a B csoport része, mivel szóösszetétel, és a betoldás első sorban az alaptagot változtatja meg, csak aztán az összetétel egészét. A Cy csoport szavai különösebben nem bonyolult szójátékok. A Cx csoport szavainak közös vonása, hogy egy, a nyelvben már korábban meglévő szóösszetétel bomlik fel újszerű, egyedi módon (kivéve a *E-úr-Ópa*-t, amely talán a kontinens hatalmainak megosztottságára, széthúzására utal, – az úr látványosan eltörpül az *E* és az *Ópa* között). A D csoport egyetlen eleme egyszerű szóösszerántás: *magyar* X *gyaur* > *magyaur*. Mind közül az A csoport elemei rendelkeznek a legösszetettebb szerkezettel; a látványos formakezelés mögött néhol ősi etimológia, archaikus jelentésréteg is felidéződik (*öl-és öl-el(l)*és: a görög *szümploké* egyaránt jelent ‘ölés’-t és ‘ölelés’-t; az ‘ölés’ és az ‘ellés’ egymás olyan éles ellentétei, hogy a mitologikus nyelvhasználat számára egyenlő és megegyező fogalmak; az ‘ölelés’ és ‘ellés’ egymásutánisága az idő dimenziója felé tágitja a jelentéshalmazt). Ezen túlmenően hasonlóság fedezhető fel az A csoport elemei és egyes inkorporáló nyelvek bekebelező szerveződése között. Például a csukcs nyelvben *ꞡакокама* ‘üsttel’, *ꞡа-тоꞡ-кока-ма* ‘új üsttel’, *ꞡа-тоꞡ-майны-кока-ма* ‘nagy új üsttel’ (a *ꞡа*- előképző, a *-ма* pedig a társhatározói eset képzője), *ты-кока-пэля-ꞡкын* ‘az üstöt otthagynom’¹¹. A szerveződés logikai menetében lehet felfedezni a hasonlóságokat.

⁸ SMNy, 2000. 79. o.

⁹ SMNy, 2000. 79. o.

¹⁰ ... ha jól értettem.

¹¹ „Pete István: *Az inkorporáció kérdéséről a magyarban*. 1998? 62. o.

Felhasznált szépirodalom

Bíró József: *Térérzés*. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1986.
Határ Győző: *Szélbárfa*. Argumentum, Budapest, 2000.
Major-Zala Lajos szövegei. In: *A szexualitás nyelve a magyar irodalomban*. Hévíz, 1996.
Prágai Tamás: *Madarak útján*. Kráter Műhely Egyesület, Budapest, 1993.
Rob Hardin: Idegterminálok (ford. Hegedűs Orsolya). *Prae* 2001 3–4. 40. o.
Talamon Alfonz: *Talamon Alfonz művei*. Kalligram, Pozsony, 2001.
Zsávolya Zoltán szövegei. *Prae* 2001 3–4. 34–37. o.

Egyéb források

Headbanger katalógusok, *Metal Hammer* és *Rockinform* magazinok.

A Zenei Újrahasznosítás Kora (I.)

1920-ban Stefan Wolf dadaista zenész nyolc lemezjátszót helyezett el a publikumával szemben lévő pulton, majd különböző stílusú, tempójú és ritmikájú lemezeket rakott fel a gramofon tányérjaira. A rendelkezésére álló kezdetleges technikai eszközöket összekötve és párhuzamosan mozgásba hozva elkezdte egymásba folytatni, ütköztetni, sebességük és lejátszási irányuk megváltoztatásával manipulálni az egymással tökéletesen aszimmetrikus viszonyban álló „hangzó nyersanyagokat”. A zenék jól ismert darabok voltak, melyek semmilyen módon nem lógtak ki a befogadók kedvelt repertoárjából; felvonultatták mindazokat a jegyeket, melyek a kor ízlését abban az időben meghatározták és jellemezték. De a közönség mély megrökönyödésére ez a hangzó „massza” egészen új, korábban még nem hallott zenei konstellációt hozott létre a már ismert darabokból, megtörve és feldarabolva azok harmonikus jellemzőit, és egymásra rétegezve ritmikai jegyeit.

Ez a gesztus sok szempontból meghatározó volt egy olyan tendencia definiálására, amely tematizálta a rögzített zenével kapcsolatosan kialakult alkotói gyakorlatot, melynek úgymond nyitányaként lehetne értelmezni a dadaista performanszt. Ez nem más, mint a zenei alkotás mára számtalan műfaját felölelő módszer, melyben már archivált zenei forrásokat használnak fel, illetve azok segítségével, egyes darabjaik kivágásával és megváltoztatásával hoznak létre újabb anyagokat, reflektálva azokra, megalkotva hangzó-interpretációikat, vagy csak egész egyszerűen alkalmazva azokat rezonáló elemként egy újabb „egység” reményében.

Ez a zenetörténeti cezúra természetesen nem csak az alkotói gyakorlatban rejlő lehetőségeket sokszorozta meg, illetve állította magának az alkotásnak a fogalmát is újra reflektorfénybe, de számos kérdést vetett fel, mind az előállítás technológiájával, a létrejött alkotásokkal, és azok befogadásával kapcsolatban.

A folyamat számos változást indukált a zene technológiájában, különös tekintettel a hangrögzítés kialakulására, eszközeinek fejlődésére, a zene tárolására és annak manipulációjára nézve. Egy olyan pontot világított meg az újkori zenetörténet alakulásában, melyben a technikai dimenzió, az elektronikus zenei eszközök fejlődése szimbiózisba tudott lépni azzal a század végére meghonosodott, zömében a kísérletezőbb zenei műfajokat átható alapelvvel, melynek értelmében a hangzó spektrum minden érzékelhető hangtartománya a zenei alkotás lehetséges eszköztárává válhatott. Ennek a tendenciának a fényében a hangrögzítés újdonsült eszközei, a különböző számítógépes zenei szoftverek, szintetizátorok, szemplerek addig a zenei repertoárban sohasem hallott jegyeket örökíthettek meg, és építhettek be a születő művek formai kelléktárába. Illetve – és ez már számos alkotói műfajt áthatott – a már kész műveket újrahasznosítva, azok kiválasztott részeit, formai jegyeit, ritmusának bármely darabját, vagy megfelelő módosításokkal akár az egész művet beemelheték az új hangzó „egységbe”.

A zenei termelés uralkodó gyakorlatának megváltozásán felül ez a tendencia számos fordulatot hozott a zeneesztétika addig uralkodó kategóriáiban is. Megrendült a mű egységébe, sérthetlenségébe, integritásába vetett hit azáltal, hogy a rögzített zene bármely médiumon keresztül elérhetővé vált, és részei tetszőlegesen átalakíthatóak lettek. De ha „minden fogasztó alkotóvá válik”¹, akkor egyúttal megtagadjuk a zeneszerzőktől az autonómia és az

¹ David Sanjek: A hangmintavétel és az autonóm alkotó. *Replika*, 2000. március. 89. o.

eredetiség kategóriáit, melyek az alkotói individualitás már évszázadok óta fennálló fogalmán kívül a zenei piac és annak szabályrendszerét és jogi kereteit nyújtó szerzői jog intézményének megrendíthetetlen alappillérei voltak. Ezek az új módszerek tehát nemcsak a zenei produkció paradigmájának eltolódását hozták magukkal, hanem egyúttal az erre a hagyományra és kultúrára alapozott zenei fogyasztást és elosztást is. Így számba kell venni, hogy a zenei alkotásra vonatkozó jogi intézményeket –, elsősorban a szerzői jog rendszerét, – mennyiben szélesítette ki és kényszerítette felülvizsgálatra az „új zenei paradigma”.

A hangrögzítéstől a szamplerig

A szakrális repetíciótól a matéria reflexiójáig

Ha a választott problémánkat történeti kontextusban vizsgáljuk, akkor mindenképpen húzható egy olyan tengely, mely a zenei rögzítést és annak kulturális, társadalmi hatásait kronologikusan, meghatározott fázisokra bontva vizsgálja. A Vályi Gábor² által hivatkozott Simon Frith és a témát kutató egyéb szakértők általában 3 részre osztják ezt a folyamatot.

Az első fázist a zene *népi fázis*aként jellemzik, mely még a külső technikai rögzítés előtti kort takarja. Ebben az időszakban az egyes művek fennmaradásának és terjedésének feltétele alapvetően azok ismételt előadása, az egyéni és kollektív emlékezetben való tárolása. A keret, melyben ezek a művek feltűntek, általában két kontextust takart. Az egyik a művek *mitikus* és *szakrális* célokat szolgáló alkalmazása egy megadott rítus keretében, illetve a hétköznapi munkát kísérő, azt ritmizáltságával és dinamizmusával elősegítő munkadalok. Természetesen ezek a darabok – tekintve, hogy nem rendelkeztek kanonikus formával és lejegyzéssel – nem voltak sem lezártnak, sem homogén egységnek tekinthetők, így azok folyamatos változásban voltak, egyes részek elvesztek, eloptak belőlük. De ezzel egyidejűleg új szegmensek is adódhattak hozzá egy-egy kiemelkedőbb interpretátor révén.

A második időszak fő jellegzetessége a zenei notáció megjelenése, melynek archiváló jellege révén megtörténik a zene intézményesülése. Kialakulnak a klasszikus zene identitását alkotó főbb szabályrendszerek, kánonok és az egyes művek megszilárdulása, így ez az időszak a *művészi korszak* megjelölést kapta. Ekkor jelenik meg egy olyan professzionális, zenével foglalkozó réteg, amely a kor kiemelkedő alkotásait jelenítik meg, létrehozva és hosszú időre fenntartva egy olyan dualizmust, mely a művek szerzője és az azt interpretáló előadók kettősségére bomlik. Nagy hatása volt viszont a Gutenberg teljesítményének köszönhetően létrejött, és így a kották terjesztésének szolgálatába álló nyomtatás megjelenésének, melynek segítségével az egyes művek interpretációját elősegítő kotta átléphette az ország határait, lehetővé téve, hogy más területeken élő zeneértő emberek is értelmezhessék, előadhassák azokat, és természetesen színesíthessék az egyes területek zenei kultúrájának interakcióját. A zenei gyakorlattal nem rendelkező nagyközönség számára viszont a művek befogadása továbbra is csupán annak közvetítése révén válhatott valóra.

Részben ebben hoz majd döntő változást a tizenkilencedik század végén megjelenő, és huszadik század közepére a zenei tömegfogyasztás igényeit is kielégítő hangrögzítés fejlődése, ezzel egyidejűleg a zene *népszerű fázis*ának beköszönte. A reprodukciós technikák segítségével a hozzáférhető hordozófelületen megjelenő zenei anyag bárki számára lehetővé tette az ahhoz való hozzáférést. Az alkotások ettől a ponttól kezdve nem szorultak előadásra, így részben háttérbe szorították a korábban megszokottá vált befogadói hagyományt. A felvételeket ettől a ponttól már jól felszerelt, professzionális stúdiókban vették fel, melynek köszönhetően lehetővé vált a zenei gondolat tökéletes, hiteles és egyedi reprezentációja. Ez

² Vályi Gábor: A rögzített zene kritikai kutatása. *Replika*, 2005. augusztus.

a korszak viszont egyidejűleg magával hozza a már rögzített darabok újraértelmezésének és kreatív dekonstrukciójának igényét. Tehát egy erős átfedés mutatkozik a zene népi fázisa és népszerű fázisa közt, melyben azonosnak tűnik az az elv, hogy a zenei eszköztár nem tekinthető lezárt, fixált egésznek, hanem természetes módon, mint egy közös kultúrkinccs, nyitva áll a további produktív interpretációk előtt.

Az utolsó fázis tehát egy új paradigma előtt nyitotta meg az utat, melyben az új technikai eszközök lehetővé tették, hogy az egyetlen konstituáló médiummá – azaz egyidejűleg a mű alkotójává és előadójává – maga a befogadó váljon. Ez a három fázis így kijelöli azokat a főbb csomópontokat, melyben a még nem rögzített mű a kollektív emlékezet gyűjtőtégelyéből az arra alkalmas eszközök folytonosan „felülírható memóriájába”³ került, kijelölve azt az alkotói szabadságot, melynek révén minden rögzített mű a zenei újrahasznosítás potenciális kellékévé vált, de egyidejűleg a zenei archiválás elidegeníthetetlen része is volt.

A jelölt kereteken felül érdemes számba venni viszont azokat a fontosabb technikai innovációkat, melyek a hangrögzítés kezdeteitől a digitális zene kialakulásáig és tömeges használatáig ívelnek.

Az első akusztikus kísérletek a 19. század közepén zajlottak, melyben különböző hangszínek és hangmagasságok előállítását próbálták megvalósítani. Leon Scott de Martinville⁴ egy olyan eljárást hozott létre, mely során egy üveghengerre egy karra erősített tűt helyezett, amely egyenletes tempóban, a hangrezgések ütemében egy csigavonal mentén mélyebb vagy sekélyebb barázdákat karcolt a henger felületére. Ez az eszköz volt a *fonográf*, melynek köszönhetően a még kezdetleges hűséggel és minőséggel bíró hang megszólaltathatóvá és egyben tanulmányozhatóvá vált. 1877-ben Thomas Edison⁵ továbbfejlesztette, és lehetővé tette, hogy a tű már nem egy üveghengerre, hanem a vízszintes, kézzel forgatható henger palástjára borított fémhártyára karcolta a hangzó sávokat, mellyel jobb minőségű és tartósabb tárolást és lejátszást tett lehetővé. Az eszköz műszaki kiteljesedését 1885-ben a Bell telefontársaság megalapítójának, Ch. A. Bell-nek és munkatársának, Ch. S. Toister-nek munkája révén érte el, kiknek köszönhetően számos háztartásba eljutott ez a hangrögzítő és -reprodukáló eszköz.

Ez a technológia viszont hamar befejezte pályafutását. Ekkor már javában zajlottak az első kutatások, amik egy fejlettebb és könnyebben kezelhető technológiát kívántak létrehozni a nehézkes, gyenge minőséget produkáló műszer helyére. Emil Berliner fizikus 1887-ben riválisa és egyben megújítója is lett a korábbi eszköznek. Eljárásának újdonsága az volt, hogy kézzel forgatható vízszintes cinktányérra helyezett egy cinklemezt, melyre ráhelyezte a tűt, ami a hanghullámok által rezgésbe hozva a szélétől a közepe felé csigavonalban hangábrákat karcolt a forgó korongra. Az így létrejött *master* lemezeiről, eredetiről aztán negatív úton mintát vettek és galvanikus másolatot készítettek, ami már reprodukálhatóvá vált. Az így létrejött *gramofon* a 20. század elején még számos újításon és kísérleten esett át. A tízes-húszas években lehetővé vált az elektromos hangfelvételi eljárás, és ezzel kezdődik meg a tömegfogyasztás lehetővé tétele, de igazi átütő változások csak a negyvenes évek végén, ötvenes évek elején következtek be, mikor a súlyos lemezjátszó kart felváltotta a könnyű és mobilis *pick-up*, és kifejlesztették a mikrobarázdás lemezt, ami már az addigi 3-5 perc oldalankénti lejátszási időnek 3-5-szörösét tette lehetővé. Ezzel párhuzamosan olyannyira tökélyre fejlesztik a hangrögzítés és reprodukálás minőségét, hogy arra ettől az időszaktól kezdve a *high fidelity* jelzőt illesztik, mely már ténylegesen lehetővé tette a létező teljes hangtartományt modellezni és visszaadni képes technikát.

³ Random Access Memory: a számítógépek és zenei szoftverek, illetve az elektronikus zenei alkotást lehetővé tevő eszközök hangokat és zenei mintákat digitalizált számsorokként rögzítő tárolóegysége, ami lehetővé teszi annak törlését és folyamatos feltöltését.

⁴ Chris Cutler: *Plunderphonics. Music, Electronic Media and Culture*. Ashgate, 2000.

⁵ Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: *Zenei Lexikon*, I. kötet. Zenemű Kiadóvállalat, 1965

A gramofon létrejöttével és annak tömegfogyasztásban való megjelenésével viszont elindult annak produktív felhasználása is. Az első dadaista kísérletek a húszas években jöttek létre, melyben a hanglemezeket, azok összefüggéstelen, vagy a rögzített produkcióknak egyfajta paródiáját nyújtó keverési technikákkal manipulálták.

Ezek a zenei *performance*-ok párhuzamosan zajlottak a dada képzőművészetben egyre komolyabb teret kapó *ready made*-jeinek kiállításával, mely során kész tárgyakat szakítottak ki eredeti közegükből, s helyeztek át a kiállítás terébe, felrúgva és átértelmezve az autentikus műtárgy korábban kanonikusnak tekintett fogalmát. Marcel Duchamp számos alkotása, Man Ray a hétköznapi eszközök funkcionalitását zárójelbe tevő és azok radikális re-kontextualizálását megvalósító játékosan groteszk munkái, és Kurt Schwitters korai fotómontázsai (*Ajándék*, 1921) mind-mind a műalkotás és nyersanyag határának felbontását jelző és azok egymásba olvadását megvalósító tendenciákat jeleztek, mellyel „közvetítették a dadaizmus centrumát jelentő humort, agressziót és tiszteletlenséget”.⁶

A húszas-harmincas évek első rögzített zenékkal történő kísérletei, melyben kiemelkedőbbek voltak Darius Milhaud (1922), Moholy-Nagy László (1923) és Edgard Varese (1936) produkciói, még csupán egy-egy előadás keretében zajlottak, ahol azok felvételére végül nem került sor.

Paul Hindemith és Ernst Toch (*Grammophonmusik*, 1929–1930) szerzőpáros alkották meg az első, már archivált, kész munkákat, melyek viszont a második világháború során elvesztek. Így a mai napig őrzött, első dokumentált zenei anyagokat paradox módon nem a zenei világ, hanem a század elejétől rohamos fejlődésnek indult filmművészet nyújtotta. Az időszakban rendkívül flexibilis és sokszínű kifejezői eszközökkel és azok megfelelő technikai kellékterekkel felszerelt stúdióinak köszönhetően számos kísérleti kisfilm, rövidfilm és nagyjátékfilm képanyaga alá kerültek különböző kevert hangforrások. Az orosz konstruktivisták filmjei (Alexandrow: *Szentimentális Román*; Dziga Vertov: *Rajongás*) számos válfaját vonultatták fel a lemezek manipulációjából származó első kísérleteknek, de a német expresszionisták és az ’új tárgyiasság’ elveit valló alkotók (Walter Ruttmann: *Weekend*) is beépítették filmjeikbe az új eszközt. Az első dokumentált alkotók (Yves Baudrier, Maurice Jaubert, Arthur Honegger) tehát inkább a vizuális anyag egyfajta érzelmi, hangulati narrációját megvalósító forrást láttak ezekben az alkotásokban. Húsz, harminc évet kellett várni, míg a zenei világ is a nyomába szegődött a filmművészetnek, és létrehozta az első innovatív kísérleteit a lemezjátszók manipulálásával készült hanganyagoknak.

A negyvenes évek végén jöttek létre az első komolyabb munkák a Francia Rádió Stúdiójában. Pierre Schaeffer általában archív rádió-anyagokat tartalmazó lemezekkel dolgozott, megváltoztatva azok sebességét, lelassítva, majd felgyorsítva és végül rögzítve ezeket a kísérleteket. Saját zenei esztétikát is kidolgozott, melynek a *konkrét zene* megjelölést adta, kijelölve és normatívvá téve egy olyan befogadói magatartást, amely kizárta a hangzó nyersanyag bármely külső referenciára való vonatkoztatását. Ezzel hangsúlyozta azt a zenefilozófiai cezúrát, ami a tonális zene transzcendentális beágyazottságával szemben egy immanens, önmaga határát megvonó és kereteit kialakító zenei gondolkodást jelölt (*reduced listening* – pl. *Etude ex Tourniquets-1948*).

A második világháború alatt zajló német kutatásoknak köszönhetően létrejött magnetofonnal újabb és szélesebb palettája nyílt meg a hangzó világ felfedezésének. A számos különböző csatorna hangjainak keverését lehetővé tevő eljárásokkal már egyre fejlettebb és a zenei intenciókat jobban lefedő munkákat tudtak megvalósítani, miközben az új eszköz időközben a hangrögzítés uralkodó professzionális kellékévé vált. Az új produktív eszköz mellett pedig a gramofon és a hanglemez továbbra is a társadalom szociális, reprodukív igényeit elégítette ki, így mindenütt jelen lévő forrása maradt a rögzített zenének.

⁶ Amy Dempsey: *A modern művészet története*. Képzőművészeti Kiadó, 2003. 118. o.

John Cage 1951-ben az *Imaginary Landscape* című művének negyedik részében 12, az 1952-es datálású *Imaginary Landscape* ötödik részében pedig már 52 különböző hangforrás montázsát készítette el. Cage ezekben a munkáiban már szerzői jog által védett alkotásokat manipulált, ami akkor még a szerzői jog hiányosságaiból és a darabok egymást sűrűn átfedő rétegeiből adódóan még nem okoztak feltűnést. Hasonlóan nem váltott ki botrányt James Tenney *Collage 1.* című műve sem, ami jól hallhatóan a már akkor világhírű Elvis Presley poplistás *Blue Red Shoes* című számát illesztette bele majdnem teljes egészében a maga expresszív alkotásába. Ez egyúttal a zenei *pop art* első megjelenéseként is definiálható, ahol egy alacsony regiszterrel bíró, kommerciális alkotást helyeztek el experimentális, akadémikus elektronikus zenei kontextusba. Hasonló kísérleteket folytatott ebben az időben Georges Yve és Eric Satie is, akik műveikbe népszerű zenei környezetük hangtáját próbálták integrálni: kabaré-betéteket, hazafias indulók részleteit és a blaszfémia határát súrolva egyes országok himnuszának motívumait is.⁷

De természetesen a zenei laboratóriumok falain kívül, a populáris zenei szektorból is kinőttek az első kísérletek. A fekete vokális előadói stílusok és azok korai megjelenései, a körjáték és kísérlet nélküli munkadalok jelentették azt a zenei muníciót, melyet a hetvenes években a mozgó hangrendszerek (*sound systems*) és mobil diszkók kialakításával „zenei csatározásaikhoz” annak reprezentáns résztvevői (Prince Buster, Duke Reid, Lee „Schratch” Perry) alkalmaztak egymás ellen. A lemezzről játszott felvételekre annak ritmusára improvizált szövegeket kántáltak, és egyfajta kreatív zenei küzdelemben az egyik fél megpróbálta legyőzni a másikat.

Az első igazán komoly kísérletek, melyek a „sampling technika” felé vezető ösvényt jelentették, a jamaicai King Tubby producer és hangmérnök nevéhez köthetők, aki létrehozott egy olyan technikát, melynek segítségével bármely felvétel elemeit le, illetve fel tudta keverni, ezzel lehetővé téve az egyes vokális betétek, basszus sávok kiemelését, illetve azok különböző, visszhang (*echo*), vagy visszaverődés (*reverb*) effektekkel történő gazdagítását. Így jött létre a *dub* stílus, ami egyszerre jelezte egy alkotás megritkított, instrumentális változatát és egy, – a fénykorát a hetvenes években élő, az elektronikus zene első stílusai közt megjelenő – műfajt. Kiemelkedőbb alkotói, mint KOOL Dj Herz, Afrika Bambataa és Grandmaster Flash alkotják meg azokat az egyes stílusokban máig bevett technikákat, amelyek az experimentális és konkrét zenei technikákhoz hasonlóan lemezek manipulálásával értek el, de már sokszorosan túlmutatva azok funkcionális determináltságán. Ők kezdték el alkalmazni azt a szkrecselésnek (*scratch*) nevezett technikát, melyben a forgó lemezt előre-hátra mozgatva abból ütőhangszert tudtak varázsolni. A lemez megfelelő barázdáján mozgatott tűvel, az instrumentális hangforrás megfelelő részeivel a kívánt hangzást tudták elérni, amit az egyes művészek a ritmikus kiállásokkal (*break-beat*), azok megnyújtásával és ismétlésével és az első dob gépek⁸ (*rhythm box*) alkalmazásával csak tovább fokozták. A DJ-k (*disc jockey*) mai napig bevett mixelési, keverési technikáit is ők honosították meg a két sávon pörgő lemezek ritmizált egymásba csúsztatásával, mely technika permanens fenntartásával egy hangzó folyamat hoztak létre, melyben⁹ az egyes darabok (*track*) már csak fragmentumaivá és szelekcióivá váltak a hangzó világnak.

⁷ Michael Nyman: *Experimentális zene*. Magyar Műhely kiadó, 2005.

⁸ A *sampling* technika első megjelenései, melyek analóg-digitál átmenetet valósítottak meg. Összekötötték a Fourier-féle hangkicsinyítő, frekvencia modulációs eljárásokat, – melyben a hangokat színusz hullámokra lebontva, hangszintézis révén, a kiválasztott rezgő egységeket összeolvasztották – a ritmikai minták bináris számsorokba rendezésével melynek köszönhetően a zenei felszínhez leginkább illeszkedő ritmikai mintázatot hozhattak létre. Ezzel alkották meg a repetitív hurkokat (*loop*) ami számos elektronikus zenei műfaj paradigmatiszma lett.

⁹ Christopher Cox: *Wie wird Musik zu einem organlosen Körper?* Soundcultures, Herausgegeben von Marcus S. Kleiner und Achim Szepanski, Suhrkamp, 2003.

A digitális zenei univerzum (virtuális) keretei

A lemezjátszó- és többsávos magnó-manipulációk rendkívül komoly előrelépést jelentettek a zenei források produktív felhasználására nézve, de egy idő után ezek a művészi kísérletek vagy ellaposodtak és egyhangú ismétlésbe fulladtak, vagy meghatározott zenei szubkultúrák kizárólagos ismertetőjegyeivé váltak (*hip-hop, reggae, jungle*). Problémát jelentett az is, hogy egy-egy zenei koncepció kivitelezése, a megfelelő zene-filológusi munka elvégzése, melyben a megfelelő zenei anyag felkutatása, a megfelelő hangzó egységek feltérképezése, megvágása és összeillesztése rengeteg energiát és időt¹⁰ emésztett fel. Egy egészen új eszközre volt szükség, ami egyszerre költség- és időtakarékosabb, másrészt a források egyszerűbb montázsolását teszi lehetővé.

Az áttörést némi kísérletezés után¹¹, 1981-ben a Sequential Circuits számítástechnikai cég újdonsága jelentette a *sampler* piacra dobásával. A radikálisan új eszköz egy csapásra a feje tetejére állította a zenei alkotásról addig kialakított képet. Soha ennyi hangforrás nem állt a potenciális alkotók rendelkezésére, mellyel a technológia megvalósíthatóvá tette bármely audio-jel bináris számsorokba konvertálását, annak írható memóriába való tárolását és tetszőleges manipulációját. Számos korábban nem ismert lehetőség nyílt meg az archivált részek transzformálására, az egyes effektekkel való torzítástól, a lassításon-gyorsításon át, a bemenő hang akusztikájának megváltoztatásán keresztül a frekvenciatartomány teljes megvágásáig, akár a teljes felismerhetetlenségig is alakítva az eredeti szignált. Egyidejűleg volt képes az eszköz meghatározott mennyiségű hangminta tárolására és ezzel párhuzamosan azok tetszés szerinti montírozására, mely már jóval egyszerűbb kezelést tett lehetővé, mint a korábbi technikák.

A *sampler* később számos eszközzel egészült ki, mellyel tovább bővült a hangzások szimbiózisának lehetősége. A MIDI¹² (*Musical Instrument Digital Interface*) egység megalkotásával a zenei eszközpark bármely darabját össze lehetett hangolni, még inkább könnyedebbé és egységesebbé téve az alkotói munkát. A Robert Moog fejlesztette digitális processzor így el tudta végezni az egyes *szintetizátorok*¹³, *dobgépek*¹⁴ és a szampler által modulált, megvágott illetve montírozott elemek összehangolását. Külön érdemes kiemelni viszont a szekvenszer (*sequencer*)¹⁵ nevű eszközt, ami vagy külön készülékként funkcionált, vagy egy számítógépes szoftverként lehetővé tette az egyes csatornákból, illetve eszközökből származó, végleges egységek szekvenciális összeállítását. Ez az eszköz határozta meg végül, hogy a keverőbe – ami a munka legvégső fázisaként kialakította a felvétel akusztikai minőségét (hangerőt, magas és mély tónusokat) – a berendezés hány bemeneti csatornája jusson el, szűkítve és szélesítve a hangzó arzenál potenciális *puzzle*-darabkait. A szekvenszer így egy zenei szövegszerkesztőként működött, ami a már ismert *cut, copy and paste* módszert alkalmazva központosozhatta a

¹⁰ Az első John Cage által magnókkal készített montázs az 1958-as *Williams mix* volt, melyet a művész több mint egy évig készített számtalan zenei forrás felhasználásával.

¹¹ Synclavier (1977); Fairlight (1979) analóg-digitális átmenetű szintetizátorok, melyek költségük és nehézkes használati lehetőségeik miatt hamar eltűntek a zenei piacról (Michael Harenberg: *Virtuelle Instrumente zwischen Simulation und (De) Konstruktion*. Herausgegeben von Marcus S. Kleiner und Achim Szepansk, Soundcultures, Suhrkamp, 2003.)

¹² Robert Moog: *MIDI-What It Is and what it Means to Electronic Artists*. Ars Electronica, Facing The Future (edited by Timothy Druckey with Ars Electronica), 1999.

¹³ A legnépszerűbb modellek, melyek közül némely óriási összegekként kel el, mert csak ezek képesek egyes autentikus hangzások megszólaltatására. Roland TB 303-as, MC202-es, SH 101-es, a Moog, az Oberheim és a Korg egyes monofon modulátorai, zajgenerátorai.

¹⁴ A dobgépeknél is rendkívül fontossá vált némely, mára az elektronikus zene retro (pl. Acid House, Jungle) hullámába tartozó hangzás, ez esetben ritmikus elem, melyet csak a meghatározott típusok tudtak reprodukálni. Ez esetben a Roland TR 808-as és 909-esről van szó.

¹⁵ W.J. Bockie, D.J. Fever: *Techno – a jövő kultúrája* (már ami a közeljövőt illeti). *Replika*, 2000. március.

virtuális audio szöveget, összeillesztve annak szintagmáit, a mondat végén a megfelelő írásjeleket kiteve, így hangsúlyozva annak modalitását.

A kilencvenes évek elejétől a hardware-eszközöket olyan computeres szoftverekkel váltották fel (virtuális stúdiótechnológiával), amelyek *zenei Turing-gépezet* mintára integrálni tudták ezek funkcióit, modellezve és azok kombinatorikus kapcsolódásait megsokszorozva, mellyel a kompozíciós lehetőségeket a végtelenségig szélesítették. Némely program vizuális megjelenésében tökéletes szimulációja volt az eredeti technikáknak, az összegubancoló elektromos drótkötegektől (Reason) az eszközön megülő porig bezáródóan. Manapság már ezeknek a szoftvereknek is széles arzenálja áll rendelkezésre, melyekhez igen könnyen hozzá is lehet jutni.¹⁶

A digitális technika zenei célú felhasználásának végső és egyben legizgalmasabb válfaját jelentették azok a már a hatvanas években megjelenő¹⁷, akkor még csak kísérleti programok, melyek az autentikus hangszereknek mind külsejében, mind hangzásában valóságos szimulációit hozták létre. Ez a kompozíciós eljárás, a szamplerrel ellentétben viszont már nemcsak a frekvenciaállandóság adott regisztereit volt képes kivágni, hanem tényleges hűséggel adta vissza az autentikus hangszerek spektrumait. Ez a tendencia természetesen egy olyan neokonzervatív fordulatnak is tekinthető, melyben a digitális kor kitermelte azokat a speciális igényeket, melyben egyesek inkább az eredeti hangszerek referenciamodelljeivel szeretnének dolgozni. Ennek az érvnek persze némiképp ellentmond az, hogy a modelláló szoftverek nagy része már magában hord egy olyan lehetőséget is, amelyben tetszés szerinti mutációit lehet létrehozni ezeknek az eszközöknek, a megfelelő vizuális átiratokkal együtt, melyeket a materiális eszközökkel sem fizikai, sem akusztikai okokból nem lehetett korábban végrehajtani.

Az elmúlt két évtized zenetechnikai innovációit és a jellemzett eszközök lehetséges használatát figyelembe véve tehát két megállapítás tehető, ami két egymással szorosan összefüggő tendenciát jelez.¹⁸ Az egyik a zenei produkciók racionalizálása, amely a szekvenncernek és a MIDI-egységnek, illetve a szampler-fejlesztéseknek köszönhetően az egyes alkotói folyamatok könnyed szinkronizálását tette lehetővé. A másik irány pedig a lehetséges hangzások spektrumainak radikális bővülése, az egyes effekt-processzorok és zajgenerátorok fejlődésével, illetve a hangszintézisek komplexebb lehetőségei révén. A kelléktár színesedésével és az eszközök könnyebb használatának lehetőségével viszont ugrásszerű kulturális és esztétikai változások figyelhetők meg az addigi zenei stílusok és hangzások számát, illetve az egyes műfajokon belüli specializálódásokat és alfajokat tekintve is.

Így nem csoda, hogy a szampling-technika számos ellenállást váltott ki és vált ki ma is, melynek cégerévé az a megjegyzés válhatna, miszerint az új eszköz megnyitotta a fosztogatás korának és a parafrázis orgiájának időszakát. A módszer elleni gyakori ellenérvek azt a nézetet hangsúlyozták, miszerint a zenei kellékek palettája kiürült, így az alkotók görcsösen a múltba nyúlnak, újra és újra felhasználva, ismételve az ismert zenei betéteket, ellopva azok innovativitását alkotó zenei gondolatot. Itt reflektálnom kell a már bevezetésben vázolt gondolatra, miszerint ezek a kritikák egy vonalra helyezhetők annak az esztétikai érzékenységnek a látletekeként, melyben a zenei mű egy homogén és koherens egység, olyan önálló, a többi műalkotástól jól elkülöníthető szerves egész, melynek felhasználása, egész egyszerűen (egyeseke szemében) plágiumnak minősül.

¹⁶ Ezek közül kiemelkedőbb a grafikus átirást lehetővé tevő Max, a kezelőbarát Reason, a komplex és professzionális Logic Audio, de megemlíthetők még az SMS, Audio Sculpt programok is.

¹⁷ Az ötvenes években Max Matthews matematikusnak és kutató csapatának volt az a feladata, hogy a Bell telefon-társaság részére kísérletezzenek ki olyan technikát, mellyel optimalizálni tudják a beszéd átviteli minőségét. Ekkor hoztak létre egy olyan eljárást, melynek segítségével el tudták készíteni az emberi gégefő virtuális modelljét, megalkotva az első fizikai hangmodellező programot a már akkor létező hangszintézis eljárásának köszönhetően. Ezt fejlesztették tovább Julio O. Smith-tel a Stanford egyetemen, megalkotva az első virtuális hangszereket.

¹⁸ Cornelius Schlicke: *Segmentierung als Grundlage kultureller Praxis, Eine Untersuchung der Musikkultur Techno*. 2000., 47. <http://www2.hu-berlin.de/fpm/works/schlicke.htm>

CODA

CODA

H. Nagy Péter

A Koponya-sziget természetrajza

A DVD-kiadványok iránti fokozódó érdeklődés egyik mozgatórugója – több felmérés szerint is – az adott filmhez társított extratartalom mennyiségében, de főként milyenségében ragadható meg. Legutóbb a Peter Jackson által rendezett *King Kong* kétlemezes változata hozott maradandó példát arra, hogy milyen játékot indíthat el a forgatás közben felmerült ötletek továbbgondolása. A második korongra felkerült ugyanis egy olyan produkció, melyet a stáb a DVD-megjelenés apropójából készített. Ez a rövidfilm a Koponya-sziget történelmét dolgozza fel, tehát azt a helyszínt mutatja be, ahonnan King Kong származott. A ragyogó elmeéről tanúskodó alkotás mindenekelőtt azzal megy túl az *Így készült*-típusú – sok esetben semmitmondó – adalékanyagokon, hogy nem technikai háttérismereket vagy színészdicsőítő futamokat közöl, hanem kitágítja a vonatkozó film képzeletbeli univerzumát. Az opus tudományos alapon felépített logikájának értelmezhetősége feltétlenül megér egy gondolat-kísérletet.

A szóban forgó kisfilm a *King Kong* készítőinek – egymást kiegészítő – eszmeifuttatásait vágja össze. Ezekből megtudhatjuk, hogy a Koponya-szigeten – a speciális geológiai viszonyoknak köszönhetően – 65 millió évvel ezelőtt *nem* haltak ki a dinoszauruszok (Conan Doyle és mások is eltöprengtek hasonló dilemmákon...), vagyis a kréta-kori élővilág továbbfejlődhetett, számos olyan fajt hozva létre, melyek nem szerepelnek a mai paleontológiában. A kommentárok körültekintően ecsetelik, hogy miként alkalmazkodtak ezek a lények a helyi sajátosságokhoz, testméretük hogyan alakult át és miért indult növekedésnek. Kiderül továbbá, hogy a szigeten megjelenő főemlősfaj valószínűleg a Gigantopithecus rokona volt, s ezen óriások utolsó leszármazottja King Kong, akinek ismert története a térség 1930-as évekbeli felfedezésével vette kezdetét. Az állatvilág bemutatása után a film kitér az emberi civilizáció szigetbéli felbukkanására, többek között arra, hogy ez a letűnt kultúra milyen építészeti megoldással (egy monumentális fal emelésével) védekezett az állatvilág inváziója ellen. Végezetül az sem marad homályban, hogy a sziget megsemmisülését ugyanaz okozta, ami faunájának egyediségét anno lehetővé tette. A második világháborút követően a Koponya-sziget a földmozgások és a vulkanikus tevékenység következtében – akár Atlantisz – az óceán mélyére süllyedt.

A történelmi ismeretek tárgyilagosságát alátámasztandó nem mindennapi képsorokat vonultat fel a kisfilm. Egyrészt olyan fekete-fehér bejátszásokat és fotókat láthatunk (pl. az 1930-as évek expedícióiról), melyek a történet dokumentumjellegét erősítik fel. Másrészt a

*King Kong*ből kiragadott bejátszások és az ezekhez készített animáció (mely tartalmazza pl. a sziget állatfajainak rendszertani besorolását is) folyamatosan azzal szembesíthet, hogy valóban természetfilmet nézünk. Ha fel is merül tehát, hogy a geológiai, biológiai, etnológiai stb. kérdések kapcsán miért nem szólal meg szakember, a képi világ csökkenti ezt a hiányérzetet. A film ügyesen lavíroz a lehetséges és a valóságos tartományai között, aminek eredményeképpen a befogadóra hárul a feladat, hogy eldöntse, tények tárulnak-e fel előtte vagy az egész pusztán kitaláció.

Erre azért nem érdemes elhamarkodottan válaszolni, mert a stáb érvelése felvillant egy olyan hipotézist, amely retorikailag tökéletesen megállja a helyét, még akkor is, ha a kiindulópontja hamis (azaz a dinók tényleg kihaltak). Gondoljunk arra, hogy az évmilliók során miképpen alakult ki egy-egy kétségtelenül létező sziget csakis rá jellemző élővilága. Ausztráliában az erszényesek, Madagaszkáron a makik, a Galápagos-szigeteken az óriásteknősök és a leguánok stb. példája utalhat arra, hogy a Koponya-sziget fajainak létrejötte nem mond ellent az evolúció logikájának. Ha egy kontinens széttöredezik – és kellő idő áll rendelkezésre –, az egyes részeken – egymástól elszigetelődve – új irányt vehet a populációk alakulástörténete (a nyelvek és a kultúrák szóródása is leírható ezzel a modellel): sok faj nyilvánvalóan kihalt, viszont újabbak jelenhetnek meg a környezeti kihívásoknak megfelelően. *King Kong* elvi létezésének igazolhatósága ezek szerint korántsem tekinthető légből kapottnak.

Van azonban egy olyan vakfoltja a gondolatmenetnek, amely alapján egyértelműen eldönthető, hogy áldokumentumfilmet nézünk. Ehhez azonban egy másik tudományághoz kell fordulnunk. A kisfilm alkotói ugyanis nem számolnak egy rendkívül fontos tényezővel, a kontinensvándorlással. A lemeztektonika felől bizonyosan állítható, hogy a Koponya-sziget nem lehetett ott 65 millió évvel ezelőtt, ahol 1933-ban felfedezték. (Az Indiai-óceán térségéről van szó.) Ez a régió a Jura-kor óta drámai változáson ment keresztül: pl. Ausztrália eltávolodott az Antarktistól, az indiai szubkontinens megkezdte hosszú és meglepően gyors

vándorlását (200 millió éve alatt 7000 km-t tett meg, vagyis évente átlagosan 3,5 cm-t mozgott) észak felé (eredménye a Himalája lesz), s ez utóbbi érintette volna a Koponya-sziget helyzetét, klímáját, növényzetét (!), sőt a sodródás és a környezeti hatások következtében élővilága nem korlátozódhatott volna az óriásfajok töretlen egyeduralmára. (Nem a méret a lényeg...)

Nem minden tanulság nélküli persze annak tapasztalata, hogy ahol az egyik tudományág elhallgat, éppen ott kezdődik egy másik illetékessége. Vagy hogy az egyik tudományterület által igazolható fikciót egy másik felől olykor bizony meg lehet cáfolni. Most mégsem ezt emelném ki, hanem arra hívnám fel a figyelmet, hogy egy *mű faj* (Megaprimatus kong) történetének aprólékos kidolgozása, megjelenítése szerencsésen találkozhat egy *mű faj* (a DVD mint médium) érdekeltségével. Ez valóban extra.

Szerzőink 2005-ben megjelent kötetei

Ardamica Zorán: *beterotextualitás*. NAP Kiadó, Dunaszerdahely
Barta András – návtsI scávoK .rD: *A vidéki fiatalok Budapesten*. 2. kiadás. Alexandra Kiadó, Pécs
Bánki Éva: *Aranyhímzés (Egy Gellért-legenda)*. Magvető, Budapest
Győrei Zsolt – Schlachtovszky Csaba: *A passzív apaszín. Öt eredeti színmű*. Budapest, József Attila Kör – L'Harmattan Kiadó, /JAK-füzetek 141./
Győrei Zsolt: *Heltai Jenő drámai életműve*. Budapest, L'Harmattan
Halmai Tamás: *Amsterdam blue. Versek, prózák*. Budapest, József Attila Kör – L'Harmattan Kiadó /JAK-füzetek 136./
Havasi Attila: *Manócska meghal vagy a lét csodás sokfélesége*. Pécs, Alexandra Kiadó
Sz. Molnár Szilvia: *Bevezetés a kortárs magyar irodalomba*. Budapest, Hatágú Síp Alapítvány /A könyves szakképzés füzetek 6./
Mócsai Gergely: *Eleig*. Budapest, Ráció Kiadó
H. Nagy Péter: *Féregjáratok*. Dunaszerdahely, NAP Kiadó /Kaleidoszkóp könyvek 1./
Németh Zoltán: *A haláljáték leküzdhetetlen vágya*, Pozsony, Kalligram
Németh Zoltán: *A bevégezhetetlen feladat. Bevezetés a „szlovákiai magyar” irodalom olvasásába*. Dunaszerdahely, NAP Kiadó /Kaleidoszkóp könyvek 2./
Orbán János Dénes: *legszebb versei*. Pozsony, AB-ART
Pál Dániel Levente: *Sortűz a körkörös éjszakára*. Pomáz, Kráter
Pollágh Péter: *Fogalom*. Budapest, József Attila Kör – L'Harmattan Kiadó /JAK-füzetek 135./
L. Simon László: *Hidak a Dunán. Esszék, tanulmányok*, Budapest, Ráció Kiadó
Szálinger Balázs: *A sík*. Budapest, Ulpius-ház

Szerzőink 2006-ban megjelent kötetei

H. Nagy Péter: *Paraziták*. Dunaszerdahely, NAP Kiadó /Kaleidoszkóp könyvek 5./
Kisantal Tamás: *“...egy tömegmészárlásról mi értelmes dolgot lehetne elmondani?” Az ábrázolásmód mint történelemkoncepció a holokauszt-irodalomban*. University of Jyväskylä.
Nemes Z. Mária: *Alkalmi magyarázatok a hísról*. Budapest, József Attila Kör – L'Harmattan Kiadó.
Rácz I. Péter: *Bizonyos értelemben* (kritikák). Dunaszerdahely, NAP Kiadó.
Tatár Sándor: *A végső kesernyész / Endlichkeit mit bittrem Trost* (versek magyar eredetiben és német fordításban) Leipzig, Engelsdorfer Verlag.
Tatár Sándor: *Requiem* (versek). Pozsony, Kalligram.
Udvartatlan szerelem. *Válogatás a középkori obszécán költészetből* (Szerk.: Bánki Éva és Szigeti Csaba, grafika: Gyulai Líviusz). Kiadja a PRAE.HU Kft.

Szerzőink 2007-ban megjelent kötetei

Ardamica Zorán: *Diszharmónia barcmegjén*. AB-ART, Pozsony

Dunajcsik Mátyás: *Repülési kézikönyv*. József Attila Kör-L'Harmattan, Budapest (JAK-füzetek 149.)

H. Nagy Péter: *Hibridek*. NAP Kiadó, Dunaszerdahely (Kaleidoszkóp könyvek 7.)

H. Nagy Péter: *Hagyománytörténet. A „szlovákiai magyar” líra paradigmái 1989-2006*, AB-ART Kiadó, Pozsony (Ismeretbővítő kiskönyvtár 1.)

Havasi Attila: *1001 magányos rinocérosz*. Alexandra Kiadó, Szignatúra Könyvek, Budapest

A Prae 2006-os számai kedvezményesen megrendelhetők a szerkesztőségben, illetve e-mailben (prae@cibello.hu) 3000 forintért, s ezen összeggel a postaköltség is fedezve van. Korábbi számok korlátozott mennyiségben, teljes áron, ugyancsak megrendelhetők, mint fent.

Eddigi számaink

- 1999. 1-2. sci-fi
- 2000. 1-2. (poszt)apokalipszis
- 2000. 3-4. Peter Greenaway
- 2001. 1-2. cyberpunk
- 2001. 3-4. számítógép
- 2002. 1-2. média
- 2003. 1. fantasy
- 2003. 2. varázslat
- 2003. 3. édes anyanyelvünk Weöres Sándor
- 2003. 4. pszichoaktív nyelvszerek
- 2004. 1. horror
- 2004. 2. Bret Easton Ellis
- 2004. 3. devla
- 2004. 4. Amerika
- 2005. 1. magyar sci-fi
- 2005. 2. tetszetek volna forradalmat csinálni
- 2005. 3. pop history
- 2005. 4. obszcén középkor
- 2006. 1. Hajas Tibor
- 2006. 2. GameZone
- 2006. 3. Pop-szöveg
- 2006. 4. Bada Dada